

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA
V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ
KATEDRA OBČANSKÉHO PRÁVA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Milostivé léto

Zpracoval: **Jan Žák**

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Radek Spurný**

Plzeň 2024

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Jan ŽÁK
Osobní číslo:	R19M0487P
Studijní program:	M0421A220004 Právo a právní věda
Téma práce:	Milostivé léto
Zadávající katedra:	Katedra občanského práva

Zásady pro vypracování

Úvod

1. Základní pojmy
 2. Historie exekuce
 3. Zastavení exekuce
 4. Milostivé léto
 5. Srovnání milostivých lét
- Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz příloha

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Radek Spurný**
Katedra občanského práva

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2024**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 30. června 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Milostivé léto*“ vypracoval samostatně. Všechny použité prameny a zdroje informací, které jsem použil k sepsání této práce, byly řádně citovány a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Plzni dne

Jan Žák _____

Poděkování

Na tomto místě bych poděkoval JUDr. Radkovi Spurnému za odborné vedení mé diplomové práce a ochotu spolupracovat. Poděkování bych rád vyjádřil i rodině, partnerce a přátelům, kteří mi byli po celou dobu studia podporou.

Seznam použitých zkratk

Ústava	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
LZPS	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
Ex. řád	Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů
ML1	Zákon č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
ML2	Zákon č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech zastavení exekuce a o změně dalších souvisejících zákonů

Obsah

Úvod	1
1. Základní pojmy	3
1.1. Exekuce	3
1.1. Účastníci exekučního řízení	4
1.2. Soudní exekutor	5
1.3. Exekuční titul	7
1.4. Exekuční řízení	8
2. Historické aspekty exekučního řízení	11
2.1. Římské impérium	11
2.2. Středověká podoba exekuce	12
2.2.1. Práva zemská	12
2.2.2. Práva městská	13
2.3. Novověk	14
2.4. Vývoj exekuce od vzniku Československa	15
2.5. Občanský soudní řád z roku 1950	16
2.6. Exekuce po roce 1963	17
2.7. Sametová revoluce až současnost	18
3. Zastavení exekuce	20
3.1. Zastavení výkonu rozhodnutí	20
3.2. Zastavení exekuce	21
3.3. Návrh na zastavení exekuce	23
3.4. Obecné důvody zastavení exekuce	25
3.4.1. Nevykonatelnost rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. a) OSŘ	26
3.4.2. Zrušení či neúčinnost rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. b) OSŘ	27
3.4.3. Návrh oprávněného dle § 268 odst. 1) písm. c) OSŘ	27
3.4.4. Nezpůsobilost majetku dle § 268 odst. 1 písm. d) OSŘ	28
3.4.5. Bezpředmětnost dle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ	29
3.4.6. Vyloučený majetek dle § 268 odst. 1 písm. f) OSŘ	30

3.4.7. Zánik práva dle § 268 odst. 1 písm. g) OSŘ	30
3.4.8. Nepřípustnost pro jiný důvod dle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ	31
3.5. Nepokrytí nákladů dle § 44c exekučního řádu	32
3.6. Zastavení bezvýsledné exekuce	33
3.7. Zastavení bagatelní exekuce	38
4. Milostivé léto	42
5. Srovnání milostivých lét	49
5.1. Milostivé léto I.	49
5.1.1. Náklady exekuce	52
5.1.2. Zahraniční úprava	55
5.2. Milostivé léto II.	56
5.2.1. Náklady exekuce	59
5.2.2. Statistické srovnání	63
5.3. Milostivé léto III.	64
5.3.1. Mezinárodní komparace	68
5.4. Milostivé léto IV.	68
Závěr	70
Seznam použitých zdrojů	72
Cizojazyčné resumé	80

Úvod

Diplomová práce se zabývá tématem, jež se na první pohled jeví jako právní institut současnosti. Svými kořeny však sahá až do Starého zákona, podle kterého bylo každých padesát let vyhlášeno období odpouštění dluhů, navrácení půdy jejím původním vlastníkům a propouštění otroků.

V současné době Milostivé léto představuje nástroj, který má potenciál změnit životy jedinců zapletených do spletité sítě dluhů a i díky tomu se stalo tématem mé diplomové práce. Poskytuje možnost oprostít se od části svých dluhů vedoucí k novému začátku bez tíživého břemene finančních závazků. Práce si klade za cíl provést komplexní analýzu Milostivého léta od biblických základů až po jeho implementaci a dopad v současné české právní úpravě.

První kapitola poskytuje pevný základ pro pochopení klíčových pojmů spojených s exekucí řízením, které jsou nezbytné pro zkoumání i porozumění tématu Milostivého léta.

Druhá kapitola provází vývojem exekučního práva od jeho počátků v antickém Římě až po jeho nynější podobu v České republice.

Třetí kapitola se věnuje způsobům zastavení exekuce. Rozebírá obecné důvody pro zastavení exekučních řízení a přináší do kontextu i kontroverzní bezvýsledné a bagatelní exekuce.

Čtvrtá kapitola pojednává a podrobněji nahlíží na amnestující institut, který je předmětem diplomové práce. Zabývá se aplikací a reálným dopadem prvního Milostivého léta na dlužníky, věřitele, soudní exekutory a společnost jako celek.

Poslední kapitola přináší komparativní pohled na jednotlivé modely i právní zakotvení uplynulých i následujících Milostivých lét. Věnuje se také mezinárodnímu kontextu a reflektuje, jak se koncept Milostivého léta vyvíjel a přizpůsoboval.

Institut Milostivého léta je rozporuplný. Na jedné straně lze ocenit jeho snahu zprostředkovat dlužníkům cestu k novému začátku a snížit společenské i ekonomické důsledky dlouhodobé zadluženosti. Milostivé léto může být pro mnohé záchraným kruhem, který jim umožní vymanit se z nekonečného cyklu dluhů a exekucí, a tím i zlepšit jejich životní situaci. Na druhé straně je zřejmé, že tento koncept není všestranným řešením. Vznikají otázky týkající se jak spravedlnosti vůči věřitelům či soudním exekutorům, tak i potenciálu zneužití systému Milostivého léta dlužníky nebo možného vytváření morálního hazardu, kdy lidé mohou přestat vnímat důležitost plnění svých závazků v očekávání budoucích amnestií. Že se dluhy mají plnit, věděli přeci již ve starověkém Římě.

Záměrem mé diplomové práce není pouze analyzovat Milostivé léto, ale i přispět k diskusi o jeho etických, sociálních a ekonomických aspektech, či hledat odpovědi na otázky týkající se spravedlnosti, efektivity a možných účinků. V neposlední řadě se snažím nabídnout osvětu pro dlužníky a poukázat na důležitost informovanosti a přístupu k právní pomoci.

1. Základní pojmy

Jelikož amnestující institut Milostivého léta spadá do exekučního práva, je třeba si nejdříve vymezit několik pojmů, které jsou důležitým předpokladem pochopení dané tematiky.

1.1. Exekuce

Exekuci můžeme chápat jako proces, jehož hlavním cílem je vynucení plnění povinností dlužníka vůči věřiteli.¹ Primární právní úpravu nalezneme v zákoně č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, zkráceně označován jako exekuční řád. Nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení OSŘ.² Z toho vyplývá subsidiární neboli podpůrná povaha exekučního řádu k obecnější úpravě obsažené v zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Oba zmíněné zákony se někdy překrývají, vzájemně podporují a vyjadřují tuzemskou dvojkolejnost právní úpravy, protože k nucenému splnění povinnosti vede jak soudní výkon rozhodnutí, tak i exekuce, kterou ovšem uskutečňuje soudní exekutor.³ Od zavedení exekučního řádu v roce 2001, který umožnil činnost exekutorů v ČR, je patrný posun věřitelů od soudního výkonu rozhodnutí k exekucím. Tento trend je motivován vyšší efektivitou exekuční činnosti. Exekutoři, jejichž odměna závisí na vymožené částce, mají osobní zájem na úspěšném výsledku a disponují širšími pravomocemi pro realizaci exekuce. Na rozdíl od soudního výkonu rozhodnutí nemusí věřitel specifikovat majetek k postižení ani způsob exekuce, což exekutor zajišťuje aktivním vyhledáváním majetku a může zvolit vhodný způsob exekuce dle vlastního uvážení. Exekuční řád zakotvil nový institut soudního exekutora na principu, který trefně vystihli Štika s Wolfovou: „*jakákoliv činnost exekutora začíná tam, kde končí činnost soudu v nalézacím řízení.*“⁴

Exekuční právo, definované jako součást pozitivního práva, řídí procesní postupy exekutorů při exekucích a vymezuje právní vztahy mezi nimi a účastníky

¹ SVOBODA, Karel. *Exekuční řízení: civilní proces z pohledu účastníka*. Praktická knihovna (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-802-3. s. 1.

² § 52 odst. 1 ex. řádu.

³ ŠÍNOVÁ, Renáta a KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid. *Civilní proces*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-600-5. s. 5.

⁴ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce. 2.*, aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 14.

exekučního řízení. Exekuce musí být vždy prováděna na základě a metodami stanovenými zákonem, což zajišťuje nezbytné podmínky pro spravedlivé vedení těchto řízení. Základní pravidla vychází z nadřazených pramenů práva, jako je Ústava a LZPS, jež zaručují právo na soudní ochranu a spravedlivý proces. K regulaci exekučního řízení přispívají také stavovské předpisy Exekutorské komory, prováděcí vyhlášky Ministerstva spravedlnosti a nařízení vlády. Tyto normy doplňují a upřesňují základní pravidla stanovená v exekučním řádu a dalších zákonech, čímž zajišťují detailnější rámec pro správné a efektivní provádění exekučních řízení.

V současnosti se jako nejčastější metoda vymáhání povinností využívá exekuce podle exekučního řádu, kterou provádějí soudní exekutoři. Kromě toho existují další formy vykonávacího řízení, jako je soudní výkon rozhodnutí, správní exekuce podle zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu nebo daňová exekuce dle zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, a v neposlední řadě také trestněprávní exekuce zaměřená na výkon trestů. Různé typy exekucí odpovídají rozličným právním rámcům a subjektům, které je provádějí. Exekuce se rozděluje na dvě hlavní kategorie – exekuce na peněžitě plnění a exekuce na nepeněžitě plnění. Speciální kategorií v rámci soudního výkonu rozhodnutí je výkon rozhodnutí týkající se péče o nezletilé děti, který se liší od ostatních typů exekucí a musí být prováděn soudem, s výjimkou případů týkajících se výživného.

1.1. Účastníci exekučního řízení

Pokud pro lepší pochopení hovoříme obecně o věřiteli a dlužníkovi, musíme vše uvést na pravou míru a přesně označit účastníky exekučního řízení, kterými jsou oprávněný a povinný.⁵ „Při jejich vymezení je nutné brát v potaz dispoziční zásadu spojenou se zahájením exekučního řízení.“⁶ Jedná se tedy o subjekty exekučního řízení ovlivňující jeho průběh. Oprávněným je osoba, které exekuční titul přiznává právo, ale musí také sebe jako oprávněného v exekučním návrhu označit. Zmíněnou dvojkolejnost v minulé podkapitole spatřujeme i v tom, že oprávněný má právo se svobodně rozhodnout, zdali si pro vymáhání jeho pohledávky vybere exekuci dle exekučního řádu či výkon soudního rozhodnutí dle OSŘ. Povinným pomyslně

⁵ § 35 odst. 1 ex. řádu.

⁶ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce. 2.*, aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 42.

stojící na druhé straně řízení chápeme osobu, která je povinna dodržet a uskutečnit povinnost vyplývající z exekučního titulu. Podobně jako přesné označení oprávněného v exekučním návrhu, je i zde nutností označit v něm povinného. Účastníkem exekučního řízení je také manžel povinného, je-li exekucí postihován jeho majetek nebo majetek ve společném jmění manželů.⁷ Zákon omezuje účastenství manžela dlužníka v exekučním řízení především na situace, kdy exekuce zasahuje do společného jmění manželů, jejich společné účty nebo mzdu. V těchto případech má účast manžela povinného akcesorický charakter, což znamená, že se týká pouze části majetku nebo financí patřících oběma manželům.

Exekuce může být zahájena pouze vůči osobám, které jsou dle exekučního titulu povinny splnit určité povinnosti. Může dojít i ke změně osob vyplývajících z exekučního titulu, například převodu práv a povinností, což umožňuje provést exekuci i proti osobě, která nebyla v exekučním titulu původně uvedena. V těchto situacích se uplatňuje institut procesního nástupnictví, který je částečně upraven v exekučním řádu a doplněn obecnými ustanoveními OSŘ. Během exekučního řízení se může k určitým částem řízení připojit více subjektů. Příkladem je dražba majetku, kde se k oprávněnému a povinnému přidávají registrovaní věřitelé, potenciální kupci, nebo osoby s předkupním právem.⁸

Dalšími účastníky mohou být například zaměstnavatelé, kteří vyplácejí mzdu, nebo finanční instituce. Exekutor může být také účastníkem exekučního řízení, zejména ve fázích, kde nevystupuje výhradně jako veřejný činitel. To je případ, kdy soud rozhoduje o nákladech exekučního řízení, které se exekutora přímo týkají.⁹

1.2. Soudní exekutor

„Na postavení soudního exekutora by mělo být hleděno jako na postavení soudce. Současná právní úprava odporuje právu na zákonného soudce podle čl. 38 odst.1 Listiny, přičemž toto ústavně zaručené právo by mělo nalézt svoje

⁷ § 36 odst. 2 ex. řádu.

⁸ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006, ISBN: 80-7179-789-9 s. 61.

⁹ Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12.9.2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06.

*uplatnění i u soudních exekutorů.*¹⁰ Soudního exekutora velice podrobně vymezuje exekuční řád, který v podstatě založil další justiční profesi, jejímž úkolem je určovat průběh exekuce a zároveň nést za postup exekučního řízení odpovědnost. Soudní exekutor je fyzická osoba splňující předpoklady zakotvené exekučním řádem, kterou stát pověřil exekutorským úřadem.¹¹ Na základě pověření vykonává osoba soudního exekutora nucený výkon exekučních titulů, kdy za tuto nezávislou činnosti náleží soudnímu exekutorovi odměna.¹² Exekuční řád detailně reguluje dohled nad prací exekutorů a řízení exekutorského úřadu. Tento dohled zajišťuje Exekutorská komora České republiky, což je profesní organizace sdružující exekutory, kde členství je povinné a vzniká jmenováním. Exekutorská komora ČR je zřízená exekučním řádem a dohled nad veškerou činností exekutora vykonává dle § 7 odst. 5 téhož zákona.

Ministr spravedlnosti jmenuje exekutory na základě doporučení od Exekutorské komory ČR, která vychází z výběrového řízení. Existence exekutorských úřadů je limitována principem „*numerus clausus*“ a jejich počet určuje ministerstvo na základě návrhu Exekutorské komory ČR. Kandidáti pro exekutorský úřad musí splňovat specifické požadavky vycházející z § 9 exekučního řádu, jako je vysokoškolské právní vzdělání, plná svéprávnost, bezúhonnost, minimálně tříletá praxe a úspěšné složení exekutorské zkoušky. Po splnění těchto podmínek a náležitém jmenování Exekutorskou komorou na něj nahlížeje i jako na podnikatele dle § 420 občanského zákoníku, který vykonává činnost jako svobodné povolání, a proto se na něj nevztahuje živnostenský zákon.¹³

Soudní exekutor disponuje možností zaměstnávat zaměstnance, ale musí mít také sjednané a uzavřené pojištění pro případ škody způsobené během exekuční činnosti. Za určitých zákonem stanovených důvodů nebo na žádost je oprávněn ministr spravedlnosti odvolat soudního exekutora, respektive mu odejmout exekutorský úřad a oprávnění vykonávat toto svobodné povolání.¹⁴

¹⁰ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 19.

¹¹ § 1 odst. 1. ex. řádu.

¹² § 3 odst. 1 ex. řádu.

¹³ zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

¹⁴ § 15 odst. 2 ex. řádu.

1.3. Exekuční titul

Exekuční titul zahrnuje zásadní předpoklad zahájení exekučního řízení, kdy bez exekučního titulu není možno přistoupit k výkonu exekuce. Jedná se o základ veškerých exekučních, respektive vykonávacích řízení. Exekuční titul musí splňovat podmínky materiální a formální vykonatelnosti, aby mohl být základem pro exekuční řízení. Materiální vykonatelnost znamená, že titul jasně identifikuje oprávněného a povinného, specifikuje vymáhané právo a odpovídající povinnost, určuje rozsah této povinnosti a stanoví termín pro její splnění.¹⁵ Formální vykonatelnost se týká začlenění lhůty pro dobrovolné splnění povinnosti, tzv. pariční lhůta, která začíná běžet od právní moci rozhodnutí a je určena buď přímo exekučním titulem nebo zákonem.¹⁶

Za exekuční titul se považují například vykonatelná rozhodnutí orgánů veřejné moci, notářské zápisy s doložkou vykonatelnosti nebo pravomocná a vykonatelná rozhodnutí soudů. Za exekuční titul pokládá exekuční řád i jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon.¹⁷ Důležité odlišnosti mezi soudním výkonem rozhodnutí a exekucí spatřujeme v oblasti vykonatelnosti titulů správního či daňového práva, která nejsou způsobilá být předmětem soudního výkonu rozhodnutí, nýbrž se uplatňují buď u soudního exekutora, nebo ve správní či daňové exekuci. Rozhodnutí vydávaná orgány veřejné moci jsou automaticky způsobilé fungovat jako exekuční tituly, což umožňuje jejich přímé využití v exekučním řízení bez nutnosti dalšího ověřování jejich platnosti nebo vykonatelnosti v nalézacím řízení u soudu. Notářské a exekutorské zápisy se svolením k vykonatelnosti taktéž nevyžadují předchozí nalézací řízení a mají status veřejné listiny. Tyto zápisy dokumentují dohodu mezi věřitelem a dlužníkem o existenci a výši peněžitého dluhu, na základě smluvního vztahu. Zahrnují obvykle dohodnutý splátkový kalendář, výši splátek a mohou obsahovat i klauzuli o ztrátě výhody splátek v případě nesplnění dluhu.

Zákon uznává i rozhodčí nález jako exekuční titul, ovšem přezkum takového titulu v exekučním řízení se liší od jiných případů. U rozhodčích nálezů

¹⁵ SVOBODA, K., JÍCHA, L., KREJSTA, J., HOZMAN, D., ÚŠELOVÁ, V. KOCINEC, J. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 9788074008634. s. 253.

¹⁶ ŠTIKA, M. *Exekuce v praxi*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. ISBN 9788073808358. s. 72.

¹⁷ § 40 ex. řádu.

se kromě formálních náležitostí zkoumá i platnost rozhodčí smlouvy, zejména co se týče určení rozhodce a jeho pravomocí. Pokud rozhodčí nález nesplňuje tyto podmínky, nemůže být použit jako základ pro exekuci. V praxi se často stává, že otázka platnosti rozhodčí smlouvy se řeší až na základě návrhu povinného na zastavení exekuce.¹⁸

1.4. Exekuční řízení

K exekučnímu řízení se přistoupí, jestliže nebylo dobrovolně splněno právem přiznané plnění. Vykonává se v něm právo přiznané oprávněnému k jeho uspokojení, avšak i proti vůli povinného. Exekuční řízení je zahájeno dnem, hodinou a minutou, kdy exekuční návrh došel exekutorovi.¹⁹ Jak soudní vykonávací řízení, tak i exekuční řízení lze zahájit jen pokud oprávněný podá návrh. Oprávněný musí ve svém exekučním návrhu dodržet obecné podmínky podání dle § 42 OSŘ, ale i určité zvláštní požadavky, které ve světle zásady *lex specialis derogat lex generali*²⁰ upravuje § 38 odst. 1 exekučního řádu. Exekuční návrh musí „*dále splňovat i náležitosti uvedené v § 79 odst. 1 občanského soudního řádu, který upravuje náležitosti návrhu na zahájení řízení.*“²¹ Přesto, že exekuční řízení je podáním návrhu zahájeno, praktické kroky k realizaci exekuce není možné činit, dokud exekuční návrh a příslušné dokumenty do 15 dnů nebudou odeslány exekučnímu soudu s žádostí o vydání pověření k exekuci.²² Soud, který je k tomu věcně příslušný, se určuje podle okresu, v němž má povinný trvalý pobyt nebo sídlo. Po obdržení pověření k exekuci exekutor do 15 dnů informuje oprávněného o zahájení exekuce a už disponuje oprávněním k uskutečňování úkonů, které se pokládají za úkony exekučního soudu.²³

V rámci zajištění dosažení cíle exekuční řízení, bývá povinnému vyrozumění o zahájení exekuce doručeno až po důkladném zjištění a zajištění jeho majetku. K tomuto vyrozumění je přiložen exekuční titul, exekuční návrh, veškeré vyhotovené exekuční příkazy a výzva k dobrovolnému splnění dluhu, která nabízí možnost snížených nákladů na exekuční řízení, pokud je dluh splněn

¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10.7.2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012.

¹⁹ § 35 odst. 2 ex. řádu.

²⁰ Zvláštní úprava má přednost před normou obecnější.

²¹ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce. 2.*, aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 52.

²² § 43a odst. 1 ex. řádu.

²³ § 28 ex. řádu.

do 30 dnů od obdržení vyrozumění. Po obdržení oznámení o zahájení exekuce se na povinného vztahuje tzv. generální inhibitorium, které mu brání v nakládání s majetkem pod hrozbou neplatnosti takovéhoto jednání. Tento stav trvá až do ukončení exekuce. Existuje však možnost, že exekutor na základě návrhu povinného povolí nakládat s určitými částmi majetku, pokud povinný prokáže, že jeho zbývající majetek je dostatečný pro pokrytí dluhu a nákladů exekuce.²⁴

Exekutor rozhoduje o způsobu provedení exekuce a musí zvolit metodu, která je vhodná a efektivně zajistí uhrazení dluhu. Exekuční řád rozlišuje mezi exekucemi pro vymáhání peněžních částek a exekucemi pro splnění jiných povinností, přičemž každá situace vyžaduje specifický přístup. V případě peněžitého plnění lze přistoupit k provedení exekuce například srážkami ze mzdy a jiných příjmů, příkázáním pohledávky, postižením závodu, prodejem movitých i nemovitých věcí nebo pozastavením řidičského oprávnění.²⁵ Možné provedení exekuce na peněžité plnění je i prodejem zastavených nemovitých či movitých věcí. U exekucí, které ukládají jinou než peněžitou povinnost, může exekutor zvolit vyklizení, odebrání věci, rozdělení společné věci nebo i provedení prací a výkonů.²⁶ Na rozdíl od výkonu rozhodnutí dle části páté OSŘ není soudní exekutor zavazován návrhem oprávněného, neboť v souvislosti se zásadou oficiality volí způsob provedení exekuce podle svého vlastního uvážení. „*Druhou zásadou je ochrana a obrana povinného. V dotčené právní úpravě se projevuje tím, že exekuci lze vykonat jen způsoby uvedenými v exekučním řádu. Navíc exekuční řád po jeho novele zákona č. 164/2015 Sb. má jasně stanovenou hierarchii postupu způsobů provedení exekuce, ledaže by to bránilo účelu exekuce. Posledním projevením zásady ochrany a obrany povinného je přesné stanovení limitu maximálního rozsahu exekuce.*“²⁷ Exekutor je povinen v exekučním řízení postupovat i na základě zásady legálního pořádku, což znamená dodržování zákonných procedur a postupů při provádění exekuce.²⁸

²⁴ § 44a odst. 2 ex. řádu.

²⁵ § 59 odst. 1 ex. řádu.

²⁶ § 59 odst. 2. ex. řádu.

²⁷ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 157.

²⁸ ŠTIKA, M. *Exekuce v praxi*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. ISBN 9788073808358. s. 44.

Exekuce končí zpravidla různými způsoby. Nejvýhodnějším způsobem pro oprávněného a v podstatě i pro soudního exekutora je úplné vymožení dluhu včetně pokrytí nákladů na exekuci. Avšak v praxi se častěji vyskytuje ukončení exekuce jejím zastavením, což může být z různých důvodů, viz třetí kapitola. Exekuční řízení může skončit i před jeho oficiálním nařízením, což nastává v situacích, kdy exekutor z právních důvodů zamítne nebo odmítne exekuční návrh. Zamítnutí nastává, pokud nejsou splněny zákonné předpoklady pro provedení exekuce. Odmítnutí exekučního návrhu může nastat, když návrh není v dané lhůtě řádně opraven, doplněn nebo pokud chybí nezbytný exekuční titul.²⁹

²⁹ § 39 ex. řádu.

2. Historické aspekty exekučního řízení

2.1. Římské impérium

Podobně jako většina právních odvětví nalézá své kořeny již v dávných dobách starověkého Říma, ani institut exekuce nebude výjimkou. První exekuční stopy vedou do Zákona dvanácti desek z roku 449 př. n. l. V té době šlo o velice krutý a nemilosrdný způsob provedení zejména personální exekuce, kdy měl v nejkrajnějším případě věřitel právo dlužníka prodat jako otroka nebo dokonce usmrtit, jestliže dlužník neplnil svou povinnost. Poeteliův zákon z roku 326 př. n. l. měl za následek nahrazení personální exekuce za majetkovou, což vedlo k podstatnému snížení míry krutosti. Majetková exekuce směřovala, jak název napovídá, proti majetku dlužníka a to např. prodejem jeho věcí. Naopak zmíněná personální exekuce přichází na řadu v případě chudoby na straně dlužníka, za kterého mají dluh uhradit příbuzní apod. Za zmínku stojí žaloby *legis actio sacramento in rem* (nárok věcný) popřípadě *in personam* (nárok osobní), které se postupem času staly jedny z hojně používaných k vynucení povinnosti plynoucí z dřívějšího řízení před soudem. Exekuce v bližším slova smyslu sahá až do 3. století př. n. l., kdy se objevuje i prvopočátek exekučního příkazu. Zatím má podobu žaloby, vedoucí jak ke splnění vymáhané povinnosti ze soudního řízení, tak i poskytnutí záruky. Pokud by dlužník nesplnil, následovat bude zdvojnásobení původní částky z řízení před soudem.³⁰

Podobně jako v dnešní době i v dobách římského impéria se postupem času rozlišovaly přednostní a nepřednostní pohledávky. Většinou disponoval přednostním právem právě stát nebo například manželky vymáhající věno. I tenkrát už fungovaly určité lhůty, kdy v exekuci měl dlužník čas na splnění vymáhané povinnosti dobrovolně, tzv. pariční lhůta. Když lhůta nebyla dodržena, exekuce se dostala do dalšího stádia, a sice do exekuce personální či exekuce majetkové. Jedním z hlavních rozdílů mezi dnešním a římským pojetím exekuce, bude vykonavatel či osoba zaobírající se exekucemi. V římském právu platí zásada bezplatnosti funkce státního úředníka, což rozporuje postavení dnešního soudního exekutora, který svou činnost vykonává za úplatu. Soudní exekutor jako ho známe

³⁰ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 4.

dnes tehdy neexistoval a jeho místo zajišťoval lidem zvolený úředník nazývaný prétor.³¹

2.2. Středověká podoba exekuce

Historií exekuce v jednotlivých právních systémech by bylo možné obsáhnout téma samostatné diplomové práce. Proto se zde již text diplomové práce bude zabírat exekucí vykonávanou na našem území. Postupem času se exekuční procesy od těch římských dosti vyvinuly a odlišovaly.

2.2.1. Práva zemská

Zejména s novou úpravou dle práv zemských přišly změny vyplňující všelijaké potřeby tehdejší pospolitosti. Nevýhoda exekučního postupu dle práv zemských bylo přílišné formalizování jednotlivých úkonů i mnoho překážek a účastníky řízení to často nutilo obstarat si právní rady. Zákon umožňoval věřiteli neboli exekventovi, který uspěl v nalézacím řízení, aby ke splnění dluhu dle práva zemského využil svépomoc.³² „*Postupně se vyvinul i poměrně rozsáhlý okruh exekučních titulů, u nichž bylo možno vymáhat povinnosti uložené nikoli jen rozsudky soudů zemských či městských, ale i dohodami či smíry uzavřenými mimo soud. Typicky byl ovšem exekučním titulem rozsudek soudu zemského, dvorského, komorního, purkrabského, soudu šlechtického anebo soudů městských.*“³³

Průběh exekuce na základě zemského práva rozdělávaly odlišné fáze, kdy první představovala úmluvu. V podstatě se jednalo o upomínku upozorňující dlužníka, tehdejší úpravou označovaného jako tzv. exekut, na hrozbu samotné exekuce. Po nevydařeném upozornění přichází v úvahu první hmatatelné obrysy exekuce, čímž je zvod (vzvod³⁴ nebo latinsky *inductio*). Úmluva, která zůstala bez reakce dlužníka, se stává neúčinnou a zvod vystupuje jako první faktický stupeň exekuce.³⁵ Exekvent, v dnešní právní úpravě oprávněný, si zažádal o vydání listu

³¹Tamtéž, s. 4–5.

³² KLABOUCH, Jiří. *Staré české soudnictví: (jak se dříve soudívalo)*. Populární právnická knihovna. Praha: Orbis, 1967., s. 120–121.

³³ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce. 2.*, aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 6.

³⁴ Původní české označení, viz. BÍLÝ, Jiří Libor. *Právní dějiny na území ČR: vysokoškolská učebnice*. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-429-3 s. 353.

³⁵ KORNEL ZE VŠEHRD, Viktorin a JIREČEK, Hermenegild. *O právích země české knihy devatery*. V Praze: Všeherd, 1874. s. 378-385. s. 194-200.

na zvod, který byl doručen prostřednictvím komorníka exekutovi neboli současnému povinnému. Po zápise převodu majetkových práv ve prospěch exekventa do zemských desek, získal exekvent v podstatě zástavní právo na statky exekuta. Neuhradil-li exekut ve čtyřtýdenní lhůtě dlužnou pohledávku, exekvent byl oprávněn uspokojit se ze zatížených statků.³⁶ Jestliže exekut na zvod neodpovídal, přicházela na řadu třetí fáze tehdejšího exekučního řízení. Jednalo se o list obranný³⁷, potvrzený nejvyšším purkrabím tedy nejvyšším institutem moci výkonné. Jednalo se v době feudalismu o převládající exekuční proces, ve kterém se vynucovalo vyklizení nemovitostí. Do poslední fáze se exekuce dostává v případě odhádání, ve kterém se projevuje exekventova držba exekutova statku. Úplným závěrem exekučního řízení se považuje panování, které exekventa stavilo do role plnohodnotného vlastníka exekvované nemovitosti.³⁸

2.2.2. Práva městská

Městské právo se ve své podstatě blížilo římskému právnímu systému, což je vidět právě na jednoduchosti a praktičnosti. V mnoha ohledech se dá považovat za předvoj moderního pojetí exekučního řízení.³⁹ Exekuce prováděná právem městským měla o hodně větší efektivitu a rychlost ve srovnání s exekucí v právu zemském. Procesní stránka byla oproštěna od řady formalit, výkon soudního rozhodnutí trval podstatně kratší dobu od zahájení po dokončení. Za velký pokrok se dá považovat i odlišná povaha samotného rozsudku, který už je považován za výzvu dlužníkovi ke splnění povinnosti. Jednotlivé fáze u exekuce v právu městském zde nebudeme rozebírat tak důkladně jako u práv zemských, jelikož proces zvodu byl vyjma větší rychlosti srovnatelný. Na místě je ovšem vypíchnout existenci institutu dražby. Ta byla převzata z jiných právních systémů a do českých zemích se dostává v roce 1712. Oproti odhádání představovala nepochybně spravedlivější způsob, jak zjistit cenu nemovitosti. Aby se dalo přistoupit ke konání dražby, musela být náležitě a veřejně vyhlášena.

³⁶ ZNOJEMSKÝ, Jan. Vývoj soudnictví. Brno. 2009. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Diplomová práce. doc. JUDr. Karel Schelle, CSc. Online. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/aozw1/Finalni_verze_diplomove_prace_B.pdf [citováno 2024-02-2].

³⁷ KORNEL ZE VŠEHRD, Viktorin a JIREČEK, Hermenegild. *O právích země české knihy devatery*. V Praze: Všeherd, 1874. s. 378–385.

³⁸ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce. 2.*, aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 7.

³⁹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-86861-46-5, s. 18.

Zpravidla se tak činilo patentem na 3 měsíce před samotným konáním v krajském městě a sídle soudu.

Dnes zajišťuje výkon a postup exekuce osoba nezávislého soudního exekutora, který může zaměstnávat zaměstnance na exekutorském úřadě. Tenkrát nám výkon exekucí s lehkou nadsázkou obhospodařoval nejvyšší komorník a místo komorník v oblasti zemí, zatímco v městské správě má k výkonu exekuce nejbližší rychtář či purkmistr.⁴⁰ Na základě městského i zemského práva na rozdíl od dnešní úpravy vykonávali exekuci zásadně státní úředníci. Oproti římskému prétorovi měli však tu výhodu, že za výkon své funkce byli placeni. Výše příjmů zmíněných úředníků se neodvozovala od úspěšnosti vymáhání jako dnes, neboť zdroj obživy rychtáře i purkmistra činily příjmy z různorodých poplatků či pokut.

2.3. Novověk

Po přijetí Obnoveného zřízení zemského v roce 1627 se zřídil písemný soudní proces. Snahy o reformy a sjednocení práv započalo již za vlády Marie Terezie, která se zasloužila o zřízení nejvyšší soudní instance nebo např. odlišení justice a administrativy. Osvícenská éra, zejména pak období vlády jejího syna Josefa II., poskytla zcela zásadní změny v procesním, a tudíž i exekučním právu.⁴¹ Na den přesně Prvního máje roku 1781 obohatil tamější právní úpravu Josefinský obecný soudní řád, který sjednotil soudní systém pod státní správou, a tím jednou provždy skončilo soudnictví feudální. Zavedla se exekuce uhrazovací a zajišťovací, známý byl také personální a reální arest.⁴² Po vzoru francouzské právní úpravy byla roku 1868 konečně ovšem nikoliv na dlouho zrušena personální exekuce, stojící na dlužnické vazbě.

Josefinský soudní řád byl několikrát novelizován, přesto postupem času nedokonale upravoval potřeby rozvíjející se společnosti. Důsledkem toho začal být neužitečným a po dlouhém staletí platnosti byl nahrazen až zákonem č. 79/1896, o řízení exekučním a zajišťovacím. „*Tento zákon se obsahově skládal ze dvou částí: z části exekuce, která obsahovala všeobecná ustanovení, jednotlivá specifika*

⁴⁰ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce. 2.*, aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 8.

⁴¹ SCHELLEOVÁ I. a spol.: *Exekuční řízení*, Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-86861-46-5, s. 13.

⁴² Předchůdce vazby

*způsobů provedení exekuce, tzn. exekuce na movité jmění, exekuce na peněžité pohledávky a exekuce na nemovité plnění, a části druhé, která se týkala exekučních úkonů k zajištění peněžitých pohledávek.*⁴³ Jelikož institut Milostivého léta je v podstatě jeden ze způsobů zastavení exekuce, stojí za zmínku § 39 zákona o řízení exekučním a zajišťovacím, kde se objevují důvody zrušení, omezení či odkladu exekuce. Exekuční řád z roku 1896 zavedl ochranu majetku, který v případě exekuce nesmí být dlužníkovi a jeho rodině či členům domácnosti odňat, aby nebyli uvedeni do hmotné nouze. Navzdory dostatečné ochraně práv dlužníka nebyla tak úplně efektivní v kontextu celkové výše dluhu, která se s prodlužující se dobou exekuce zvyšovala kvůli exekučním nákladům i úrokům z dluhu, které byly často považovány za nepřiměřené a neopodstatněné. Za příčinu lze považovat mnohdy bezpředmětné opakování určitých úkonů v řízení vedoucí ke zvyšování nežádoucích nákladů i na straně věřitele.⁴⁴

I přes velice pokrokový a moderní právní předpis, kterým exekuční řád z roku 1896 bezpochyby byl, obsahoval také dosti kontroverzní ustanovení upravující možnost personální exekuce pomocí vazby. Takový postup exekuce je již v dnešní době s odkazem na ústavní ochranu omezení osobní svobody nepřípustný. Nicméně došlo i v rozsahu úpravy vazby k posunu ve srovnání s přechodnými právními úpravami, a sice např. limity ohraničující dobu trvání vazby.⁴⁵

2.4. Vývoj exekuce od vzniku Československa

Při zkoumání exekuce potažmo exekučního práva v tomto období je klíčové znát rakouskou právní úpravu účinnou před rokem 1918, poněvadž došlo k přejímání právního systému Rakouska-Uherska. Právní systém nově založené Československé republiky byl zaveden prostřednictvím prvního zákona, známého jako recepční norma, která adoptovala právní řády Rakouska a Uherska. Uherské právní normy se aplikovaly v Podkarpatské Rusi a na Slovensku, zatímco v Čechách a na Moravě se užívalo norem převzatých z rakouské právní úpravy. Tím došlo ke vzniku právního dualismu, jelikož různé části státního zřízení

⁴³ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 10.

⁴⁴ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Aktuálnost exekučního řádu z roku 1896*. Komorní listy, Brno: EKČR, 2014. roč. 6, č. 2, s. 28.

⁴⁵ SMOLÍK, P. *Vývoj exekučního řízení v českých zemích a Československu od roku 1963*. In Sborník vydaný u příležitosti 10. výročí založení Exekutorské komory České republiky. 1. vyd. Praha: Exekutorská komora České republiky, 2011. s. 38.

používaly lišící se právní řády. Právní úprava exekuce zakotvena v rakouském exekučním řádu z roku 1896 prošla v období první republiky několika novelizacemi.

Přestože docházelo již od roku 1922 k rozsáhlým snahám o rekonstrukci, nová legislativa se objevila až v souvislosti s tzv. právníkou dvouletkou v roce 1950. Plány na unifikaci práva směřovaly k rozšíření rakouského modelu i na Slovensko, což však narazilo na odpor na celostátním unifikačním kongresu v Bratislavě v roce 1937, kde se požadovalo zohlednění slovenské právní úpravy. Během protektorátu Čechy a Morava nedošlo k výrazným změnám v právní úpravě exekuce s dlouhodobými důsledky. Toto období bylo spíše charakterizováno konfiskačními opatřeními založenými na rasové ideologii, které měly určité podobnosti s exekucí z hlediska majetkového zásahu. Právní základ pro tyto konfiskace nevyplýval z běžných exekučních titulů, ale z nařízení založených na diskriminačních principech, například z předpisů upravujících majetkové povinnosti židovského obyvatelstva. Za zmínku by určitě stálo nařízení říšského protektora vydané v roce 1939, které zbavovalo práv židovských občanů na jejich majetek.⁴⁶

Další vývoj byl přerušen historickými událostmi, až po únoru 1948 došlo k přijetí zákona zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví.⁴⁷ Důsledkem právníkou dvouletky došlo k vytvoření nového občanského soudního řádu, zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních,⁴⁸ čímž skončila éra právního dualismu a byl zaveden jednotný právní řád.⁴⁹

2.5. Občanský soudní řád z roku 1950

Právní úprava rozlišovala generální exekuci, známou jako exekuční likvidace, která byla podobná dnešnímu insolvenčnímu řízení, a na speciální exekuci, dělenou na peněžité a nepeněžité pohledávky. Oproti dřívějším právním normám byla zde úplně odstraněna úprava vazby povinného v souvislosti s exekucí

⁴⁶ Nařízení říšského protektora v Čechách a na Moravě o židovském majetku ze dne 21. června 1939.

⁴⁷ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. Praha: Linde Praha a.s., 1997. ISBN 80-7201-065-4. s. 64.

⁴⁸ Zákon č. 142/1950 Sb. o konaní v občianskych právnych veciach (občiansky súdny poriadok).

⁴⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Pojmové znaky civilního procesu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017., ISBN 978-80-7380-538-8., str. 35.

na nepeněžitě plnění. Ochrana dlužníků byla také zlepšena zejména u vyklizení nemovitostí, kde bylo zavedeno, že vyklizení může proběhnout, pouze pokud je pro povinného a jeho rodinu zajištěn alternativní byt, čímž bylo zabráněno jejich případnému sociálnímu ohrožení. Co se týče exekucí na peněžitě pohledávky, začal hrát v souvislosti s rostoucím pracovním zařazením osob a s tím spojené omezení vlastnictví větší roli plat, který tvořil hlavní příjem společnosti. Stal se primárním zdrojem příjmů, což dospělo k rozšíření exekucí na mzdu jako běžné metody pro vymáhání peněžitých pohledávek.⁵⁰ Ochrana dlužníka byla zajištěna stanovením částí mzdy, které byly z exekuce vyjmuty, například přesčasové odměny nebo prémie za zvláštní výkony. Důležitým prvkem ochrany byla také nezabavitelná částka, určená speciálním nařízením.⁵¹

2.6. Exekuce po roce 1963

Po přijetí ústavního zákona č. 100/1960 Sb., známý též jako Socialistická ústava bylo nutno přiměřeně reagovat i další právní úpravou. Reorganizaci neuniklo ani odvětví práva občanského procesního, a to konkrétně přijetím zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, který nově definoval exekuci jako výkon rozhodnutí. „*Již tehdy byla ale tato nová terminologie kritizována, což platí dodnes – nejde přece pouze o nucené splnění či vymáhání povinností uložených toliko rozhodnutím (soudním či jiným), ale mezi exekuční tituly se nadále řadí i jiné předpoklady výkonu rozhodnutí (exekuce), jako jsou smíry, dohody, platební výměry, výkazy nedoplatků, zápisy apod.*“⁵²

Proměny právní úpravy odrážely socialistickou ideologii, vedly k zásadním změnám v ochraně dlužníka a zrušení institutů, které byly v rozporu s tehdejšími ideály. Tradiční dražby byly nahrazeny prodejem skrze státní orgány⁵³ nebo speciálně pověřené subjekty, což mělo za následek, že prodej nemovitostí prošel procesem stanovením ceny a výběrem kupujícího pod dohledem státního

⁵⁰ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl druhý: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-299-8. s. 21.

⁵¹ Nařízení č. 180/1950 Sb., o exekuci na peněžitě pohledávky a plat.

⁵² WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 14.

⁵³ SMOLÍK, P. *Vývoj exekučního řízení v českých zemích a Československu od roku 1963*. In Sborník vydaný u příležitosti 10. výročí založení Exekutorské komory České republiky. 1. vyd. Praha: Exekutorská komora České republiky, 2011. s. 58.

notářství.⁵⁴ Tento přístup omezoval možnost dlužníka prodat majetek za maximální možnou cenu.

Výkon rozhodnutí jako takový byl určen pouze na speciální exekuci, kdy rozlišovala mezi peněžitým i nepeněžitým plněním. V jiných ohledech výkonu rozhodnutí došlo jak k doplnění dispozičního principu o princip oficiality, tak i posílení ochrany povinného, obzvláště v oblasti srážek ze mzdy stanovením striktních limitů. Právní úprava upřesnila procesy při výkonu rozhodnutí, přičemž rozšířila poučovací povinnost orgánů vedoucích výkon rozhodnutí vůči povinnému. Nová úprava určila také právní rámce postupů a mimo jiné se zavedla soudní povinnost vyzvání k dobrovolnému plnění. Odvolání zůstává hlavním opravným prostředkem a konečně se zde setkáváme s nově zavedeným pojmem zastavení výkonu rozhodnutí.

2.7. Sametová revoluce až současnost

Po sametové revoluci roku 1989 doplnila OSŘ řada novel vyhovující demokratické pospolitosti, což mělo za následek důraznější ochranu povinných. Projevilo se to např. ve znovuoobnovení některých vyřazených institutů jako je soudní dražba nebo soudcovské zástavní právo, které bylo ve vztahu k nemovitým věcem dřívější úpravou opomíjeno.⁵⁵ S exekucemi souvisí zejména zákon č. 519/1991 Sb.,⁵⁶ který přetváří oblast srážek ze mzdy, prodej movitých i nemovitých věcí či úpravu příkázání pohledávky.

Zlomovým okamžikem novodobého pojetí exekučního řízení je přijetí zákona č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti, kterým vešel v účinnost 1. září 2001. Jedná se v podstatě o reakci na přetížené soudy, kdy se zavádí soudní exekutoři jako nezávislý profesionálové s právnickým vzděláním. Exekuční řád umožňuje fakultativně přenést vykonávací pravomoci ze soudů na soudní exekutory, což vede k efektivnějšímu procesu výkonu rozhodnutí. Soudní exekutoři, ač vystupují jako podnikatelé, jsou ve své činnosti

⁵⁴ Zákon č. 95/1963 Sb., o státním notářství a o řízení před státním notářství (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁵ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. a kolektiv. *Civilní právo procesní*. Díl druhý: Řízení vykonávací, řízení insolvenční. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-299-8. s. 21-22.

⁵⁶ Zákon č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád.

vázání právními předpisy a musí dodržovat principy rovnosti a nestrannosti. Exekuční řád jim zároveň ukládá povinnosti poučovat povinné osoby v rámci jejich ochrany v exekučním řízení. „Přijetím tohoto zákona je společnost konfrontována s nově konstituovaným institutem soudního exekutora, založeným na principu jakákoliv činnosti exekutora začíná tam, kde končí činnosti soudu v nalézacím řízení.“⁵⁷

Právní úprava exekučního práva, tedy část šestá OSŘ společně s exekučním řádem byla za posledních 20 let mnohokrát novelizována. Soudní exekutory podstatně zasáhla novela exekučního řádu vyhláškou č. 441/2016,⁵⁸ která zavedla znatelné ponížení odměny soudního exekutora.

Pro téma této diplomové práce bude stěžejní zákony zakotvující podmínky Milostivého léta. Tím bude jednoznačně zákon č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. V jeho druhé části je vytyčena právní úprava veřejnoprávního Milostivého léta I.

Dalším důležitým právním předpisem bude i zákon č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů, který nám upravuje tzv. Milostivé léto II.

Nesmíme opomenout ani poslední novelizaci související s institutem Milostivého léta a tím je zákon č. 181/2023, o mimořádném odpuštění penále z pojistného na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a exekučních nákladů i zákon č. 182/2023 Sb., o mimořádném odpuštění a zániku některých daňových dluhů. Oba představují zakotvení Milostivého léta III.

⁵⁷ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 14.

⁵⁸ Vyhláška, kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů.

3. Zastavení exekuce

3.1. Zastavení výkonu rozhodnutí

Nežli se tato kapitola začne věnovat zastavení exekuce, je na místě krátce popsat zastavení výkonu rozhodnutí. Zastavení výkonu rozhodnutí představuje ukončení vykonávacího řízení, jestliže není možné plně uspokojit oprávněného kvůli zákonné překážce. Tato možnost je založena na zásadě legality, což znamená, že výkon rozhodnutí může probíhat jen za předpokladu, že jsou splněny všechny zákonné požadavky. Pokud tyto požadavky splněny nejsou, vykonávací řízení musí být zastaveno. Jinak řečeno i přes existenci pravomocného nařízení výkonu rozhodnutí, objeví-li se nová relevantní okolnost, která činí výkon rozhodnutí nepřijatelným, nebude výkon rozhodnutí dále postupovat a dojde k jeho zastavení. Pokud výkon rozhodnutí úspěšně dosáhne svého cíle a povinnost je splněna, výkon rozhodnutí se automaticky ukončí, aniž by bylo nutné soudní rozhodnutí a obvykle se tedy nevydává usnesení o zastavení. Podle judikatury Nejvyššího soudu⁵⁹ může dojít k zastavení výkonu rozhodnutí soudem i po úplném uspokojení pohledávky včetně příslušenství a nákladů, pokud se ukáže, že původní rozhodnutí, které bylo základem, není vykonatelné.⁶⁰

Soud má pravomoc zastavit výkon rozhodnutí buď na základě podaného návrhu, nebo z vlastní iniciativy, tzv. ex officio, když zjistí důvody pro zastavení. Jestliže po nařízení či během provádění výkonu rozhodnutí vyplují na povrch okolnosti, které činí další výkon nepřijatelným, je nutné výkon rozhodnutí zastavit.⁶¹ Soud může rozhodnout o zastavení výkonu rozhodnutí bez potřeby nařídit jednání, kromě situací, kdy je vyžadováno provést dokazování k vyjasnění sporných skutečností mezi stranami řízení. V takových případech přistoupí k jednání, jestliže je nezbytné pro posouzení důvodů pro zastavení výkonu rozhodnutí.⁶²

⁵⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2706/2007.

⁶⁰ SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9, s. 1108–1124.

⁶¹ WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2004. Vysokoškolské právní učebnice. ISBN 80-720-1464-1., s. 506.

⁶² SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9, s. 1125–1127.

3.2. Zastavení exekuce

„Zastavení exekuce je jedním ze dvou způsobů uzavření exekuce. K zastavení exekuce dochází výslovně usnesením exekutora nebo exekučního soudu. Druhým způsobem zániku exekuce je ukončení exekuce provedením (vymožením plnění z exekučního titulu a nákladů exekuce).“⁶³ Zastavení exekuce zahrnuje podstatný a nejsilnější nástroj v exekučním právu sloužícím k ochraně povinného. Tento institut umožňuje ukončení exekuce bez dosažení vynuceného uspokojení vymáhaného nároku, pokud samozřejmě plnění již bylo úspěšně vymoženo, nebo dokonce i v případě, že k uspokojení nároku exekuce nedospěje. Exekuční řád tedy zahrnuje možnost ukončení exekučního procesu i v situacích, kdy k nucenému splnění povinnosti nedošlo po nařízení exekuce.⁶⁴ Soudní praxe Nejvyššího soudu v některých situacích naznačila, že je nutné, aby exekuční soud zastavil exekuci, která byla dokončena plným uspokojením pohledávky, pokud se později ukáže, že pro danou exekuci nikdy neexistoval platný exekuční titul.

Podání návrhu na zastavení exekuce je pro povinného zásadní možností obrany. Jedná se o institut, který v průběhu let prošel řadou novelizačních obměn. Po novelizaci exekučního řádu zákonem č. 396/2012 Sb.,⁶⁵ kterou bylo zrušeno nařízení exekuce formou usnesení, se tento návrh stává jediným opravným prostředkem proti vedení exekuce.⁶⁶ Z toho vyplývá, že tato změna zvyšuje význam možnosti povinného obrátit se na soud s návrhem, který může vést k zastavení exekučního procesu. Podstatné změny má za následek i nová legislativa zakotvená zákonem č. 286/2021 Sb. *„Právní úprava v § 55 ex. řádu postupně upravuje aktivní legitimaci k podání návrhu na zastavení exekuce, formální a obsahové náležitosti návrhu na zastavení a postup exekutora po doručení návrhu na zastavení exekuce. Dále pak procesní postup exekutora v řízeních, ve kterých nedošlo po dobu posledních 6 let počítaných po vyznačení doložky provedení exekuce ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti.“⁶⁷*

⁶³ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Beckova edice právní instituty. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-894-8. s. 179.

⁶⁴ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, ISBN: 80-7179-789-9. s. 781.

⁶⁵ Zákon č. 396/2012 Sb. zákon, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

⁶⁶ ŠTIKA, M. *Exekuce v praxi*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. ISBN 9788073808358. s. 133.

⁶⁷ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 111.

Téma zastavení exekuce jako ukončení realizování plnění na povinném, je na místě odlišit od zastavení exekučního řízení, kdy se postrádají nezbytné procesní podmínky.⁶⁸ Zájem o otázky problematiky některých způsobů zastavení exekuce se značně zvýšil po zmíněné novele exekučního zákona, která přinesla významné změny a aktualizace v procesu zastavování exekucí. Rozšíření exekučního řádu přineslo do praxe tři podstatné nové příčiny pro ukončení exekučních procesů. Na prvním místě stojí ukončení takzvaných bezvýsledných exekucí, které jsou nově specifikovány v § 55 odst. 7 až 13 exekučního řádu. Další dvě důležité příčiny upravené zákonem č. 286/2021 Sb., na které se zákonodárce zaměřil, zahrnují zastavení marných bagatelních exekucí za dluhy, jejichž výše je považována za zanedbatelnou a zavedení konceptu tzv. veřejnoprávního Milostivého léta, které umožňuje určitým skupinám dlužníků částečné osvobození od svých finančních závazků, respektive od exekuce. Je samozřejmé, že nejvíce pozornosti se nyní soustředí na tyto nové prvky a změny v legislativě, jelikož exekuční úřady jsou z těchto novelizací často značně přehlcné.

Důvody pro zastavení exekučního řízení podle českého práva se dají rozdělit na obecné a speciální. Obecné důvody pro zastavení exekuce jsou uvedeny v § 268 odst. 1 písm. a) až h) OSŘ a blíže o nich pojednává kapitola 3.4. Kromě těchto obecných typů zastavení exekuce existují i speciální důvody vztahující se zpravidla na konkrétní způsob exekuce. Na rozdíl od celistvého výčtu obecných důvodů zastavení exekuce ho ty speciální nemají, nýbrž jsou upravovány určitým způsobem exekuce, popřípadě jiným právním předpisem. Většina je obsažena v jiných ustanoveních ale ve stejném zákoně jako např. § 336i odst. 2 OSŘ, kde: „*Je důvodem zastavení exekuce prodejem nemovité věci povinného skutečnost, že povinný má v dražené nemovité věci místo trvalého pobytu a zároveň výše pohledávek oprávněného a přihlášených věřitelů k okamžiku zahájení dražebního jednání nepřesahuje 100 000 Kč bez příslušenství.*“⁶⁹ Speciálním důvodem, ovšem z jiných právních předpisů může být i § 198 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, kdy poté, co bylo na úřední desce soudu vyvěšeno

⁶⁸ KASÍKOVÁ, M. a kol., *Exekuční řád. Komentář. 5. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 9788074008559. s. 469.

⁶⁹ MOLÁK, Stanislav; KREJSTA, Jan; JAROŠ, Vojtěch; KOCINEC, Jaroslav; KÜHN, Zdeněk. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-575-7. s. 489.

nařízení likvidace pozůstalosti, nelze exekuci nadále vést či přikázat. Dalším důvodem opět z jiného právního předpisu bude ustanovení § 414 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, který zakotvuje osvobození od placení pohledávek po skončení insolvence, jestliže dlužník splnil oddlužení.

Zastavením exekuce se zároveň ukončuje pravomoc soudního exekutora a jakékoliv povinnosti uložené během exekučního řízení osobám třetím, jako jsou například zaměstnavatelé povinni provádět srážky ze mzdy, nebo banky instruované k přikázání pohledávky z účtu.⁷⁰

3.3. Návrh na zastavení exekuce

Kromě povinného, jehož možnost podat návrh je omezena určitými procesními lhůtami dle § 57 OSŘ, disponuje aktivní legitimací k podání návrhu na zastavení exekuce také oprávněný či manžel povinného, přičemž pro tyto subjekty není podání návrhu časově omezeno.⁷¹ Manžel povinného je oprávněn takový návrh na zastavení exekuce podat pouze v případě, je-li exekuce vedena na majetek ve společném jmění manželů, popřípadě jestliže je majetek manžela povinného v četnějším rozsahu oproti přípustnému ve zvláštním právním předpisu.⁷² S takovou variantou se exekuční řád vypořádal v § 55 odst. 1, kde stojí, že pokud byl návrh na zastavení exekuce podán manželem povinného dle § 262 OSŘ, soudní exekutor rozhodne i bez souhlasu oprávněného do 15 dnů ode ne doručení návrhu. Jestliže soudním exekutorem nebylo v takovém návrhu vyhověno, následuje postoupení návrhu včetně exekučního spisu k rukou exekučního soudu.

Návrh na zastavení exekuce se předkládá do rukou exekutora, jež exekuci vede, přičemž exekuční řád rozeznává k podání návrhu na zastavení exekuce dvě lhůty. Podá-li povinný návrh na zastavení exekuce v rámci 30denní lhůty pro dobrovolné plnění podle § 46 odst. 6 exekučního řádu, tomuto podání je přiznán odkladný účinek,⁷³ což znamená, že exekuční řízení bude dočasně pozastaveno.

⁷⁰ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 112

⁷¹ ŠTIKA, M. *Exekuce v praxi*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. ISBN 9788073808358. s.136.

⁷² § 262b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

⁷³ KASÍKOVÁ, M. a kol., *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 9788074008559.s. 469.

Zároveň povinný nemusí v tomto zmíněném podání návrhu dokládat, že ho uplatňuje do 15 dnů ode dne, kdy se dozvěděl o skutečnostech odůvodňujících zastavení exekuce. „*Specifikum návrhu na zastavení exekuce podaného ve lhůtě 46 odst. 6 ex. řádu je v tom, že představuje kvazi opravný prostředek povinného proti zahájenému exekučnímu řízení.*“⁷⁴

Dále má povinný možnost podat návrh na zastavení exekuce do 15 dnů od okamžiku, kdy se na rozdíl od předešlé varianty dozvěděl o existenci důvodu, který by exekuci opravňoval zastavit. Tato 15denní lhůta je ovšem považována za procesní lhůtu, během níž musí povinný reagovat, aby mohl využít svého práva na zastavení exekuce a odkladný účinek se zde neuplatňuje. Bude-li návrh podán chybně exekučnímu soudu, ten ho bez prodlení pošle soudnímu exekutorovi.⁷⁵

V případě, že bude v návrhu na zastavení exekuce vada, exekutor vyzve povinného na základě § 43 OSŘ k odstranění vad. „*Lze-li přes nedostatky návrhu o něm věcně rozhodnout, má věcné rozhodnutí přednost před procesním odmítnutím. Bude-li mít i přes opožděnost návrhu exekutor nebo exekuční soud za prokázané, že exekuce má být zastavena, mohou exekuci zastavit i bez návrhu podle § 55 odst. 4 a 5 ex. řádu.*“⁷⁶ Jestliže návrh na zastavení exekuce neobsahuje žádné vady, exekutor má podle § 55 odst. 3 exekučního řádu povinnost do 15 dnů po jeho obdržení vyzvat ostatní účastníky exekučního řízení, aby se k němu vyjádřili. Účastníci mají možnost sdělit, zda s návrhem souhlasí či nesouhlasí a ve výzvě bývá zpravidla uvedeno, že pokud se v dané lhůtě nevyjádří, soudní exekutor to bude považovat za souhlas.⁷⁷ V případě nesouhlasu se očekává, že k návrhu podají své vyjádření a doloží relevantní dokumentaci, která podporuje jejich stanovisko. Pakliže všichni účastníci exekučního řízení souhlasí se zastavením exekuce, exekutor návrhu vyhoví do 30 dnů od uplynutí lhůty k vyjádření, nebo od doručení souhlasného vyjádření, bylo-li doručeno dříve.

⁷⁴ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 113
⁷⁵ § 55b odst. 4 ex. řádu.

⁷⁶ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 112

⁷⁷ KASÍKOVÁ, M. a kol., *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 9788074008559.s. 471.

Judikatura nejvyššího soudu vyvozuje, že podle § 55 odst. 3 exekučního řádu náleží exekutorovi pravomoc zastavit exekuci z vlastní iniciativy, za podmínky že k návrhu oprávněný nezaujme žádné stanovisko v určené lhůtě. Pokud tedy oprávněný nereaguje, exekutor má právo exekuční řízení zastavit.⁷⁸

Na základě vlastní iniciativy je soudní exekutor oprávněn rozhodnout o zastavení exekuce v případě, kdy získal na výzvu od oprávněného souhlas s tímto krokem. Postup dle § 55 odst. 4 exekučního řádu umožňuje zastavit exekuční řízení bez předchozího návrhu od účastníků exekuce za předpokladu, že oprávněný s takovým řešením vyjádřeně souhlasí. Pokud by oprávněný vyslovil nesouhlas, soudní exekutor by následně zažádal o zastavení exekuce exekuční soud.⁷⁹ Tento proces zajišťuje, že rozhodnutí o zastavení exekuce není pouze v rukou soudního exekutora, ale podléhá také soudní kontrole, čímž se chrání zájmy všech zúčastněných stran. Dle judikatury Nejvyššího soudu v situaci dle § 55 odst. 4 exekučního řádu nelze k zastavení exekuce využít fikce souhlasu oprávněného.⁸⁰ „Závěr odůvodnil tím, že jediné v případě, že soudní exekutor má zastavit exekuci na návrh povinného, zákon v ustanovení § 55 odst. 3 ex. ř. výslovně stanoví, že lze souhlas oprávněného se zastavením exekuce nastolit fikcí na základě toho, že oprávněný ve lhůtě nevyjádří stanovisko k návrhu na zastavení exekuce. V případě, že soudní exekutor míní exekuci zastavit i bez návrhu, v ustanovení § 55 odst. 4 ex. ř. se nic takového nenormuje.“⁸¹

3.4. Obecné důvody zastavení exekuce

Exekuční proces lze ukončit pouze z důvodů, které jsou přesně definovány zákonem. V teorii se tyto důvody často rozdělují na obecné, jež jsou sjednoceny pod § 268 odst. 1 OSŘ. Toto ustanovení se aplikuje na všechny formy exekuce, což znamená, že i když primárně pojednává o zastavení výkonu rozhodnutí, jeho principy se vztahují i na exekuce prováděné podle exekučního řádu. Důvodem pro toto uplatnění je několikrát zmíněný subsidiární vztah mezi OSŘ a exekučním

⁷⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2021, sp. zn. 20 Cdo 3347/2020.

⁷⁹ KASÍKOVÁ, M. a kol., *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 9788074008559. s. 485.

⁸⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2020, sp. zn. Cdo 1185/2020.

⁸¹ MOLÁK, Stanislav; KREJSTA, Jan; JAROŠ, Vojtěch; KOCINEC, Jaroslav; KÜHN, Zdeněk. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-575-7. s. 515.

řádem. Uvedený seznam důvodů pro zastavení není uzavřený, jelikož další příčiny mohou být nalezeny jak v dalších částech OSŘ, tak i v různých jiných právních předpisech celého právního systému. Důvody pro zastavení exekuce, které nejsou zahrnuty v § 268 odst. 1 OSŘ, jsou označovány jako speciální, vždy se vztahují k určité specifické formě exekuce a jejich příklady jsou uvedeny v kapitole 3.2.

3.4.1. Nevykonatelnost rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. a) OSŘ

Exekuce může být zastavena v situaci, kdy byla zahájena na základě rozhodnutí, jež ještě nenabralo vykonatelnosti po formální i materiální stránce. Jedním z fundamentálních požadavků pro spuštění exekučního procesu je tedy existence exekučního titulu, který je vykonatelný jak z hlediska obsahu, tak formy. Předpoklad formální vykonatelnosti se musí hodnotit ke dni, ve kterém návrh na zastavení exekuce došel exekutorovi.⁸² Jako příklad problému na materiální straně vykonatelnosti lze uvést situaci, kdy při vykonávání rozhodnutí o vyklizení bytu není tento byt v rozhodnutí adekvátně specifikován.⁸³ Pokud však lze byt identifikovat i přes tyto nedostatky, například pokud chybí specifikace patra, ale není možné jej zaměnit s jiným bytem, pak tato nedostatečná specifikace sama o sobě nebrání vykonatelnosti rozhodnutí.⁸⁴ Nevykonatelným exekučním titulem bude také případ, kdy exekuční titul nebyl řádně doručen, a tudíž se nesprávně označí doložka vykonatelnosti.⁸⁵

Jakýkoliv nedostatek vykonatelnosti exekučního titulu, který se projeví v průběhu exekučního řízení, je zásadním důvodem pro jeho zastavení.⁸⁶ Pokud exekuční titul nebyl vykonatelný již od začátku, jedná se o důvod pro zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. a) OSŘ, což vyžaduje, aby exekuční řízení bylo zastaveno. Jakékoli pozdější odstranění chyb exekučního titulu po zahájení řízení nemá vliv na rozhodnutí o zastavení exekuce. Exekuci založenou na nevykonatelném exekučním titulu je třeba soudním exekutorem nebo exekučním soudem zastavit automaticky, i bez potřeby návrhu. Nicméně, v praxi často záleží

⁸² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2008, sp. z. 20 Cdo 5370/2007.

⁸³ Zpráva Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 30. 12. 1983, sp. zn. Cpj 40/83.

⁸⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.3. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1236/97.

⁸⁵ WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2004. Vysokoškolské právnícké učebnice. ISBN 80-720-1464-1, s. 507.

⁸⁶ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. Praha: C. H. Beck, 2018. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-640-1, s. 141.

na povinném, aby tento nedostatek uplatnil a hájil svá práva. Vedením exekuce na základě nevykonatelného exekučního titulu by představovalo neoprávněný zásah do jeho základních práv vlastnit majetek.

3.4.2. Zrušení či neúčinnost rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. b) OSŘ

K zastavení dle § 268 odst. 1 písm. b) OSŘ dospěje exekuční řízení, jestliže rozhodnutí tvořící základ pro výkon bylo po nařízení výkonu zrušeno nebo se stalo neúčinným. „*Tento zastavovací důvod se uplatní v situacích, kdy exekuční titul byl v době zahájení exekučního řízení (§ 35 odst. 2 ex. ř.) vykonatelný, nicméně později proto, že byl pravomocně zrušen nebo se stal neúčinným, vykonatelnosti pozbyl. Vykonatelný exekuční titul může být zrušen zejména na základě mimořádných opravných prostředků, v řízení o ústavní stížnosti, na základě řádných opravných prostředků, jde-li o usnesení o předběžném opatření.*“⁸⁷ Zrušení exekučního titulu musí být formálně potvrzeno rozhodnutím, které má podle zákona stejnou právní sílu a které nahrazuje původní exekuční titul.⁸⁸ Důležité je, že toto zrušení musí nabýt právní moci.

Na druhé straně, exekuční titul, který se stává neúčinným, zůstává z formálního hlediska platný, a tedy i nadále existuje, avšak již nemůže zavazovat účastníky a sloužit jako základ pro vymáhání uložené povinnosti. Neúčinnost exekučního titulu nastává buď přímo ze zákona, v důsledku jiného rozhodnutí, popřípadě jiné skutečnosti.

3.4.3. Návrh oprávněného dle § 268 odst. 1) písm. c) OSŘ

Podle § 268 odst. 1 písm. c) OSŘ je příčinou zastavení exekučního řízení návrh oprávněného. Jedná se tedy o situaci, kdy navrhovatel exekuce sám navrhne její zastavení: „*Je obdobou případu, kdy žalobce v nalézacím řízení bere žalobu zpět.*“⁸⁹ Jestliže už je exekuce nařízena a běží exekuční řízení, není přípustné,

⁸⁷ MOLÁK, Stanislav; KREJSTA, Jan; JAROŠ, Vojtěch; KOCINEC, Jaroslav; KÜHN, Zdeněk. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-575-7. s. 479.

⁸⁸ SVOBODA, K. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2022. ISBN 9788074008948, s. 232.

⁸⁹ Tamtéž, s. 183.

aby oprávněný vzal zpět exekuční návrh zpět a bude se muset postupovat dle § 268 odst. 1 písm. c) OSŘ, tedy podáním návrhu na zastavení exekuce.⁹⁰

Tyto okolnosti budí otázky, týkající se vzájemného postavení návrhů na zastavení exekuce podaných oprávněným i povinným. Dřívější judikatura se přikláněla k názoru, že návrh na zastavení exekuce podaný oprávněným má přednost před návrhem podaným povinným, a v případě, že bylo vyhověno návrhu oprávněného, návrh povinného se dále neřešil.⁹¹ Takový přístup implikoval, že jakékoliv budoucí pokračování exekuce je vyloučeno, ovšem nezabýval se již otázkou, zda byly dosavadní kroky exekuce provedeny oprávněně. V posledních letech se však tento pohled vyvíjel a dospělo se k názoru, že o zastavení exekuce je možné rozhodnout i po jejím ukončení, zejména pokud se později ukáže, že exekuce neměla být zahájena, nebo měla být v jejím průběhu zastavena. V takovém případě má povinný možnost požadovat náhradu za bezdůvodné obohacení prostřednictvím žaloby v soudním řízení. Dnešní rozhodovací praxe stojí za názorem, že pokud existuje více důvodů pro zastavení exekuce, je nezbytné ji zastavit z důvodu pro povinného nejvhodnější.⁹²

Zastavení exekuce na základě návrhu oprávněného podle § 268 odst. 1 písm. c) OSŘ má subsidiární charakter, čímž byl potlačen dřívější pohled na návrh oprávněného jako prioritního důvodu k zastavení exekuce. To znamená, že pokud existuje jiný, dnes již přednostní důvod pro zastavení exekuce, jako je například nevykonatelnost exekučního titulu nebo jeho zrušení, je nutné exekuci zastavit na základě tohoto důvodu, a to i v případě, že byl podán návrh oprávněným.⁹³

3.4.4. Nezpůsobilost majetku dle § 268 odst. 1 písm. d) OSŘ

Zde se jedná o způsob zastavení exekuce, kdy předmětem postihu jsou věci movité i nemovité či jiné majetkové hodnoty, které jsou zákonem vyňaty z exekuce na základě § 321 a § 322 OSŘ. Úprava byla zavedena v zájmu veřejném i soukromém, který převýšil zájem oprávněného uspokojit své pohledávky.

⁹⁰ ŠÍNOVÁ, Renáta a KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid. *Civilní proces*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-600-5. s. 46.

⁹¹ Stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 2. 1981, Sp. zn. Cpj 159/79.

⁹² Nález Ústavního soudu ze dne 4. 1. 2022, sp. zn. II. ÚS 2833/21.

⁹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2022, sp. zn. Cdo 798/2022.

Z povahy věci jsou například z exekuce vyloučeny dálnice a silnice první třídy, protože jejich vlastníkem může být jen a pouze stát.⁹⁴

Exekučně nezpůsobilá k poškození je také obvyklá výbava domácnosti a v kontextu podnikatelské činnosti judikatura klade důraz na to, že podnikatel má za nezbytně nutné považovat pouze ty věci, které mu umožňují pokračovat v podnikání alespoň v minimálním rozsahu. Tento přístup chrání základní prostředky nezbytné pro udržení živnosti nebo podnikání, zatímco zamezuje zneužití této ochrany k ochraně majetku, který není pro provozování podniku nezbytně potřebný.⁹⁵ „*Za situace, kdy se povinný domáhá toho, že určitá věc neměla být sepsána, protože ji nelze exekučně postihnout, vzniká otázka, zda takový návrh vyřídít jako návrh na částečné zastavení exekuce nebo návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu.*“⁹⁶ Pokud nebude v takovém případě jistojistě správné postupovat návrhem na zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. d) OSŘ, jednodušší a méně formální bude pro povinného cesta skrze návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu na základě § 326 odst. 10 exekučního řádu.

3.4.5. Bezpředmětnost dle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ

Dle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ nastává zastavení exekučního řízení v případě, kdy průběh výkonu rozhodnutí ukáže, že povinný nevlastní žádný majetek nebo očekávaný výtěžek z exekuce nebude dostatečný ani na pokrytí nákladů spojených s jejím provedením. Tato situace nastává, když povinný nemá postačující majetek, z něhož by mohl být oprávněný uspokojen. Soudnímu exekutorovi v takovém případě nezbyvá nic jiného než rozhodnout o zastavení exekučního řízení kvůli jeho zjevné bezúčelnosti.⁹⁷ „*Není v zájmu účastníků ani exekutora nebo soudu, aby se neúspěšná exekuce vedla donekonečna.*“⁹⁸ *Dlouhodobá bezúspěšná exekuce totiž nesměruje k uspokojení oprávněného,*

⁹⁴ § 9 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu).

⁹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2002, sp. zn. 1766/2001.

⁹⁶ MOLÁK, Stanislav; KREJSTA, Jan; JAROŠ, Vojtěch; KOCINEC, Jaroslav; KÜHN, Zdeněk. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-575-7. s. 480.

⁹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2008 sp. zn. 20 Cdo 4106/2008.

⁹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 7. 2021 sp. zn. 20 Cdo 464/2021.

*neúčelně navyšuje náklady exekuce a zatěžuje povinného.*⁹⁹ Svoboda řadí co do právních následků kategorie zastavení exekuce pro bezpředmětnost také zastavení exekuce podle § 55 odst. 6 exekučního řádu a zastavení exekuce podle § 55 odst. 7 až 13 exekučního řádu. Ovšem v případě prodloužení tzv. rozhodné doby dle § 55 odst. 11 exekučního řádu bude zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ nepoužitelné.¹⁰⁰

3.4.6. Vyloučený majetek dle § 268 odst. 1 písm. f) OSŘ

Na základě ustanovení § 268 odst. 1 písm. f) OSŘ je exekuční řízení zastaveno, pokud pravomocné rozhodnutí určí, že majetek, na který se exekuce vztahuje, náleží třetí osobě, která má k němu právo vylučující možnost exekuce. Takové rozhodnutí se stane v rámci tzv. excindačního řízení, což je spor o žalobě podle § 267 OSŘ, v němž se třetí strana, nepřímou zapojená do exekuce, snaží dosáhnout rozhodnutí, že její majetek nebo majetkové hodnoty by měly být z exekuce vyloučeny.¹⁰¹ V excindačním řízení vystupuje proti sobě navrhovatel neúčastníci se exekuce a oprávněný z původního exekučního řízení. Pokud je nárok třetí strany uznán a pravomocně rozhodnuto, exekuce se nezastaví úplně, ale pouze ve vztahu k těm částem majetku, které byly rozhodnutím vyloučeny. Nejvyšší soud České republiky rozhodl, že exekuce nelze zastavit obecně vzhledem k třetí osobě, ale pouze na specifické věci či majetkové hodnoty, které patří této třetí osobě a které byly pravomocně vyloučeny z exekuce.¹⁰²

3.4.7. Zánik práva dle § 268 odst. 1 písm. g) OSŘ

Řízení o návrhu povinného na zastavení exekuce na základě § 268 odst. 1 písm. g) OSŘ se nazývá opoziční spor, v němž se prověřuje, jestli byla povinnost uložená exekučním titulem splněna či jinak zanikla z pohledu hmotného práva

⁹⁹ SVOBODA, K. Zastavení exekuce. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2022. ISBN 9788074008948, s. 189.

¹⁰⁰ MOLÁK, Stanislav; KREJSTA, Jan; JAROŠ, Vojtěch; KOCINEC, Jaroslav; KÜHN, Zdeněk. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-575-7. s. 480.

¹⁰¹ MOLÁK, Stanislav; KREJSTA, Jan; JAROŠ, Vojtěch; KOCINEC, Jaroslav; KÜHN, Zdeněk. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-575-7. s. 482.

¹⁰² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 20 Cdo 1561/2012.

až po vydání titulu.¹⁰³ Není stěžejní, jestli exekuční titul formálně ob stojí, ba naopak zdali z něj vycházející plnění i nadále existuje z pohledu hmotného práva. Jedním z běžných příkladů může být situace, kdy povinný zaplatí pohledávku, která je předmětem exekuce, a tím zanikne důvod k jejímu pokračování. K zániku práva uznávaného exekučním titulem může dojít různými způsoby, nejen jeho splněním, ale také například započtením nebo dohodou.

V tomto případě bude tedy důvodem zastavení exekuce situace, kdy poté co byl vydán exekuční titul, zaniklo právo plynoucí z něj. To ovšem neplatí, pokud již byla exekuce uskutečněna, respektive podle § 268 odst. 1 písm. g) OSŘ nelze zastavit exekuci, která skončila provedením.¹⁰⁴

3.4.8. Nepřípustnost pro jiný důvod dle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ

Impugnační spor neboli řízení o zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ nastává, pokud se objeví jiná příčina nežli důvody zastavení v odstavcích a) až g) téhož ustanovení a zároveň není možné exekuci zastavit ani z důvodů obsažených v jiných speciálních předpisech například dle § 55 odst. 6 nebo podle § 55 odst. 7 až 13 exekučního řádu.¹⁰⁵

Ustanovení je formulováno obecně, aby umožnilo zastavení exekuce i v případech, které sice nejsou přesně specifikované, mohou ovšem představovat vážný argument, proč exekuci nelze dále provádět. Krejsta uvádí, že účelem § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ je umožnit obecným soudům zvážení, zdali mimořádné zájmy povinného na zastavení exekuce nepřevažují legitimní očekávání oprávněného.¹⁰⁶ Jako příklad pro zastavení exekuce může sloužit situace, kdy je podán tzv. šikanózní exekuční návrh, kdy věřitel nepodává návrh primárně s cílem vymožení dluhu, ale spíše s úmyslem způsobit dlužníkovi nepřiměřené obtíže nebo finanční zátěž spojenou s náklady na exekuci. Tato praxe může být

¹⁰³ SVOBODA, K. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2022. ISBN 9788074008948, s. 196.

¹⁰⁴ MOLÁK, Stanislav; KREJSTA, Jan; JAROŠ, Vojtěch; KOCINEC, Jaroslav; KÜHN, Zdeněk. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-575-7. s. 483.

¹⁰⁵ SVOBODA, K. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2022. ISBN 9788074008948, s. 196.

¹⁰⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 27. 4. 2021 sp. zn. I. ÚS 1486/70.

považována za zneužití práva a je jedním z důvodů, proč může soud exekuci zastavit. Dalším příkladem může být i exekuce, ve které byl exekuční titul výsledek protiprávního jednání,¹⁰⁷ například přinucením podpisu směnky, a tudíž exekuce takového směnečného platebního rozkazu bude v rozporu se zásadami demokratického právního státu.¹⁰⁸

3.5. Nepokrytí nákladů dle § 44c exekučního řádu

Novela exekučního řádu zákonem č. 286/2021 v účinném znění od 1.7. 2022 zakotvující institut Milostivého léta přinesla také zavedení § 44c, který exekutorovi ukládá povinnost informovat oprávněného, jestliže podá žádost, zdali hodnota vymoženého plnění nebo majetku, který lze v rámci exekuce postihnout, stačí alespoň na pokrytí nákladů exekuce. Pokud oprávněný ve své žádosti souhlasí se zastavením exekuce v případě, že vymožené plnění nebo postižitelný majetek není dostatečný k pokrytí nákladů, exekutor může exekuci přímo zastavit.¹⁰⁹ Dopěje-li exekuce k zastavení na základě podle §44c odst. 1 exekučního řádu, náklady exekuce do výše složené zálohy na náklady exekuce hradí oprávněný.¹¹⁰ Ačkoli nesouhlasí oprávněný se zastavením exekuce navzdory informaci od exekutora, že vymožené plnění náklady nepokryje, může exekutor postupovat dle § 55 odst. 4 exekučního řádu a obrátit se na exekuční soud s požadavkem na zastavení exekuce podle § 55 odst. 5 exekučního řádu.

Krejsta uvádí: „*Komentované ustanovení nepřináší nový důvod zastavení exekuce ani nový způsob zastavení exekuce. Nepostačuje-li postižitelný majetek povinného ani ke krytí nákladů exekuce, je dán důvod zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ ve spojení s § 52 odst. 1 exekučního řádu.*“¹¹¹ Postup dle § 268 odst. 1 písm. e) bude stěžejní v případě, kdy nelze důvodně předpokládat, že povinnému jakýmkoli způsobem naroste majetek.¹¹²

¹⁰⁷ SVOBODA, K. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2022. ISBN 9788074008948, s. 317.

¹⁰⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2004, sp. zn. 20 Cdo 689/2003.

¹⁰⁹ SVOBODA, K., JÍCHA, L., KREJSTA, J., HOZMAN, D., ÚŠELOVÁ, V. KOCINEC, J. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 9788074008634. s. 310.

¹¹⁰ § 44c odst. 2 ex. řádu.

¹¹¹ MOLÁK, Stanislav; KREJSTA, Jan; JAROŠ, Vojtěch; KOCINEC, Jaroslav; KÜHN, Zdeněk. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-575-7. s. 376.

¹¹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 6. 2020, sp. zn. 20 Cdo 886/2020.

Je důležité zmínit, že samotná žádost se nepovažuje za návrh na zastavení exekuce. Jestliže exekutor neidentifikuje důvod pro zastavení, nemusí o žádosti rozhodovat, pokud ovšem důvod pro zastavení existuje, může exekutor exekuci zastavit i bez návrhu.¹¹³ Z důvodové zprávy k novele č. 286/2021 Sb. vyplývá, že zastavení exekuce na základě ustanovení § 44c exekučního řádu bude velmi důležité v otázce užití daňově uznatelných výdajů v případě tzv. nedobytných pohledávek. Ono rozhodnutí o zastavení exekuce by totiž představovalo titul, „na jehož základě může poplatník daně z příjmů (oprávněný) uplatnit výdaj vynaložený na dosažení, zajištění a udržení příjmů, a to podle ustanovení § 24 odst. 2 písm. y) bodu 6 zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů.“¹¹⁴

3.6. Zastavení bezvýsledné exekuce

Bezvýsledné exekuce představují značnou zátěž pro vykonávacího řízení, jelikož nejenže nevedou k uspokojení práv oprávněných, ale zároveň zatěžují soudní a exekuční systém, což má negativní dopad na efektivitu a nákladovost. Primárně jsou bezvýslednými exekucemi postiženi oprávnění, neboť subjektivní právo na uspokojení jejich pohledávek je ohroženo. Dále je tímto dopadem negativně ovlivněno i objektivní právo, jelikož není efektivně uplatňováno a vymáháno, což podkopává principy právního státu a spravedlnosti.¹¹⁵

Již zmíněnou konfuzní novelou provedenou zákonem č. 286/2021 Sb., kterým se mění OSŘ ve znění pozdějších předpisů, exekuční řád i další zákony, ve znění pozdějších předpisů, bylo zavedeno několik nových důvodů k zastavení exekučního řízení.¹¹⁶ Změny zahrnují aktualizace a doplnění stávajících právních předpisů, kdy do exekučního řádu bylo v § 55 přidáno sedm nových odstavců. Tyto odstavce vtěleny do exekučního řádu bodem 11. článku IV zákona ML1 zavádějí specifický důvod pro zastavení exekuce, jenž se nazývá bezvýslednost.

¹¹³ Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 286/2021.

¹¹⁴ SVOBODA, K., JÍCHA, L., KREJSTA, J., HOZMAN, D., ÚŠELOVÁ, V. KOCINEC, J. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 9788074008634. s. 312.

¹¹⁵ STŘELEČEK, T. *Bezvýsledná exekuce. Základní úvahy nad nadčasovým i aktuálním tématem*. Komorní listy, 2022, č. 4, s. 33.

¹¹⁶ GLOGR, M. *Nový důvod zastavení exekuce ve světle konfuzní novely „po šesti letech“*. Komorní listy, 2022, č. 4 s. 27.

Situace bezvyslednosti nastává, když je zřejmé, že probíhající exekuční proces nedosahuje svého hlavního cíle, kterým je uspokojení oprávněného, a to z důvodu, že od povinného nelze vynutit jakékoliv plnění. „*Exekuční řád v rozmezí § 55 odst. 7 až 13 upravuje proces exekutora u exekucí, kdy nedošlo po dobu posledních 6 let počítaných po vyznačení doložky provedení exekuce ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti, ledaže je exekucí postižena nemovitá věc.*“¹¹⁷ Pojmem vyznačení doložky provedení exekuce se rozumí datum provedení exekuce zapisovaného do rejstříku zahájených exekucí na základě § 35b odst. 1 písm. i) exekučního řádu, jestliže jsou k tomuto datu splněny podmínky dle § 52 odst. 3 a) až c) exekučního řádu. „*V exekučních řízeních zahájených před 1. 1. 2013 se pro účely postupu podle § 55 odst. 7 až 13 vyznačením doložky provedení exekuce rozumí nabytí právní moci usnesení o nařízení exekuce,*“ podotýká Krejsta.¹¹⁸ Podle § 55 odst. 12 exekučního řádu se do běhu šestileté lhůty, která je relevantní pro zastavení exekuce, nezapočítávají určité období. Tím se rozumí probíhající řízení o právních institutech, jako je odklad exekuce, zastavení exekuce nebo řízení o námitce podjatosti. Dále se do této lhůty nezapočítává ani doba, po kterou byla exekuce z jakýchkoli důvodů odložena.¹¹⁹ Toto ustanovení má zřejmě za cíl zajistit, že procesní akty nebo situace, které by mohly způsobit zbytečné zdržení v exekučním řízení, nebudou pro povinného nevýhodné neúměrným prodlužováním doby, po kterou je vystaven exekučnímu řízení.

Zastavení bezvysledné exekuce se nevztahuje na případy, kdy je v rámci exekuce postižena nemovitost a soudní exekutor se rozhodl realizovat exekuci prostřednictvím prodeje této nemovité věci. „*Postižením nemovité věci se rozumí vydání exekučního příkazu k jejímu postihu.*“¹²⁰ Stejně tak se tato úprava neaplikuje na exekuční řízení, v rámci kterých dochází k vymáhání nepeněžitých povinností. Ony nové předpisy byly vcelku krátce po svém zavedení aktualizovány prostřednictvím zákona č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech zastavení exekuce

¹¹⁷ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 117.

¹¹⁸ MOLÁK, Stanislav; KREJSTA, Jan; JAROŠ, Vojtěch; KOCINEC, Jaroslav; KÜHN, Zdeněk. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-575-7. s. 518.

¹¹⁹ ŠTIKA, M. *Zastavování tzv. bezvysledných exekucí: Jak na to?* Advokátní deník. Online. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/08/28/zastavovani-tzv-bezvyslednych-exekuci-jak-na-to/> [citováno 2024-02-13].

¹²⁰ SVOBODA, K., JÍCHA, L., KREJSTA, J., HOZMAN, D., ÚŠELOVÁ, V. KOCINEC, J. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 9788074008634. s. 442.

a o změně dalších souvisejících zákonů, který mimo jiné zakotvuje podmínky Milostivého léta II. V původní verzi § 55 odst. 7 exekučního řádu bylo zastavení exekuce možné, pokud nebyla vymožena ani taková částka, která by pokryla náklady exekučního řízení. Tato podmínka byla však odstraněna specifickým zákonem ML2, kdy se exekuční řád dle názoru Glogra posunul ještě více ve prospěch dlužníků, než bylo pro dlužníky nakloněno již novelou zákonem ML1. Stejný názor zastává i Mlynarčík, kdy s postupem času dochází k tomu, že exekuční řád stále více upřednostňuje zájmy dlužníků. Představme si to jako pomyslný strom, který symbolizuje rovnováhu mezi právy povinných a oprávněných. Tento strom se v průběhu času stále více naklání ve prospěch povinných, což ukazuje na trend posilování ochrany jejich práv v rámci exekučního procesu.¹²¹ Z důvodové zprávy k tomuto zákonu vyplývá, že podmínka byla odstraněna kvůli nejasnostem ohledně výše částky, která by měla být považována za dostatečnou k pokrytí nákladů exekuce. Místo zpřesnění nejasného ustanovení bylo rozhodnuto o jeho úplném odstranění, přestože výše nákladů exekuce je obvykle jasná a jejich výpočet není komplikovaný.¹²²

V rámci § 46 odst. 4 exekučního řádu je definován pojem vymožené plnění jako jakékoli plnění získané během exekučního procesu nebo plnění, které povinný nebo třetí osoba uhradí přímo oprávněnému nebo exekutorovi v souvislosti s exekucí. Významným aspektem je, že toto plnění nemusí pocházet pouze od povinného, ale může být poskytnuto i třetí osobou, například rodinným příslušníkem, jehož záměrem je pomoci povinnému exekuci ukončit. Pokud však dojde k zastavení exekuce z důvodu bezvýslednosti, poskytnutí takového plnění může vést k neočekávaným důsledkům. Zvláště, pokud by bylo plnění poskytnuto během šestiletého období, mohlo by toto období začít plynout znovu od posledního plnění, což by mohlo prodloužit možnost další exekuce. Klíčové je, zda dlužník o takovém plnění věděl a zda s ním souhlasil. Dle judikatury Nejvyššího soudu, pokud třetí osoba poskytne plnění bez vědomí a souhlasu povinného, nemělo by to bránit zastavení exekuce pro bezvýslednost, protože stále platí, že v rámci exekuce nebyla pohledávka uspokojena v požadovaném šestiletém období.¹²³

¹²¹ HAVLÍČEK K. *Za moderní exekuce*. Komorní listy. 13. ročník. IV/2021. ISSN 1805-1081.

¹²² GLOGR, M. *Nový důvod zastavení exekuce ve světle konfuzní novely „po šesti letech“*. Komorní listy, 2022, č. 4 s. 28.

¹²³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. 31 Cdo 1714/2013.

Úprava zastavování takzvaných bezvýsledných exekucí, která je specifikována v § 55 odst. 7 až 13 exekučního řádu, byla kritizována za to, že se v některých aspektech jevila jako protiústavní. Kritika směřovala především k tomu, že exekutorům nebyl přiznán nárok na náhradu nákladů exekuce v případech, kdy byl povinný bez majetku. Aby se tyto nedostatky napravily, vstoupil v duchu lex specialis 26. srpna 2023 v platnost zákon č. 255/2023 Sb. Tento zákon přinesl změny zejména v regulaci výše paušální náhrady nákladů exekuce za úkony spojené se zastavením exekuce dle uvedených paragrafů, přičemž náhrada byla stanovena ve výši 750 Kč. Tato paušální náhrada má pokrýt práci exekutora a je zvýšena o daň z přidané hodnoty v případě, že je exekutor jejím plátcem. Domníváme se, že výše náhrady není úplně logická či dostačující, jelikož dle zákona ML2 z předchozího roku došlo ke značnému zvýšení paušální náhrady nákladů Milostivého léta II na částku ve výši 1 5000 Kč.¹²⁴

Náhradu nákladů poskytuje stát prostřednictvím exekučního soudu. Zároveň byla v rámci tohoto zákona zavedena prekluzivní lhůta délky 12 měsíců pro uplatnění nároku na paušální náhradu, což exekutorům klade termín, do kterého musí svůj nárok uplatnit, přičemž lhůta začíná běžet od dne, kdy zákon nabyl účinnosti.¹²⁵ Novela zakotvila i strukturovaný obsah usnesení o zastavení exekuce a vymezení lhůty pro odvolání exekučního soudu proti tomuto usnesení včetně definování přezkumných instrumentů. Hlavním cílem této novely bylo tedy zajistit, aby exekutoři dostali spravedlivou kompenzaci za své služby, i když exekuce skončí zastavením z důvodu bezvýslednosti, což se dle mého názoru vyplnilo. Na druhou stranu vyvstává otázka, zdali vyčíslená výše náhrady nákladů není nepoměrná vůči všelijakým úkonům, které se v průběhu exekučního řízení provedly. Uvažujme například nad tím, pokud by se vzaly dnešní ceny pohonných hmot, tak by i jeden jediný výjezd exekutorského vykonavatele mohl stát stejnou peněžní částku, jako je stanovena paušální náhrada nákladů exekuce.

¹²⁴ § 3 zákona č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech zastavení exekuce a o změně dalších souvisejících zákonů.

¹²⁵ ŠTIKA, M. *Zastavování tzv. bezvýsledných exekucí: Jak na to?* Advokátní deník. Online. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/08/28/zastavovani-tzv-bezvyslednych-exekuci-jak-na-to/> [citováno 2024-02-18].

Pokud exekuce naplňuje podmínky bezvyslednosti, zahajuje exekutor proces, ve kterém kontaktuje oprávněného a vyzve ho, aby během 30 dnů uvedl, zda souhlasí nebo nesouhlasí se zastavením exekuce. V případě, že oprávněný vyjádří souhlas se zastavením, exekutor takovou exekuci zastaví. Nesouhlasí-li oprávněný se zastavením, exekutor požaduje, aby složil zálohu ve výši 500 Kč¹²⁶ na pokrytí nákladů spojených s pokračováním exekuce, a to do 30 dnů od obdržení výzvy.¹²⁷ „Pokud tedy oprávněný složí výše zmíněnou částku na náklady exekuce, může i bezvysledná exekuce pokračovat dále, a to po dobu tří let od složení zálohy. Prodloužit bezvyslednou exekuci lze nanejvýš dvakrát. To znamená, že po uplynutí tří let může oprávněný opět složit zálohu na náklady exekuce a vyvolat tak další prodloužení bezvysledné exekuce, a to opět o tři roky. Celková délka bezvysledné exekuce tak může činit nanejvýš 12 let od vyznačení doložky provedení exekuce.“¹²⁸

K otázce, zda je oprávněný povinen složit zálohu, se vztahuje § 55 odst. 8 a 9 exekučního řádu. Dle novely zákona č. 255/2023 Sb., byla do § 55 odst. 9 exekučního řádu začleněna vyvratitelná právní domněnka, která stanoví, že pokud z dokumentace exekučního spisu jasně nevyplývá, že by oprávněný byl od složení zálohy osvobozen, předpokládá se, že tuto povinnost má. To znamená, že v základním výchozím stavu je oprávněný povinen zálohu uhradit, ledaže prokáže důvody, proč by od této povinnosti měl být zproštěn.¹²⁹ „V případě, že oprávněný zálohu nesložil v této lhůtě, soudní exekutor exekuci zastaví. Na rozdíl od lhůty, ve které soudní exekutor vyzývá oprávněného ke složení zálohy v případě marných bagatelních exekucí, se zde jedná o lhůtu zákonnou propadnou¹³⁰ a tedy tato záloha musí být složena na účet soudního exekutora nejpozději v poslední den lhůty.“¹³¹ Svoboda argumentuje, že jakýkoli nesouhlas vyjádřený oprávněným po marném uplynutí lhůty pro vyjádření je považován za bezpředmětný. V takovém případě dochází automaticky k zastavení exekuce,

¹²⁶ § 12 odst. 4 vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, správce obchodního závodu, správce nemovité věci a plátce mzdy nebo jiného příjmu a o podmínkách pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou soudním exekutorem (exekutorský tarif).

¹²⁷ VOBOŘIL, J. *Novinky v zastavování bezvysledných exekucí*. Deník veřejné správy. 2023-02-22 Online. Dostupné z: <https://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6891196> [citováno 2024-02-20].

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ ŠTIKA, M. *Zastavování tzv. bezvysledných exekucí: Jak na to?* Advokátní deník. 2023-08-28 Online. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/08/28/zastavovani-tzv-bezvyslednych-exekuci-jak-na-to/> [citováno 2024-02-20].

¹³⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 25. 6. 2014, sp. zn. 1 As 31/201427.

¹³¹ GLOGR, M. *Nový důvod zastavení exekuce ve světle konfuzní novely „po šesti letech“*. Komorní listy, 2022, č. 4 s. 29.

neboť právní systém dává přednost rychlosti a efektivitě řízení. Předpokládá se, že oprávněný měl dostatečný prostor a čas se vyjádřit a jeho nečinnost během této doby se vykládá jako akceptace okolností vedoucích ke zrušení exekuce.¹³² Střeleček v zásadě s tímto názorem souhlasí a vysvětluje, že pokud dojde k nevyužití stanovené lhůty pro vyjádření nesouhlasu s návrhem na zastavení exekuce ze strany oprávněného, považuje se to za jeho fiktivní souhlas, který dává exekutorovi právo exekuci zastavit.¹³³ Přikláníme se k názoru, že tato praxe přispívá k rychlejšímu i hospodárnějšímu průběhu a ukončení exekučního řízení, čímž se zefektivňuje celý proces a snižují se jeho náklady a doba trvání. Kasíková má ovšem za to, že automatické zastavení exekuce po marném uplynutí lhůty pro vyjádření, aniž by se bralo v potaz později vyjádřený nesouhlas oprávněného, je příliš striktní a nemilosrdný. Podle ní by exekutor měl zvážit nesouhlasné stanovisko, i když je podáno po uplynutí lhůty a exekuční řízení by tím dosáhlo větší flexibility a umožnění určité míry ohleduplnosti.¹³⁴

3.7. Zastavení bagatelní exekuce

Novela exekučního řádu zákonem ML1 zakotvila vedle veřejnoprávního Milostivého léta ještě další amnestující institut. Tím je zastavování tzv. marných bagatelních exekucí, který se vůči veřejnoprávnímu Milostivému létu liší zejména okruhem oprávněných, kteří v tomto případě nejsou taxativně vymezeni.¹³⁵

Právo na zastavení bagatelních exekucí je aplikovatelné výhradně na případy, kde exekuce byly nařízeny před uplynutím více než tří let před stanoveným datem, což znamená, že usnesení o nařízení exekuce muselo nabýt právní moci ještě před 1. lednem 2019. Jakékoliv exekuce, které byly zahájené po tomto datu, nejsou podléhající této legislativní úpravě a nemohou být z těchto důvodů zastaveny.¹³⁶ „Podstatou zastavování tzv. marných bagatelních exekucí

¹³² SVOBODA, K., JÍCHA, L., KREJSTA, J., HOZMA, D., ÚŠELOVÁ, V., KOCINEC, J. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 9788074008634. s. 444.

¹³³ STŘELEČEK, T. *Bezvýsledná exekuce. Základní úvahy nad nadčasovým i aktuálním tématem*. Komorní listy, 2022, č. 4, s. 37.

¹³⁴ KASÍKOVÁ, M. a kol., *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 9788074008559. s. 486.

¹³⁵ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce. 2.*, aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 344

¹³⁶ EXEKUCEINFO.CZ. *Bagatelní a bezvýsledné exekuce: kompletní informace*. 2024-01-13 Online. Dostupné z: <https://www.exekuceinfo.cz/pruvodce/bagatelni-exekuce> [citováno 2024-02-20].

je zastavení exekučních řízení, ve kterých pohledávka oprávněného nepřesahuje částku 1 500 Kč bez příslušenství a v posledních třech letech před účinností zákona nebylo nic vymoženo. V takovém řízení exekutor vyzve do 3 měsíců od účinnosti novely oprávněného ke složení zálohy na náklady exekuce, která činí 500 Kč, přičemž oprávněný ji musí uhradit do 30 dnů od doručení výzvy. Nesložení zálohy má za následek zastavení exekuce. V opačném případě, tzn. složením zálohy oprávněným, nemůže soud v dalších třech letech řízení pro nemajetnost zastavit.¹³⁷ Jestliže byly splněny stanovené podmínky pro zastavení bagatelních exekucí, bylo na exekutorovi, aby nejpozději do konce března 2022 informoval oprávněného o situaci a požádal ho o složení zálohy 500 Kč na pokrytí nákladů exekuce. Tuto částku měl oprávněný uhradit do 30 dnů od obdržení výzvy. V případě, že oprávněný zálohu nesložil v daném termínu, exekuční řízení bylo automaticky zastaveno.¹³⁸ Byla-li exekuční řízení zastavena z důvodu marné bagatelní exekuce, měl oprávněný nárok na náhradu ve výši 30 % z vymáhané pohledávky bez příslušenství, tedy maximálně do výše 450 Kč. Náhrada se poskytovala ve formě daňové slevy na dani z příjmů. V případě, že bylo na jistinu pohledávky již něco uhrazeno před zastavením exekuce, měla se výše této náhrady o uhrazenou částku odpovídajícím způsobem snížit.¹³⁹

Kasíková poukazuje na to, že hlavním cílem zastavení bagatelních exekucí je redukce celkového počtu probíhajících exekučních řízení, která se mají vést v duchu efektivity exekučního procesu. Tento institut má zjednodušit a zrychlit řízení tím, že odstraní ty případy, kde jsou vymáhané částky příliš malé v porovnání s náklady a úsilím spojeným s jejich vymáháním, a současně tak uvolní kapacitu exekutorských úřadů pro řízení s vyššími hodnotami a důležitostmi.¹⁴⁰

Právní úpravu nalezneme blíže v ustanovení bodů 18. až 24. článku IV části druhé zákona ML1, tedy v přechodných ustanovení k této části zákona novelizující

¹³⁷ ŠTIKA, M. *Jaké jsou předpoklady zastavování tzv. marných bagatelních exekucí?* Advokátní týdeník. 2022-02-07. Online. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2022/02/07/zastavovani-tzv-marnych-bagatelnich-exekuci-komentovane-aplikacni-predpoklady/> [citováno 2024-02-21].

¹³⁸ VOBOŘIL, J. *Novinky v zastavování bezvýsledných exekucí.* Deník veřejné správy. 2023-02-22 Online. Dostupné z: <https://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6891196> [citováno 2024-02-22].

¹³⁹ ŠTIKA, M., *Náklady exekuce de lege lata a de lege ferenda.* Online. Plzeň, 2023, Disertační práce. Západočeská univerzita. Fakulta právnická. JUDr. Miloslava Wipplingerová Ph.D., LL.A. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/11025/54168> [citováno 2024-02-23] s. 78.

¹⁴⁰ KASÍKOVÁ, M. a kol., *Exekuční řád. Komentář.* 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 9788074008559. s. 1014.

exekuční řád. Zmíněná úprava dle části deváté článku XII nabyla účinnosti dnem 1. ledna 2022. V rámci zákona ML1 se bod 18 článku IV druhé části vztahuje na exekuční řízení, u nichž usnesení o nařízení exekuce nabylo právní moci před více než třemi lety před účinností této novely, a také na řízení, kde před více než třemi lety před touto novelou došlo ke skutečnostem podle § 52 odst. 1 písm. a) a b) exekučního řádu ve znění účinném do dne účinnosti novely. Avšak je zde zřejmá legislativní nepřesnost, protože zmiňovaná písmena a) a b) se ve skutečnosti nacházejí v § 52 odst. 3 exekučního řádu, což je odkaz na doložku provedení exekuce. Ustanovení § 52 odst. 1 neobsahující rozdělení na písmena tedy nedává smysl a zákonodárce zjevně zamýšlel odkazovat na situace, kdy je v řízení vyznačena doložka provedení exekuce, která je relevantní pro aplikaci zmíněných ustanovení.¹⁴¹ Myslíme si, že taková Glogrem komentovaná nepřesnost na straně zákonodárce jen dokresluje nejasnosti této vcelku rozsáhlé právní normy a naplňuje slova Wolfové a Štíky: „*Legislativní text je převážně zdlouhavý, nesrozumitelný a vágní. V ustanoveních, kde se očekává větší míra kazuistiky, je velmi vágní terminologie a naopak.*“¹⁴² Při formulaci výkladových pravidel bude nutno značným rázem využít teleologickou metodu výkladu práva, která se neomezuje pouze na doslovnou interpretaci textu, ale hledá hlubší smysl za danými ustanoveními, což pomáhá objasnit jejich skutečný význam a účel v širším kontextu právního systému a společnosti. „*Po zkušenostech z formulování výkladových pravidel tzv. veřejnoprávního milostivého léta nelze vyloučit, že právní výklad významným způsobem ovlivní politická diskuse a zájmy některých neziskových organizací. Velmi pravděpodobným je užití výkladu largo sensu.*“¹⁴³ Existují určité druhy exekucí, které by kvůli své důležitosti neměly být zastaveny pouze na základě jejich bagatelního charakteru. Mezi takové pohledávky patří například výživné pro nezletilé děti nebo náhradní výživné, náhrady za újmy způsobené ublížením na zdraví nebo v důsledku trestných činů, a náhrady související s pracovními úrazy či nemocemi z povolání. Tyto exekuce mají zásadní význam pro uspokojení nároků,

¹⁴¹ GLOGR, M. *Poznámky k zastavování exekucí pro bagatelní pohledávky*. Komorní listy. 2022, č. 3. s. 34.

¹⁴² WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8, s. 344

¹⁴³ MOLÁK, Stanislav; KREJSTA, Jan; JAROŠ, Vojtěch; KOCINEC, Jaroslav; KÜHN, Zdeněk. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-575-7. s. 1112.

které se týkají osobních práv a základních potřeb jedinců, a proto by i v případě nízké nominální hodnoty měly být dovedeny k úspěšnému konci.¹⁴⁴

¹⁴⁴ EXEKUCEINFO.CZ. *Bagatelní a bezvýsledné exekuce: kompletní informace*. 2024-01-13 Online. Dostupné z: <https://www.exekuceinfo.cz/pruvodce/bagatelni-exekuce> [citováno 2024-02-22].

4. Milostivé léto

Právní úprava Milostivého léta a jeho název jsou inspirovány biblickým konceptem jubilejního padesátého roku, který je popsán ve Starém zákoně. Podle tohoto náboženského a historického pramenu měli Izraelci každých padesát let propouštět otroky na svobodu a odpouštět dluhy. „*Hospodin promluvil k Mojžíšovi na hoře Sinaj: „Mluv k synům Izraele: (...) Padesátý rok pak posvěťte a vyhlaste v zemi svobodu všem jejím obyvatelům. To bude vaše léto milosti: vrátíte se každý ke svému vlastnictví, každý se vrátíte ke své rodině. Tento padesátý rok pro vás bude létem milosti: nebudete sít, ani sklízet, co samo vyrostlo, a na své netknuté vinici nebudete pořádat vinobraní. Protože je to léto milosti, bude vám svaté. Budete jíst jen to, co se samo urodí na poli. V tomto létě milosti se vrátíte každý ke svému vlastnictví.*“¹⁴⁵ Podobný princip byl transformován do moderního kontextu jako způsob poskytnutí dlužníkům šanci na nový začátek oproštěním od některých finančních závazků a umožněním restartu jejich ekonomické situace. Milostivé léto tak přináší tuto myšlenku do praxe exekučního řádu, kde se snaží povinným umožnit osvobodit se za splnění určitých podmínek od tíhy dluhů a potenciálně předcházet dlouhodobým negativním dopadům exekucí na jejich životy.

Zákon ML1 představuje jednu z nejvýznamnějších novelizací exekučního práva v nedávné době. Původní legislativní záměr byl zaměřen na řešení problému mnohočetných exekucí, které měly negativní dopad na společnost. Finální verze zákona se od svého původního cíle vzdálila a místo očekávaného řešení problematiky přináší obsáhlá přechodná ustanovení, která jsou vnímána jako druh dluhové amnestie. Jednotlivá ustanovení nabízejí možnost částečného nebo úplného odpouštění dluhů v určitých situacích, čímž výrazně ovlivňují celý systém exekučního práva a mají významný dopad na mnoho dlužníků, ale zároveň také na samotné soudní exekutory. Kritika směřovaná na novelu exekučního práva vyplývá z toho, že některé její aspekty jsou považovány za nekolidující s ústavním zákonem ČR a zásadou legitimního očekávání. Ústavní soud ČR opakovaně prohlašuje, že soudní exekutor působí jako podnikatel. Proto se zdá být neústavní, když zákonodárce retroaktivně odnímá v rámci úprav Milostivého léta I.

¹⁴⁵ Starý zákon, Leviticus 25:1–25:13.

exekutorům nárok na odměnu stanovenou dle exekučního tarifu. Problém je zvláště závažný, pokud se odepírá nárok i právním zástupcům, kteří evidentně nepatří mezi orgány veřejné moci a jejichž odměna by měla být chráněna. Tato situace může vést k právní nejistotě a je vnímána jako potenciálně ohrožující základní principy právního státu.¹⁴⁶

Obrovský počet exekučních řízení a lidí na které se vztahují, představuje seriózní problém v české společnosti. Data Exekutorské komory České republiky k 29. říjnu 2021 ukazují, že bylo zaznamenáno celkem 4 576 608 exekucí a 711 939 fyzických osob čelilo exekuci.¹⁴⁷ Tyto čísla jasně upozorňují na široký rozsah a hluboký dopad exekucí na životy lidí v České republice. Koncept veřejnoprávního Milostivého léta je proto zaveden zejména s cílem poskytnout dlužníkům, kteří mají veřejnoprávní závazky, příležitost urovnat své závazky tím, že zaplatí alespoň jistinu dluhu a část souvisejících nákladů. Jakmile splní tuto podmínku, zbývající část jejich dluhu bude odpuštěna. „*U mnoha lidí dosahovaly dlužné částky tak neuvěřitelných výšin, že by z nich oprávnění asi stejně neviděli ani korunu, protože byly těžko vymahatelné. Otázkou samozřejmě zůstává, kolik lidí daný institut nakonec využije, ale i kdyby to bylo jen patnáct či dvacet procent dlužníků, tak by milostivé léto splnilo svůj účel,*“¹⁴⁸ uvedl Výborný v průběhu Milostivého léta I. Ke dni 1. 3. 2024 je evidován celkový počet 4 003 031 exekucí vedených na fyzické osoby,¹⁴⁹ což by mohlo ukazovat velmi pozitivní dopad zavedení amnestujícího institutu Milostivého léta i zastavování bezvýsledných či bagatelních exekucí. Čísla ovšem nevypovídají úplně dokonale, jelikož z celkového počtu 1,3 milionu případů, ve kterých mohlo dojít k využití možnosti uzavření exekučního řízení dle zákona ML1, došlo dle Exekutorské komory České republiky k zastavení jen u 42 tisíc případů. To představuje pouze 3,2 % ze zmíněného celkového počtu exekucí, ve kterém mohlo k uplatnění prvního Milostivého léta dojít, přičemž se odpustilo příslušenství ve výši 1,55 miliardy Kč a zároveň povinní aktivně

¹⁴⁶ ŠTIKA, M., *Náklady exekuce de lege lata a de lege ferenda*. Online. Plzeň, 2023, Disertační práce. Západočeská univerzita. Fakulta právnická. JUDr. Miloslava Wipplingerová Ph.D., LL.A. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/11025/54168> [citováno 2024-02-23] s. 72-73.

¹⁴⁷ WOLFOVÁ, J., *Velká novela exekučního řádu minula svůj účel*. 2022-04-14. Online. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/305578/1/2> [citováno 2024-02-23].

¹⁴⁸ NEKVASILOVÁ, A., *Milostivé léto křivdí pořádným plátcům*. Právní rádce. EKONOM. 2021-12-7. Online. Dostupné z: <https://pravnicaradce.ekonom.cz/c7-67007340-q2bor-c4045db94660a8d> [citováno 2024-02-23].

¹⁴⁹ Exekutorská komora České republiky. Online. Dostupné z: <https://statistiky.ekcr.info/statistiky/celkove-exekuci.html> [citováno 2024-02-23].

uhradili jistiny svých dluhů v celkové hodnotě 390 milionů Kč.¹⁵⁰ „Úspěch Milostivého léta je do značné míry bublinou.“¹⁵¹ K využití možnosti Milostivého léta se zapojili zejména lidé, kteří mají nižší počet exekucí. „Výše uvedené tedy znamená, že na 96,8 % vhodných případů neměla akce Milostivé léto žádný vliv. Důvody jsou víceméně známé – dlužníci neměli informace ani vhodný kapitál, dluží hodně, ale jinde než u veřejných subjektů, neochota některých exekutorů, obstrukce ze strany VZP apod.“¹⁵² Štika zastává obdobný názor a dodává: „Z výkonu mé exekutorské praxe vyplývá, že o Milostivé léto I projeví zájem především dvě kategorie povinných. V první řadě ti, kteří své dluhy řešili a exekuci by dříve nebo později uhradili, protože měli dostatek majetku. Druhou skupinu tvořili povinní, kteří se exekucím snaží systematicky vyhýbat, např. drobní živnostníci pohybující se v zóně šedé ekonomiky. Tito lidé mají z podnikání nemalé příjmy, které soudní exekutor zjišťuje velmi obtížně. Osoby sociálně slabé, samoživitelky, osamělí důchodci, či osoby v dluhových pastích této možnosti až na výjimky moc nevyužili.“¹⁵³

Milostivé léto je reakcí na rostoucí počet celkového množství exekucí a nabízí možnost úlevy pro ty, kteří se ocitli v obtížné finanční situaci, a zároveň se snaží motivovat dlužníky k částečnému splacení svých závazků. Milostivé léto bylo zavedeno v době relativní ekonomické prosperity, přesto se mnoho lidí nadále potýkalo s výzvami spojenými s četnými exekučními řízeními, přičemž někteří z nich se rozhodli svůj boj s dluhy vzdát. Bylo patrné, že přístup k exekucím v minulých letech byl pro tyto lidi příliš tvrdý, a proto vznikla snaha o reformu, která by dlužníkům poskytla určitou úlevu. Diskuse se zaměřovala na celkovou revizi exekučního systému a na možnost zavést princip, kdy jeden dlužník má být svěřen do péče jednoho exekutora, aby se snížil administrativní a finanční tlak na dlužníky a zrychlil se proces vymáhání dluhů. S časem se ukázalo, že prosazení

¹⁵⁰ ČTK., *Při milostivém létu se 42.000 exekucí zbavilo 15.000 lidí, uvedli exekutoři*. 2022-03-31. Online. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/pri-milostivem-letu-se-42000-exekuci-zbavilo-15000-lidi-uedli-exekutori/2185886> [citováno 2024-02-23].

¹⁵¹ SLANÝ, M., *Nedělejme z dlužnické amnestie systém*. FÓRUM sociální politiky 2/2022. Online. Dostupné z: https://www.rilsa.cz/wp-content/uploads/2022/11/FSP_2022-02.pdf [citováno 2024-02-24] s. 29.

¹⁵² KAISEROVÁ, I., *Dluhy se mají splatit, ale někdo na to nemá*. FÓRUM sociální politiky 2/2022. Online. Dostupné z: https://www.rilsa.cz/wp-content/uploads/2022/11/FSP_2022-02.pdf [citováno 2024-02-24] s. 28.

¹⁵³ ŠTIKA, M., *Náklady exekuce de lege lata a de lege ferenda*. Online. Plzeň, 2023, Disertační práce. Západočeská univerzita. Fakulta právnická. JUDr. Miloslava Wipplingerová Ph.D., LL.A. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/11025/54168> [citováno 2024-02-23] s. 76-77.

celkové reformy exekučního řádu nebude možné. V reakci na to začali mnozí politici a neziskové organizace hledat alternativní cesty, jak by bylo možné alespoň částečně snížit počet exekucí a zmírnit jejich dopad na dlužníky. Štika uvádí, že Milostivé léto nepatří mezi vyhledávané instituty exekučního práva. „*Naopak, je přeceňovaný pouze vybranými politiky a neziskovými organizacemi, kteří namísto systematických změn exekučního práva (zavedení principu jeden povinný – jeden místní exekutor) upravují amnestující instituty. Z tohoto pohledu pokládám Milostivé léto i jeho případné opakování za nepochopení úlohy exekučního řízení v právním řádu České republiky.*“¹⁵⁴ Jiný názor zastává Sokačová, která první Milostivé léto hodnotí velice kladně a uvítala postupné dobrovolné přidávání některých soukromých subjektů. „*I proto, že se přidávaly komerční společnosti, kterým to zákon neukládal, je naprosto skandální, že VZP vynakládala nemalé finance na to, aby celou akci obstruovala a neumožnila lidem se oddlužit.*“¹⁵⁵ Zapojení soukromoprávních subjektů potěšilo i současného ministra zemědělství Výborného. „*Ukazuje to, že i soukromé právnické osoby jsou si vědomy toho, že využití institutu pro ně může znamenat pozitivní přínos.*“¹⁵⁶

Úvahy se soustředily na různé strategie a opatření, které by mohly pomoci lidem v exekučním řízení, a snažily se najít kompromisní řešení, která by byla politicky i prakticky realizovatelná. Aschermannová dále podotýká, že ačkoliv se Milostivé léto těší široké podpoře napříč politickým spektrem a bylo pečlivě připraveno, stále se potýká s určitými nejasnostmi v interpretaci a setkává se s odporem ze strany některých věřitelů a exekutorů.¹⁵⁷ „*Důležitější je, abychom si uvědomili, jak těžké je v exekučním systému cokoli prosadit a jak tuhý odpor velkých věřitelů a exekutorů je. Nechali jsme je mnoho let utužovat si pocit, že jsou vždy v právu, že jejich boj je správný bez ohledu na prostředky, které používají.*

¹⁵⁴ ŠTIKA, M., *Milostivé léto popírá preventivní funkci exekučního práva*. FÓRUM sociální politiky 2/2022. Online. Dostupné z: https://www.rilsa.cz/wp-content/uploads/2022/11/FSP_2022-02.pdf [citováno 2024-02-24] s. 30.

¹⁵⁵ SOKAČOVÁ, L., *První Milostivé léto bylo nedostupné pro velmi chudé lidi*. FÓRUM sociální politiky 2/2022. Online. Dostupné z: https://www.rilsa.cz/wp-content/uploads/2022/11/FSP_2022-02.pdf [citováno 2024-02-24] s. 29.

¹⁵⁶ NEKVASILOVÁ, A., *Milostivé léto křivdí pořádným plátcům*. Právní rádce. EKONOM. 2021-12-7. Online. Dostupné z: <https://pravniradce.ekonom.cz/c7-67007340-q2bor-c4045db94660a8d> [citováno 2024-02-24].

¹⁵⁷ ASCHERMANNOVÁ, P., *Závažné problémy kolem exekucí dále trvají*. FÓRUM sociální politiky 2/2022. Online. Dostupné z: https://www.rilsa.cz/wp-content/uploads/2022/11/FSP_2022-02.pdf [citováno 2024-02-24] s. 27.

*Pokud máme s málo funkčním, drahým a nevyváženým systémem exekucí něco udělat, musíme se připravit na mnoho překážek a protivenství.*¹⁵⁸

Otevřenost k rozumnému a cílenému odpouštění části dluhu státem, pokud to může pomoci občanům, je pochopitelná. Kritika se však objevuje ve chvíli, kdy se tento princip neaplikuje rozvážně, jak se zdá být případ Milostivého léta. Kritizovaná je například absence kompenzace pro obce, které dle Ústavy ČR mají právo vlastnit majetek, ale během Milostivého léta byly postaveny do situace, kdy stát zasahoval do správy jejich majetku autoritativně a bez odškodnění. Blažek zdůrazňuje, že by neměly být odpouštěny náklady řízení, které byly zaviněné samotnými dlužníky. Tento postoj vyjadřuje obavu z toho, že nevhodně nastavené mechanismy odpouštění dluhů mohou vést k nespravedlnosti a narušit principy majetkových práv. *„Z hlediska principu rovnosti před zákonem lze Milostivé léto považovat za nepřijatelné zvýhodňování jednoho z věřitelů – státu – na úkor soukromých věřitelů, protože dlužník je pobízen, aby plnil právě jemu.*¹⁵⁹

Ukazuje se, že z výhod Milostivého léta těžili především ti dlužníci, kteří obdrželi finanční pomoc od neziskových organizací, nebo ti, kteří byli v exekuci krátce a měli dostatečné zdroje k zaplacení svých dluhů. *„Překvapilo mě, jak malý zájem měli o tuto dobročinnou akci ze strany státu samotní dlužníci. Přitom mnozí na ní mohli opravdu vydělat,*¹⁶⁰ uvedl prezident Exekutorské komory České republiky Mlynářčík. Navíc Milostivé léto vedlo k nežádoucím strategickým chováním některých dlužníků, kteří své exekuce začali účelově zdržovat a přestali splácet dluhy, aby mohli vyčkat na výhodnější období pro jejich zaplacení. Legislativa zavedená zákonem ML1 tedy vytváří riziko, že se dlužníci naučí vyčkávat na další podobná opatření místo toho, aby své závazky řešili proaktivně. Blažek upozorňuje i na nespravedlnost systému, kde ti, kteří platí své dluhy včas, jsou znevýhodňováni ve srovnání s těmi, kteří se rozhodnou platit

¹⁵⁸ Tamtéž.

¹⁵⁹BLAŽEK, A., *Opakováním Milostivého léta dáváme najevo jeho neúčinnost a vychováváme dlužníky k účelovému oddalování plnění dluhů*. FÓRUM sociální politiky 2/2022 Online. Dostupné z: https://www.rilsa.cz/wp-content/uploads/2022/11/FSP_2022-02.pdf [citováno 2024-02-24] s. 27.

¹⁶⁰ ČTK., *Při milostivém létu se 42.000 exekucí zbavilo 15.000 lidí, uvedli exekutoři*. 2022-03-31. Online. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/pri-milostivem-letu-se-42000-exekuci-zbavilo-15000-lidi-uvodli-exekutori/2185886> [citováno 2024-02-24].

až pod tlakem exekuce. Tento přístup není považován za spravedlivý, jelikož neodměňuje odpovědné finanční chování. „*Dlužníci si zvyknou programově vyčkávat na příhodnější dobu pro zaplacení dluhu. Kdo zaplatil na základě rozsudku po prohraném sporu, je bit, kdo zaplatí až v exekuci, je odměněn.*“¹⁶¹

Milostivé léto přineslo samozřejmě úlevu mnoha lidem, ale zároveň odhalilo několik systémových problémů v exekučním procesu. Jednou z problematických praktik je rozdělování dluhů jedné osoby na více částí, které jsou následně vymáhány prostřednictvím různých exekutorů, což bylo zaznamenáno například u Všeobecné zdravotní pojišťovny a Dopravních podniků Praha a Brno. Takový postup ztěžuje přehled o celkové výši dluhu a může vést k jeho neúměrnému nárůstu. Domníváme se, že implementace pravidla jeden dlužník – jeden exekutor by nejenže usnadnila administraci a průběh samotného Milostivého léta, ale také by odstranila redundantní kroky v systému, čímž by značně zefektivnila a zlevnila proces exekučního vymáhání. Zavedení zmíněného pravidla by dle našeho mínění nejen pomohlo dlužníkům lépe se orientovat ve svých závazcích a zvyšovalo by jejich šance na úspěšné splacení dluhů, ale také by významně snížilo administrativní zátěž pro zaměstnavatele, kteří jsou často zapojeni do exekučních řízení jako třetí strany odpovědné za srážky ze mzdy. Zjednodušení systému by tak mělo pozitivní dopady na všechny zúčastněné strany. Dalším zjištěním je značný rozdíl mezi výší původního dluhu a celkovou částkou, která je vymáhána. Z celkového dluhu činila původní jistina pouze 20 %, zatímco zbylých 80 % tvořilo příslušenství dluhu v podobě úroků, poplatků a nákladů na vymáhání. Jinými slovy vícekrát zvýšené zatížení dlužníka nad rámec původního dluhu je jedním z hlavních důvodů, proč mnoho lidí uvázne v exekuční spirále, z níž je velmi těžké se dostat.¹⁶²

Během realizace Milostivého léta se ukázaly nejasnosti v interpretaci pravidel, co se týče dluhů vůči zdravotním pojišťovnám, zejména zda penále za nezaplacené pojistné spadá pod příslušenství dluhu. Všeobecná zdravotní

¹⁶¹ BLAŽEK, A., *Opakováním Milostivého léta dáváme najevo jeho neúčinnost a vychováváme dlužníky k účelovému oddalování plnění dluhů*. FÓRUM sociální politiky 2/2022. Online. Dostupné z: https://www.rilsa.cz/wp-content/uploads/2022/11/FSP_2022-02.pdf [citováno 2024-02-24] s. 27.

¹⁶² HÁBL, R., *Ozdravení společnosti, ekonomiky i odhalení systémových chyb*. FÓRUM sociální politiky 2/2022. Online. Dostupné z: https://www.rilsa.cz/wp-content/uploads/2022/11/FSP_2022-02.pdf [citováno 2024-02-25] s. 28.

pojišťovna tvrdila, že není možné automatické odpouštění penále, neboť soudy opakovaně rozhodly, že se jedná o samostatnou pohledávku. Postoj podpořila i správní rada pojišťovny, která se postavila za názor jejího vedení. „*Podporujeme milostivé léto, ale platí zákon o VZP,*“ řekla šéfka správní rady a současně poslankyně za ANO Věra Adámková.¹⁶³ Tato situace odhaluje rozdíly v interpretaci zákona a v přístupu k dluhům, což může vést k nejednotnosti v aplikaci právních norem a způsobit nejasnosti pro dlužníky. Zatímco některé pojišťovny tento výklad odmítaly a penále nechtěly odpustit, až Ministerstvo spravedlnosti nakonec stanovilo, že penále je součástí příslušenství dluhu a má být v rámci Milostivého léta odpouštěno. Jakýkoli odlišný výklad by v podstatě znehodnotil celou myšlenku dluhové amnestie, která má za cíl dlužníkům umožnit nový začátek bez tíživého břemene akumulovaných úroků a nákladů nad rámec původního dluhu. Ombudsman Křeček spatřuje nedokonalost také v tom, že dluhová amnestie prvního Milostivého léta se nevztahovala na všechny skupiny dlužníků. Zvláště vyloučení byli ti, jejichž dluhy u veřejnoprávních institucí nebyly vymáhány prostřednictvím soudního exekutora, stejně tak jako dlužníci, kteří se rozhodli své závazky splácet dobrovolně bez nutnosti exekučního zásahu. Tento fakt mohl vytvořit pocit nespravedlnosti mezi dlužníky, kde někteří mohli využít výhod amnestie a částečně se svých dluhů zbavit, zatímco jiní, kteří se možná snažili své finanční závazky řešit proaktivně, zůstali s plnou výší svých dluhů.¹⁶⁴

¹⁶³ CECHL, P., *VZP a milostivé léto: problémy pokračují*. Novinky.cz. 2021-10-21. Online. Dostupné z: https://www.novinky.cz/clanek/ekonomika-vzp-a-milostive-letu-problemy-pokracuji-40376187?_zn=aWQ1M0Q0Mzk2NDg1Nzc4NzM4MjE5MzU3JTdDdCUzRDE3MTA2MjA0MDIuNTE2JTdDdGUIM0QxNzEwNjIwNDAYLjUxNiU3Q2MIM0RFRUQ2MzE2RTMzQkE1MDVE NzA1M0UzQjg5ODNBQkQ5MQ%3D%3D [citováno 2024-02-25].

¹⁶⁴ KŘEČEK, S., *Milostivé léto jako šance na nový začátek bez ohledu na způsob vymáhání dluhu*. FÓRUM sociální politiky 2/2022. Online. Dostupné z: https://www.rilsa.cz/wp-content/uploads/2022/11/FSP_2022-02.pdf [citováno 2024-02-25] s. 28.

5. Srovnání milostivých lét

5.1. Milostivé léto I.

Institut veřejnoprávního Milostivého léta neboli Milostivého léta I, zakotvený v bodě 25 článku IV části druhé zákona č. 286/2021 Sb., poskytoval fyzickým osobám a to jen v období od 28. 10. 2021 do 28. 1. 2022 možnost osvobození od placení jakýchkoliv dalších pohledávek, které přesahují zaplacenou jistinu v exekučním řízení a náklady exekuce nad zaplacenou částku 750 Kč, která po zvýšení o daň z přidané hodnoty činí 907,5 Kč, jestliže je soudní exekutor plátcem daně z přidané hodnoty.¹⁶⁵ Jinými slovy pojem veřejnoprávního Milostivého léta umožňuje dlužníkům potencionální oproštění od placení příslušenství svých dluhů, pokud splnili určité podmínky do stanoveného termínu. Jedním z předpokladů je zaplacení celé jistiny svých dluhů a také tzv. paušální náklady exekuce nejpozději do tří měsíců od nabytí účinnosti zákona, tedy do 28. ledna 2022.¹⁶⁶

Dále se příležitost vztahuje pouze na dluhy vůči veřejnoprávním subjektům blíže určené v zákoně ML1. Spadá mezi ně například Česká republika, územní samosprávné celky včetně městských částí, státní příspěvkové organizace, státní fondy, veřejné vysoké školy, státní a národní podniky, zdravotní pojišťovny či Český rozhlas nebo Česká televize.¹⁶⁷ Pro uplatnění veřejnoprávního Milostivého léta není důležité, z jakého exekučního titulu¹⁶⁸ exekuce vychází, ať už je to pohledávka veřejnoprávní, správní či civilní. Uvedený aspekt zohledňuje fakt, že zákon nevymezuje konkrétní právní důvody vzniku pohledávek, které mohou být podléhající Milostivému létu I, což má význam zejména ve vztahu k postupování pohledávek¹⁶⁹ mezi různými subjekty, což je v právním prostoru České republiky využíváno sporadicky. Když je pohledávka před splněním podmínek veřejnoprávního Milostivého léta postoupena jinému subjektu, který není ve výčtu veřejnoprávních subjektů, pak se na ni účinky Milostivého léta I

¹⁶⁵ MOLÁK, Stanislav; KREJSTA, Jan; JAROŠ, Vojtěch; KOCINEC, Jaroslav; KÜHN, Zdeněk. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-575-7. s. 1125.

¹⁶⁶ MOLÁK, S. *Tento způsob milostivého léta, zdá se mi poněkud nešťastným*. Komorní listy, 2021, č. 4, s. 17.

¹⁶⁷ Část druhá, čl. IV bod 25 odst. 1 zákona č. 286/2021 Sb.

¹⁶⁸ § 40 ex. řádu.

¹⁶⁹ § 1879 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

nevztahují. Bližší vysvětlení může být na příkladu postoupení pohledávky veřejnoprávního subjektu k soukromé společnosti. Jestliže postoupení proběhne před splněním podmínek Milostivého léta I, dlužník nemůže v rámci takového exekučního řízení využít amnestujících výhod.¹⁷⁰ To znamená, že pokud byl někdo v exekuci kvůli dluhu za elektřinu dodanou veřejnoprávním subjektem, mohl využít beneficium Milostivého léta I a být osvobozen od příslušenství dluhu po zaplacení jistiny a stanovených paušálních nákladů. Na druhé straně možnost nebyla dostupná pro dluhy vzniklé vůči soukromým společnostem dodávajícím elektřinu. V takových případech nebylo možné využít úlev, které Milostivé léto I poskytovalo, a povinní museli řešit své závazky standardním způsobem bez amnestie nabízející legislativní úpravou zákonem ML1. „*Nerovnost na straně dlužníků i na straně věřitelů je do očí bijící,*“¹⁷¹ vysvětluje prezident Exekutorské komory České republiky Mlynářčík. Jediným možným způsobem, který by přicházel pro povinného v úvahu, by bylo postoupení pohledávky od soukromého dodavatele k veřejnoprávnímu, což ovšem absolutně nespadá do moci povinného a byla by to pro něj jen souhra šťastných náhod. „*Za splnění všech podmínek bude povinný osvobozen od placení nejenom tzv. veřejnoprávních pohledávek (zejména na základě výkazu nedoplatků zdravotních pojišťoven, výkazů nedoplatků České správy sociálního zabezpečení, platebních výměrů obcí a rozhodnutí vydání vydávaných Českým telekomunikačním úřadem), Ale i pohledávek civilních (soukromoprávních, např. nezaplacené nájemné atd.) a pohledávek správní povahy (zejm. místní poplatky a pokuty).*“¹⁷²

Na místě je pozastavit se nad výjimkou, která vylučuje aplikaci veřejnoprávního Milostivého léta na peněžité tresty nebo jiné majetkové sankce, které byly dlužníku uloženy v trestním řízení pro úmyslný trestný čin, pohledávky na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti a dále pohledávky věřitelů na výživném ze zákona, pohledávky za náhradní

¹⁷⁰ ŠTIKA, M. *Věřejnoprávní milostivé léto pohledem aplikační praxe*. Obchodněprávní revue, 2021, č. 4, s. 285-290.

¹⁷¹ Exekutorská komora ČR o milostivém létu: *Stát může dluhy odpouštět, ale systémově a na své náklady*. Online. Dostupné z: <https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/2898-exekutorska-komora-cr-o-milostivem-letu-stat-muze-dluhy-odpoustet-ale-systemove-a-na-sve-naklady?w> [citováno 2023-04-30].

¹⁷² MOLÁK, Stanislav; KREJSTA, Jan; JAROŠ, Vojtěch; KOCINEC, Jaroslav; KÜHN, Zdeněk. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-575-7. s. 1127.

výživné podle jiného zákona a pohledávky věřitelů na náhradu škodu způsobené na zdraví.¹⁷³ Milostivé léto I není dále aplikovatelné na exekuce, které probíhají podle části šesté OSŘ. Kasíková apeluje, že se nevztahuje ani na daňové či správní exekuce, jelikož přichází v úvahu pouze v exekučním řízení vedeném na základě exekučního řádu.¹⁷⁴ Kromě toho se neaplikuje ani na dlužníky, kteří již splácejí své dluhy prostřednictvím splátkového kalendáře a proti nimž nebylo zahájeno vykonávací řízení.

Základem legislativní úpravy, která zavedla veřejnoprávní Milostivé léto, byl pozměňovací návrh poslance Marka Výborného předložený 11. května 2020 s názvem "Ukončení dříve zahájených exekucí – veřejnoprávní oprávněný". Tento návrh je kritizován za nedostatečnou analýzu ekonomických a finančních důsledků, které může mít úprava na státní a místní rozpočty a na ekonomiku exekutorských úřadů. Kromě toho není v odůvodnění řešena otázka souladu s ústavním pořádkem České republiky. Způsob, jakým byla nezbytnost úpravy odůvodněna, je označen za strohý a nepřesvědčivý, což vyvolává pochybnosti o nezbytnosti a promyšlenosti celé úpravy. Štika upozorňuje na to, že tak významné opatření, jakým veřejnoprávní Milostivé léto bezesporu je, prošlo legislativním procesem bez řádného posouzení dopadů regulace (RIA)¹⁷⁵ a bez konzultace s Legislativní radou vlády, což může způsobit nedostatky v jeho realizaci a dosažení očekávaných výsledků.¹⁷⁶

V důvodové zprávě k pozměňovacímu návrhu zákonodárce argumentuje zejména tím, že stát a veřejnoprávní subjekty jsou schopni přijmout beneficium pro dlužníky ve formě Milostivého léta I, jelikož pohledávky vymáhané prostřednictvím exekuce budou díky tomuto opatření zaplacený jednorázově, což povede k bezprostřednímu navýšení veřejných rozpočtů o finanční prostředky, které by si odpovědný správce ve veřejné službě obvykle nemohl dovolit očekávat. Tato logika poukazuje na předpoklad, že i když veřejnoprávní subjekty původně s těmito penězi nepočítaly v rámci svého běžného rozpočtování, amnestující institut

¹⁷³ Část druhá, čl. IV bod 25 odst. 8 zákona č. 286/2021 Sb.

¹⁷⁴ KASÍKOVÁ, M. a kol., *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 9788074008559. s. 1017.

¹⁷⁵ Hodnocení dopadů regulace neboli RIA (z anglického Regulatory Impact Assessment)

¹⁷⁶ MOLÁK, Stanislav; KREJSTA, Jan; JAROŠ, Vojtěch; KOCINEC, Jaroslav; KÚHN, Zdeněk. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-575-7. s. 1125.

Milostivého léta I přinese okamžité finanční zlepšení, které může podpořit jejich rozpočtovou flexibilitu a přispět do správy veřejných financí. S touto argumentací tak úplně nesouhlasíme, ostatně zaujímáme podobné stanovisko jako Štika uvádějící, že „*aplikací veřejnoprávního milostivého léta ovšem k předpokládanému posílení veřejného rozpočtu nedojde, což může implikovat negativní ekonomické dopady do rozpočtů zejména menších krajů a obcí.*“¹⁷⁷ Veřejnoprávní Milostivé léto má totiž potenciální dopad na široké spektrum exekučních řízení, včetně těch, kde již dochází k pravidelným srážkám ze mzdy nebo kde byla nařízena exekuce prostřednictvím prodeje movitých či nemovitých věcí. V těchto případech se očekává, že exekuční řízení nakonec povedou k úplnému vymožení dlužné částky, což by veřejnoprávním subjektům zajišťovalo předvídatelné příjmy do jejich rozpočtů.¹⁷⁸ Přikláníme se k názoru, že přijetím úpravy zákonem ML1 však dochází k situaci, kdy se tyto očekávané příjmy neuskuteční, což může mít za následek nepříznivé finanční účinky obzvláště pro již zmíněné rozpočty nevelkých obcí a krajů. Upozorňujeme, že drobná obec se může spoléhat na každý příjem, aby pokryla své běžné i investiční výdaje, a právě ztráta očekávaných prostředků z exekucí by jí tak mohla způsobit významné rozpočtové škody.

5.1.1. Náklady exekuce

Při určování nákladů exekuce v rámci Milostivého léta I bylo klíčové splnění jedné ze dvou alternativních podmínek pro uhrazení jistiny. První alternativní podmínka byla poměrně přímočará ve svém výkladu a aplikaci.¹⁷⁹ Týkala se exekučních řízení, ve kterých do data nabytí účinnosti Milostivého léta I, tedy do 28. října 2021, nebylo dosaženo žádného vymoženého plnění. Pokud povinný v období od 28. října 2021 do 28. ledna 2022 zaplatil celou nezaplacenou či jinak nezanklou jistinu spolu s určenými náklady exekuce, soudní exekutor vydal usnesení o částečném zastavení exekuce. V tomto usnesení pak exekutor stanovil náklady exekuce a paušální částku 750 Kč.¹⁸⁰ K tomu mohly být přičteny ještě prokazatelné vzniklé náhrady nákladů, jako je ztráta času,¹⁸¹

¹⁷⁷ ŠTIKA, M. *Veřejnoprávní milostivé léto pohledem aplikační praxe*. Obchodněprávní revue, 2021, č. 4, s. 285-290.

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ Část druhá, čl. IV bod 25 odst. 1 písm. n) podbod 1. zákona č. 286/2021 Sb.

¹⁸⁰ Část druhá, čl. IV bod 25 odst. 2 zákona č. 286/2021 Sb.

¹⁸¹ § 14 ex. řádu.

znalecké posudky¹⁸² a doručování písemností,¹⁸³ přičemž vše včetně paušální částky se zvyšuje o daň z přidané hodnoty, pokud je exekutor plátcem této daně. Tímto způsobem byl stanoven finanční rámec, který povinný musel uhradit, aby dosáhl částečného zastavení exekuce v rámci Milostivého léta I.¹⁸⁴ Judikatura interpretuje principy Milostivého léta I tak, že se aplikují i na odměnu exekutora, která přesahuje stanovenou částku 750 Kč včetně případné daně z přidané hodnoty. To znamená, že pokud dlužník v období Milostivého léta I uhradí jistinu svého dluhu a k tomu zaplatí paušální náklady exekuce ve výši 750 Kč zvýšené o daň z přidané, měl by být osvobozen nejen od dalšího vymáhání jistiny, ale také od jakýchkoli dalších nákladů a odměn exekutora, které by v exekučním řízení vznikly nad rámec této stanovené paušální částky.¹⁸⁵

Povinným bylo důrazně doporučováno, aby své platby jasně označili jako splnění podmínek Milostivého léta I. Přesto se vyskytly případy, kdy povinný uhradil například paušální náklady či zbývající část jistiny, ale neuvedl že hradí v souvislosti s amnestujícím institutem, tudíž mu soudní exekutor zaevidoval jeho platbu například jako splátku ve splátkovém kalendáři. Jestliže byla jistina dluhu částečně vymožena před datem 28. října 2021 a byly již určeny dílčí náklady exekuce, dlužník měl povinnost doplatit zbývající část jistiny a paušální náklady exekuce ve výši 750 Kč, která byla opět povýšena o daň z přidané hodnoty je-li exekutor jejím plátcem. Po uhrazení všeho potřebného například i prokazatelně vzniklých náhrad nákladů soudní exekutor opět vydá usnesení o částečném zastavení exekuce.¹⁸⁶

Druhá alternativní podmínka pro určení nákladů exekuce¹⁸⁷ v rámci Milostivého léta I představovala určité výkladové výzvy. „*Pro aplikaci podbodu č. 2 postačuje, aby k 28. 10. 2021 byla vymožena jistina a 750 Kč zvýšených eventuálně o DPH, není-li takovéto plnění dotčeno právy třetích osob. Podbod č. 2 tedy zohledňuje jak plnění získané některým ze způsobů provedení exekuce*

¹⁸² § 13 odst. 7 ex. řádu.

¹⁸³ § 15 ex. řádu.

¹⁸⁴ MOLÁK, S. *Tento způsob milostivého léta, zdá se mi poněkud nešťastným*. Komorní listy, 2021, č. 4, s. 19.

¹⁸⁵ Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 11.3. 2022, sp. zn. 17 Cdo 41/2022.

¹⁸⁶ ŠTIKA, M., *Náklady exekuce de lege lata a de lege ferenda*. Online. Plzeň, 2023, Disertační práce. Západočeská univerzita. Fakulta právnická. JUDr. Miloslava Wipplingerová Ph.D., LL.A. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/11025/54168> [citováno 2024-02-26] s. 75.

¹⁸⁷ Část druhá, čl. IV bod 25 odst. 1 písm. n) podbod 2. zákona č. 286/2021 Sb.

*dle § 59 odst. 1 EŘ, tak plnění uhrazené povinným, ať již v průběhu 30denní lhůty od doručení výzvy ke splnění vymáhané povinnosti, nebo po jejím uplynutí.*¹⁸⁸

Třetí alternativa pro splnění podmínek veřejnoprávního Milostivého léta zahrnuje využití vyvratitelné domněnky, podle které je-li exekuční řízení zaměřeno pouze na vymáhání příslušenství dluhu vzniklého na základě hmotného práva, předpokládá se, že jistina byla již vymožena a tedy Milostivé léto I se na takové řízení použije jen v určité míře. V praxi to znamená, že pokud exekuce nezahrnuje vymáhání jistiny, ale pouze náklady, úroky či jiné příslušenství dluhu, aplikuje se Milostivé léto I tak, jako by jistina byla již splacena. To umožňuje povinnému využít výhod veřejnoprávního Milostivého léta a potenciálně dosáhnout zastavení exekuce či odpuštění části dluhu, pokud zaplatí určené náklady.¹⁸⁹ Judikatura však klade důraz na to, že exekutor musí poskytnout oprávněnému účastníkovi exekučního řízení možnost vyvrátit tuto domněnku, tedy prokázat, že situace ohledně jistiny je jiná, než jak je předpokládáno. Tento krok musí být učiněn ještě před vydáním konečného rozhodnutí v rámci prvostupňového řízení, což zajistí, že všechny strany mají možnost ovlivnit procesní rozhodování a že exekuční řízení je spravedlivé a transparentní.¹⁹⁰

Ačkoliv možnost pro povinné využití Milostivé léto I pro zastavení exekuce skončila 28. ledna 2022, neznamená to, že soudní exekutor již po tomto datu nemůže rozhodnout o osvobození dlužníka od jeho závazků a zastavení exekuce. V případě zjištění soudního exekutora, že během rozhodného období mezi 28. říjnem 2021 a 28. lednem 2022 povinný splnil všechny nezbytné podmínky stanovené právní úpravou Milostivého léta I, může i po uplynutí tohoto termínu rozhodnout o částečném zastavení exekuce. Zmíněný způsob umožňuje, aby soudní exekutor provedl zastavení exekuce i retrospektivně, jestliže jsou splněny všechny zákonné podmínky. Taková situace podporuje spravedlnost a dává povinným, kteří splnili požadavky v daném období, možnost být od dluhu osvobozeni i po oficiálním skončení termínu pro Milostivé léto I. V kontextu rozhodnutí

¹⁸⁸ JUREČKOVÁ, L., *Uhrazené plnění dle č. IV bodu 25 zákona č. 286/2021 Sb. aneb k některým nejasnostem milostivého léta z pohledu exekučního práva*. Právní rozhledy 2021, č. 22., s. 784.

¹⁸⁹ MOLÁK, Stanislav; KREJSTA, Jan; JAROŠ, Vojtěch; KOCINEC, Jaroslav; KÚHN, Zdeněk. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-575-7. s. 1129.

¹⁹⁰ Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2022, sp. zn. 17 Cdo 285/2021.

soudního exekutora o zastavení exekuce podle Milostivého léta I Kasíková uvádí, že vydání takového rozhodnutí není ovlivněno probíhajícím insolvenčním řízením. Rozhodnutí o zastavení exekuce v rámci Milostivého léta I se může vydávat nezávisle na tom, zda paralelně probíhá insolvenční řízení, neboť každé z těchto řízení má svou specifickou právní úpravu a cíl.¹⁹¹

Zákon ML1 ve svém obsahu nezapomněl na umožnění ochrany určitým subjektům, jako jsou oprávněný, další oprávněný, věřitel ze zástavního práva a přihlášený věřitel. Ti mají možnost podat odvolání¹⁹² proti rozhodnutí v rámci Milostivého léta I, pokud nedošlo k úplnému uhrazení pohledávky na jistinu. Sám povinný nemá právo podat odvolání z tohoto důvodu, jelikož toto rozhodnutí nemá negativní dopad na jeho práva.¹⁹³ Nicméně Molák poukazuje na skutečnost, že povinný má možnost obrátit se s návrhem na zastavení exekuce podle § 55 exekučního řádu, pokud má výhrady k rozsahu svého osvobození nebo pokud exekutor nejednal v souladu s pravidly Milostivého léta I, zejména bylo-li na místě užití veřejnoprávního Milostivého léta, ačkoli se tak nestalo.¹⁹⁴

5.1.2. Zahraniční úprava

Zahraniční legislativní úpravu podobnou našemu Milostivému létu I jsme nenašli. Akce podobná Milostivému létu, která by byla aplikována celostátně a zaměřovala se na širokou amnestii dluhů vůči veřejnoprávním institucím, nebyla například ani na Slovensku realizována. Diskuse o odpouštění dluhů či exekucí se v různých zemích zaměřuje převážně na individuální případy dlužníků. To jen potvrzuje rozhovor s panem Mathieu Chardon, který působí ve Francii jako huissier de justice¹⁹⁵ již od roku 1993. Spravuje malou kancelář v Montfort l'Amaury poblíž Versailles ve Francii.¹⁹⁶ Na otázku, zdali se ve Francii vyskytla podobná možnost pro dlužníky jako bylo Milostivé léto v České republice odpověděl: „*Ve Francii se takové akce nekonají. Existuje samozřejmě mnoho asociací, včetně sdružení spotřebitelů, jež mají na starosti ochranu práv zranitelných osob. Občas se stane,*

¹⁹¹ KASÍKOVÁ, M. a kol., Exekuční řád. Komentář. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 9788074008559. s. 1021.

¹⁹² Část druhá, čl. IV bod 25 odst. 6 zákona č. 286/2021 Sb.

¹⁹³ KASÍKOVÁ, M. a kol., Exekuční řád. Komentář. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 9788074008559. s. 1024.

¹⁹⁴ MOLÁK, S. *Tento způsob milostivého léta, zdá se mi poněkud nešťastným.* Komorní listy, 2021, č. 4, s. 23.

¹⁹⁵ Soudní exekutor

¹⁹⁶ RAJLICOVÁ, E., *Akce typu Milostivé léto ve Francii neznají.* Komorní listy. 2022. č. 2. s. 15.

že média odvyšilají zprávu o provedení exekuce, kde nastal nějaký problém, ale je to velmi vzácné. Ve Francii existuje zvláštní soudce zvaný „juge de l'exécution“ (soudce pro oblast vymáhání rozhodnutí), který se zabývá všemi záležitostmi souvisejícími s exekucemi. Je-li to potřeba, dlužník se proto obrací na tohoto soudce.“¹⁹⁷

5.2. Milostivé léto II.

Krátce po ukončení Milostivého léta I v lednu roku 2022 bylo i bez podrobných statistických dat nepochybné, že výsledky tohoto legislativního záměru nesplnily očekávání zákonodárce v ohledu počtu zastavených exekucí a odpuštěných dluhů. Nastala situace vedla k politické shodě o opakování Milostivého léta na podzim 2022, s cílem nabídnout povinným poslední možnost vymanit se z dluhových závazků vůči veřejnoprávním subjektům. Jako hlavní důvody neúspěchu prvního Milostivého léta byly identifikovány zejména nedostatečná osvěta mezi občany a nejednoznačnosti spojené s jeho uplatňováním v praxi. Milostivé léto II bylo přijato podle § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., což je zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Ukazuje nám to, že proces schvalování této právní úpravy proběhl v rámci standardního legislativního procesu v Parlamentu České republiky. Zde spatřujeme jeden z rozdílů oproti prvnímu Milostivému létu, kde nebylo patřičně konzultováno s Legislativní radou vlády popřípadě řádné posouzení regulace.

Milostivé léto II, které se konalo od 1. září 2022 do 30. listopadu 2022, navázalo na zkušenosti z prvního Milostivého léta. Ministerstvo práce a sociálních věcí na svých internetových stránkách zveřejnilo stručný a výstižný popis druhého Milostivého léta: *„Máte jedinečnou a současně i poslední šanci na úhradu svých dluhů bez vysokých poplatků. (...) nebudete muset platit vysoké úroky a penále. To všechno vám státní firmy a veřejné instituce odpustí, tedy pokud od 1. 9. do 30. 11. uhradíte celou svoji zbývající jistinu dluhu (tedy původní dluh bez úroků, penále apod.) a k tomu zaplatíte poplatek 1 815 Kč exekutorovi, což je zpravidla výrazně méně než původní vymáhaná částka. Milostivé léto II se vztahuje na exekuce zahájené před 28. říjnem 2021 kvůli dluhům u: státu, samospráv, měst, úřadů, státních fondů a příspěvkových organizací, veřejných škol, městských, státních*

¹⁹⁷ Tamtéž.

*a polostátních firem (např. ČEZ, České dráhy či dopravní podniky), zdravotních pojišťoven, státních nemocnic, Českého rozhlasu či České televize.*¹⁹⁸

V rámci Milostivého léta II se možnost zastavení exekuce vztahuje pouze na peněžité plnění a zároveň musel být dluh vymáhán pouze exekučně soudním exekutorem.¹⁹⁹ Zásadní bylo, že pokud dlužník požádal o zastavení exekuce do 30. listopadu 2022 a exekuční návrh byl podán před 28. říjnem 2021, exekutor mohl exekuci zastavit i bez souhlasu oprávněného. *„Okruh exekučních řízení je zákonem vymezený na temporálním základě. Podle § 1 odst. 2 se norma aplikuje z hlediska temporálního určení na ta exekuční řízení, která byla zahájena přede dnem 28. října 2021. Lze tak konstatovat, že z hlediska časového vymezení se jedná o stejná řízení, na která dopadalo Milostivé léto I.“*²⁰⁰ Milostivé léto II přináší tedy změnu, podle které veřejnoprávní oprávnění ztrácejí právo vymáhat existující příslušenství pohledávky, pokud byly splněny stanovené podmínky.²⁰¹ Právo na vymáhání příslušenství zaniká s právní mocí rozhodnutí o osvobození od jeho placení, které je součástí usnesení o zastavení exekuce.²⁰² I proto některá ustanovení zákona ML2 vyvolávají otázky ohledně možného poškození majetkových práv věřitelů, jelikož příslušenství pohledávky jim je upřeno bez náležité náhrady, což by mohlo být v rozporu s ochranou majetkových práv dle článku 11 Listiny základních práv a svobod. Tento krok nepředstavuje poskytnutí adekvátní majetkové výhody věřitelům, která by vyvážila ztrátu jejich práv. Výklad judikatury považuje zaplacení jistiny povinným jako vymožené plnění. V souvislosti s aplikací Milostivého léta II nelze však s tímto názorem souhlasit. Přístup druhého Milostivého léta k příslušenství pohledávky tak teoreticky může znamenat omezení majetkových práv věřitelů, mezi které patří nejen stát, ale i další subjekty jako veřejné vysoké školy, územní samosprávné celky, zdravotní pojišťovny či obchodní korporace s většinou účastí státu nebo územního celku. Situace, kdy je od dlužníka vymožena pouze jistina a příslušenství pohledávky je odpouštěno, není dle našeho mínění vnímána jako poskytnutí odpovídající

¹⁹⁸ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Milostivé léto II od 1. 9. do 30. 11. 2022*. 14-9-2022. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/milostive-letu-ii> [citováno 2024-03-01].

¹⁹⁹ EXEKUCE.JUSTICE.CZ. *MILOSTIVÉ LÉTO II*. Online. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/milostive-letu/> [citováno 2024-03-02].

²⁰⁰ ŠTIKA, M., *Milostivé léto II – komentář k vybraným částem normy*. Komorní listy 2022, č. 3, s. 13.

²⁰¹ § 1 odst. 4 zákona č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech zastavení exekuce a o změně dalších souvisejících zákonů.

²⁰² § 4 odst. 2 zákona č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech zastavení exekuce a o změně dalších souvisejících zákonů.

kompenzace věřitelům za ztrátu práva na její vymáhání. Pokud zákon ML2 stanovuje, že pro osvobození od placení příslušenství pohledávky postačí, když dlužník uhradí pouze jistinu dluhu, a nezohledňuje přitom, zda měl dlužník možnost uhradit i celkovou vymáhanou částku včetně příslušenství, můžeme diskutovat o legitimitě tohoto postupu.²⁰³

Zavedení zákona ML2 bylo argumentováno například názorem pramenícím v LZPS ohledně vlastnického práva, které není absolutně neomezené. „*Listina vyžaduje, aby se omezení vlastnického práva dělalo na základě zákona a k zajištění legitimního cíle, který je zpravidla označován jako veřejný zájem.*“²⁰⁴ S takovým názorem se neztotožňujeme stejně jako Svoboda, který říká: „*Jsmo přesvědčeni, že při posouzení ústavnosti úpravy ML2 (na rozdíl od úpravy oddlužení) je třeba zohlednit, že proti sobě nestojí individuální zájem věřitele na straně jedné a veřejný zájem na vyřešení situace širokého okruhu dlužníků na straně druhé, ale individuální zájem věřitele na zaplacení konkrétního dluhu včetně příslušenství a protichůdný a rovněž pouze individuální zájem dlužníka na neplacení téhož. Zákodárce přitom bez náhrady upřednostňuje zájem dlužníka, aniž by šlo o veřejný zájem.*“²⁰⁵

Aplikace Milostivého léta II vyžaduje, aby dlužník nejpozději do 30. listopadu 2022 formálně požádal o zahájení procesu, který by mohl vést k zastavení exekuce týkající se příslušenství již zaplacené jistiny. Za podmínky že povinný podá žádost o zastavení exekuce v souladu s Milostivým létem II v termínu stanoveném zákonem, exekutor má pravomoc a zároveň i povinnost věcně rozhodnout o této žádosti i po uplynutí této lhůty. Žádost musí být podána ve formě, která splňuje obecné požadavky na procesní podání dle § 42 odst. 4 OSŘ, z čehož musí být zřejmé, kdo žádost podává a co tímto podáním chce dosáhnout. Hlavní je, aby bylo z textu žádosti jasně patrné, že dlužník žádá o zastavení exekuce podle podmínek zákona ML2. Soudní exekutor posuzuje důvodnost návrhu na zastavení exekuce na základě obsahu exekučního spisu, což znamená,

²⁰³ SVOBODA, K. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2022. ISBN 9788074008948, s. 3.

²⁰⁴ HUSSEINI, Faisal; BARTOŇ, Michal; KOKEŠ, Marian; KOPA, Martin; CAMRDA, Jakub. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-812-2.

²⁰⁵ SVOBODA, K. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2022. ISBN 9788074008948, s. 5.

že se seznámí s veškerými dokumenty a důkazy, které jsou v daném řízení k dispozici.²⁰⁶ Na základě této analýzy rozhodne, zda jsou splněny zákonné podmínky pro zastavení exekuce. Jestliže během řízení založeného na návrhu povinného podle zákona ML2 vyjde najevo existence zásadnějšího důvodu pro zastavení exekuce jako například nevykonatelnost exekučního titulu v okamžiku podání exekučního návrhu, exekutor nerozhodne o zastavení exekuce na základě zákona ML2. Místo toho postupuje podle § 55 odst. 1 až 4 exekučního řádu, což zahrnuje zastavení exekuce z obecných důvodů, nikoli specificky z důvodu vymezených zákonem ML2.²⁰⁷ „Podstatnou změnou oproti Milostivému létu I je okamžik, od kterého musí exekutor zahájit postup podle tohoto zákona. Tím okamžikem je až doručení sdělení žádosti povinného o zahájení postupu podle tohoto zákona (§ 1 odst. 3) nebo doručení některé z možných žádostí povinného podle § 2. Do té doby na exekuční řízení úprava Milostivého léta II nedopadá. Naopak ustanovení týkající se zastavení exekuce bylo v zásadě převzato z předchozí úpravy Milostivého léta I.“²⁰⁸

5.2.1. Náklady exekuce

Částka ve výši 1 815 Kč představuje náhradu nákladů exekuce a je již povýšena o daň z přidané hodnoty ve výši 315 Kč. Není-li soudní exekutor plátcem daně z přidané hodnoty, činí náhrada nákladů jen 1 500,- Kč. V případě, že povinný bude konat dle výše popsaného postupu zakotveného v zákoně ML2, bude následně exekuční řízení zastaveno „a soudní exekutor rozhodne o osvobození od placení veškerých dalších vymáhaných pohledávek přesahujících zaplacenou jistinu v exekučním řízení v rozsahu, v němž nebyly dosud uspokojeny. Pokud ale povinný (dlužník) nejpozději do 30. listopadu 2022 nezplatí svůj dluh na jistině a nákladech exekuce, exekuce mu poběží dál.“²⁰⁹

Navýšení paušální náhrady nákladů exekuce na 1 500 Kč bylo odůvodněno novým požadavkem na exekutory, aby sdělovali přesnou výši sumy, jež má být v rámci Milostivého léta II zaplacená, nebo potvrdovali, že potřebná částka byla

²⁰⁶ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 12. 2021, sp. zn. 23 Co 326/2021.

²⁰⁷ SVOBODA, K. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2022. ISBN 9788074008948, s. 7.

²⁰⁸ ŠTIKA, M., *Milostivé léto II – komentář k vybraným částem normy*. Komorní listy 2022, č. 3, s. 13.

²⁰⁹ EXEKUCE.JUSTICE.CZ. *MILOSTIVÉ LÉTO II*. Online. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/milostive-leto/> [citováno 2024-03-01].

již dříve vymožena. Toto navýšení rovněž reflektuje snahu o přesné vymezení nákladů, které paušální náhrada pokrývá, rozšiřující se oproti minulé akci na širší spektrum položek, jako jsou odměny exekutora a správce závodu, náhrady za ztrátu času, doručování písemností a podobně, aby se předešlo výkladovým nejasnostem z minulosti. V důvodové zprávě k Milostivému létu II bylo stanoveno, že paušální náhrada nákladů exekuce ve výši 1 500 Kč má pokrýt specificky vymezené náklady podle § 87 odst. 1 exekučního řádu. Zahrnuje to odměnu soudního exekutora, náhradu za paušálně určené nebo účelně vynaložené hotové výdaje, kompenzaci za ztrátu času při provádění exekuce, náklady spojené s doručováním písemností, stejně jako odměnu a náklady spojené s činností správce obchodního závodu a správce nemovitosti. Jakékoli další náklady exekutorovi v rámci této akce nenáleží.²¹⁰ Pokud třetí osoba zaplatí zbývající jistinu a náhradu nákladů exekuce za povinného s jeho souhlasem, lze to podle § 1936 odst. 1 občanského zákoníku a judikatury Nejvyššího soudu²¹¹ považovat za splnění jedné z podmínek Milostivého léta II. Exekutor však má právo požadovat důkaz o souhlasu dlužníka s touto platbou od třetí osoby. Avšak je-li exekuční řízení přerušeno kvůli probíhajícímu insolvenčnímu řízení podle § 46 odst. 7 exekučního řádu, platba třetí osoby v rámci Milostivého léta II se považuje za neúčinnou.²¹²

Na základě zjištění, že není vhodné, aby tak významný institut byl upraven pouze v rámci přechodných ustanovení jako tomu bylo v případě prvního Milostivého léta, přijal zákonodárce nový zákon č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně dalších předpisů. Zákon ML2 důkladněji a komplexněji zakotvuje Milostivé léto II, čímž poskytl jasnější a stabilnější legislativní rámec pro jeho aplikaci a realizaci. Regulace v podobě Milostivého léta II umožnil fyzickým osobám znovu osvobodit se od exekucí, které proti nim vede tzv. veřejný oprávněný, jestliže v období od 1. září do 30. listopadu 2022 splatili celou jistinu dluhu a paušální náklady exekuce.²¹³

²¹⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů, č. 214/2022.

²¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2016 sp. zn. 31 Cdo 1714/2013.

²¹² ŠTIKA, M., *Milostivé léto II – komentář k vybraným částem normy*. Komorní listy 2022, č. 3, s. 12 a násl.

²¹³ § 1 odst. 3 písm. a) zákona č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech zastavení exekuce a o změně dalších souvisejících zákonů.

Možnost zastavení exekuce platila i v situaci, kdy byla jistina a paušální náklady exekuce uhrazeny ještě před zmiňovaným obdobím.²¹⁴

V rámci Milostivého léta II byla zvláště řešena situace, kdy exekuce cílí pouze na vymožení příslušenství dluhu. V takovém případě se od 1. září 2022 všechna vymáhaná jistina považuje za zaplacenou a řízení se řídí příslušnými ustanoveními Milostivého léta II. Tento přístup nahradil dřívější vyvratitelnou domněnku pevnou právní fikcí, čímž se odstranily veškeré pochybnosti ohledně možnosti vyvrácení domněnky v případech, kdy je jistina vymáhána jinde. Tím bylo jasně stanoveno, že řízení zaměřené pouze na vymožení příslušenství spadají pod režim Milostivého léta II.²¹⁵ Podle Štíky je zavedení právní fikce, která považuje vymáhanou jistinu za uhrazenou v situaci, kdy je exekuce vedena pouze pro vymožení příslušenství, v rozporu s klíčovým principem Milostivého léta II. Hlavní idea normy spočívá v tom, že osvobození od dodatečných pohledávek nad rámec jistiny je možné jen v případě, kdy povinný projeví snahu a uhradí nejen jistinu, ale i přidružené náklady exekuce. Právní fikce tedy na jednu stranu může podkopávat základní motivaci povinných k aktivnímu řešení svých finančních závazků vůči věřitelům.²¹⁶ Zákon ML2 přinesl jasnou definici, že penále a smluvní pokuty se považují za příslušenství dluhu a nesmí se vymáhat samostatně. Uvedená specifikace byla reakcí na nejednoznačnosti Milostivého léta I, kdy zejména v kontextu zdravotních pojišťoven vznikaly pochybnosti o zařazení penále.²¹⁷ V průběhu Milostivého léta I si právě Všeobecná zdravotní pojišťovna interpretovala penále jako součást jistiny na základě zákona o veřejném zdravotním pojištění.²¹⁸ Zákon ML2 podepřen judikaturou bez kterýchkoli pochybností objasnil, že v rámci Milostivého léta II jsou položky penále a smluvní pokuty jasně považovány za příslušenství a mohou tedy být odpouštěny spolu s dalšími náklady nad rámec jistiny.²¹⁹

²¹⁴ § 1 odst. 3 písm. b) zákona č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech zastavení exekuce a o změně dalších souvisejících zákonů.

²¹⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů, č. 214/2022.

²¹⁶ ŠTIKA, M. *Milostivé léto II – komentář k vybraným částem normy*. Komorní listy, 2022, č. 3, s. 17.

²¹⁷ Usnesení Krajského soud v Praze ze dne 2. 10. 2023, sp. zn 17 Co 225/2023.

²¹⁸ Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů.

²¹⁹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 11. 2020, sp. zn. 10 Ad 1/201947.

Podobně jako Svoboda zastáváme nesouhlas s představou, že k naplnění podmínek podle § 1 odst. 3 písm. a) zákona ML2 stačí pouze aktivní zaplacení jistiny a nákladů exekuce povinným. Zdůrazňujeme, že nejen aktivní úhrada dluhu povinným, ale i částky, které exekutor vymohl během relevantního období, by měly být brány v úvahu jako splnění podmínek pro zastavení exekuce v souladu se zákonem ML2. V obou případech jde totiž o uspokojení pohledávky z exekučního titulu, což patří k hlavním cílům exekučního řízení. „S ohledem na právě uvedené nesouzníme s názorem M. Kasíkové, M. Štíky a L. Jurečkové, podle něhož „dojde-li k nucenému vymožení jistiny v období od 28. 10. 2021 do 28. 1. 2022 v rámci exekuce některým ze způsobů zvoleným v exekučním příkazu, pak se milostivé léto neaplikuje, protože se v tomto období předpokládá určitá aktivita a dobrovolnost plnění povinným“.²²⁰ S názorem Kasíkové, Štíky a Jurečkové nelze souhlasit i z důvodu, jelikož amnestující úprava Milostivého léta II je primárně navržena ve prospěch povinných, tudíž v případě jakékoliv nejistoty ve výkladu jeho ustanovení by měla být preferována interpretace, která je pro povinné výhodnější.²²¹ Přístup ke zmíněnému výkladu je v našich očích v souladu s obecným principem ochrany slabší strany, kterým dlužník v kontextu exekučního řízení obvykle je. Pokud tedy nastane situace, kdy není výklad některého z pravidel zcela jasný, měla by být upřednostněna ta interpretace, která podporuje účel zákona poskytnout dlužníkům možnost ukončit své finanční závazky a vymanit se z exekučního procesu.²²²

Právní úprava zakotvující Milostivé léto II neopomněla, jaké náklady přísluší veřejnoprávnímu oprávněnému v exekuci zastavené dle zákona ML2. Interpretací lze vyvodit, že veřejnoprávnímu oprávněnému náleží pouze ty náklady, o nichž bylo do 1. září 2022 rozhodnuto příkazem o úhradě nákladů exekuce nebo jiným ekvivalentním rozhodnutím a které byly skutečně do tohoto data vymoženy. Žádné další náklady, které vzniknou po tomto datu, již veřejnoprávnímu oprávněnému nenáleží. Podle § 265a OSŘ platí, že jakýkoliv výtěžek vzniklý po 1. lednu 2022 se na náklady veřejnoprávního oprávněného

²²⁰ SVOBODA, K. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2022. ISBN 9788074008948, s. 10.

²²¹ Nález Ústavního soudu ze dne 27. 9. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3153/15.

²²² SVOBODA, K. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2022. ISBN 9788074008948, s. 11.

započítává až po ostatních vymožených částkách, respektive jako poslední. Pro započtení by musel výtěžek existovat nejpozději k 31. prosinci 2021.²²³

5.2.2. Statistické srovnání

Druhé Milostivé léto narazilo na řadu praktických problémů, které ovlivnily jeho efektivitu. Mnoho dlužníků se nedostatečně identifikovalo, zvláště při komunikaci e-mailem, a někteří dokonce omylem používali formulář pro první Milostivé léto. Podle prezidenta Exekutorské komory ČR Jana Mlynářčíka byl menší zájem o druhé Milostivé léto způsoben také krátkým časovým odstupem mezi prvním a druhým kolem, což mohlo snížit povědomí veřejnosti a snahu dlužníků využít tuto možnost k řešení svých finančních závazků. „Ti, kteří se oddlužit chtěli a mohli, využili podle mého názoru už to první kolo, opakování mířilo na stejnou skupinu. Těch aktivních dlužníků jednoduše bylo méně, protože se o řešení své dluhové situace postarali během ML I.“²²⁴

Tabulka č. 1 – První Milostivé léto v číselném souhrnu

Milostivé léto I. (od 28. 10. 2021 do 28. 1. 2022)	
Počet ukončených exekucí:	52.000
Počet exekucí, které mohly být zastaveny:	1.3 milionu
Odpuštěné příslušenství:	1,55 mld korun
Průměr odpuštěného příslušenství na 1 exekuci:	37.000 Kč

Zdroj: Exekutorská Komora České republiky

Tabulka č. 2 – Druhé Milostivé léto v číselném souhrnu

Milostivé léto II. (od 1. 9. 2022 do 30. 11. 2022)	
Počet ukončených exekucí:	9.104
Počet exekucí, které mohly být zastaveny:	946 514
Odpuštěné příslušenství:	370 milionů korun
Průměr odpuštěného příslušenství na 1 exekuci:	43.000 Kč

Zdroj: Exekutorská Komora České republiky

²²³ ŠTIKA, M., *Náklady exekuce de lege lata a de lege ferenda*. Online. Plzeň, 2023, Disertační práce. Západočeská univerzita. Fakulta právnická. JUDr. Miloslava Wipplingerová Ph.D., LL.A. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/11025/54168> [citováno 2024-03-02] s. 86.

²²⁴ Exekutorská komora ČR: *O druhé milostivé léto byl podstatně menší zájem*. Online. 2022-11-30. Dostupné z: <https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/3000-ek-cr-o-druhe-milostive-letu-byl-podstatne-mensi-zajem?w=> [citováno 2024-03-02].

Během druhého kola Milostivého léta došlo k zastavení přibližně 9 000 exekučních řízení. Prostřednictvím rozhodnutí soudních exekutorů byly odpuštěny úroky, úroky z prodlení, náklady řízení a penále, což celkově představovalo částku okolo 370 milionů Kč. I když bylo možné v pořadí druhé Milostivé léto využít pro téměř 950 000 exekucí, skutečný počet zastavených exekucí byl výrazně nižší než během prvního kola Milostivého léta. „Velký vliv mělo zastavování marných bagatelních exekucí, ke kterému došlo v první polovině roku 2022. Ze systému proto už před zahájením ML II. vypadla velká část exekucí vedených např. k vymožení pokut za černé jízdy. Exekutoři na jistinách dluhů během druhého kola oddlužovací akce vymohli celkově asi 120 milionů korun. O něco vyšší byla odpuštěná částka na příslušenství – v prvním ML to bylo 37 tisíc korun, ve druhém 43 tisíc. „Větší příslušenství obvykle mají větší exekuce s většími jistinami, a vzhledem k tomu, že „malé exekuce s menšími jistinami a menším příslušenstvím“ se u aktivních dlužníků zastavovaly už v prvním ML, teď došlo na ty větší. (...) Chápeme snahu politiků zmírnit napětí ve společnosti a ulevit lidem v obtížné situaci. Nicméně stále trvá naše výhrada, že šlo o nesystémové řešení. Ukázalo, že řada dlužníků řešit svoje závazky vůbec nechce,“ říká prezident EK ČR Jan Mlynářčík a dodává: „Energie a prostředky věnované na tuto akci jsme mohli věnovat změnám, které by měly větší efekt, např. debatě o řešení úpadkových situací, například zapojením exekutorů do spotřebitelských oddlužení“.²²⁵ Milostivé léto přineslo exekutorským úřadům zvýšenou administrativní zátěž, ačkoli odměny soudních exekutorů byly po druhém kole navýšeny, stále výrazně zaostávají za standardním exekutorským tarifem. Tento fakt znamená pro úřady ekonomickou nevýhodnost, která se potýká s dalšími finančními výzvami, jako jsou rostoucí ceny energií, inflace a tlak na zvyšování mezd zaměstnanců.²²⁶

5.3. Milostivé léto III.

Milostivé léto, ačkoliv původně zamýšlené jako jednorázová akce, nabídlo lidem možnost zbavit se dluhů a správních či daňových exekucí již dvakrát.

²²⁵ Exekutorská komora ČR: *Druhé kolo milostivého léta využil jen zlomek dlužníků* Online. 22.02.2023 Dostupné z: <https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/3019-ek-cr-druhe-kolomilostiveho-leta-vyuzil-jen-zlomek-dluzniku?w=> [citováno 2024-03-02].

²²⁶ Exekutorská komora ČR: *O druhé milostivé léto byl podstatně menší zájem*. Online. 2022-11-30. Dostupné z: <https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/3000-ek-cr-o-druhe-milostive-letu-byl-podstatne-mensi-zajem?w=> [citováno 2024-03-03].

Hmatatelný zárodek právní úpravy třetího kola Milostivého léta lze spatřovat již začátkem roku 2023. „*Vláda ČR na své schůzi dne 25. 1. 2023 schválila právní úpravu rozšíření tzv. milostivého léta na dlužníky v daňové oblasti a u sociálního pojištění, kterou tvoří návrh zákona o mimořádném odpuštění a zániku některých daňových dluhů a návrh zákona o mimořádném odpuštění penále z pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a exekučních nákladů. Cílem návrhů je mimořádné odpuštění vybraného příslušenství u daňových dluhů a mimořádné odpuštění penále z dlužného pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a exekučních nákladů spojených s výkonem exekuce dlužného pojistného spravovaných okresními správami sociálního zabezpečení, podobně jako tomu bylo v případě akcí „milostivé léto I a II“ v letech 2021 a 2022, které se týkaly odpuštění příslušenství u dluhů u veřejnoprávních věřitelů vymáhaných soudními exekutory.*“²²⁷

Třetí kolo výše předestřené iniciativy, známé také jako Milostivé léto III, proběhlo od 1. července do 30. listopadu 2023. „*Základní princip Daňového a Pojistného milostivého léta 2023 je, že pokud člověk uhradí jistinu dluhu (původní dlužnou částku), stát mu odpustí penále, sankce, úroky, případně exekuční náklady.*“²²⁸ Nově zavedená pravidla umožňují účast i v případě insolvence, pokud dluh uhradí třetí osoba za dlužníka. Milostivé léto III se tedy týkalo především sociálního pojištění a příspěvků na státní politiku zaměstnanosti (Česká správa sociálního zabezpečení), daňových nedoplatků (Finanční úřad, Celní úřad), dluhů vůči soudům a Vězeňské správě ČR. Možnost odpuštění příslušenství se vztahuje na dluhy vzniklé před 30. zářím 2022, a to i na ty, které úřad teprve eviduje a nejsou zatím v exekuci. „*Zkontrolujte si prosím, zda náhodou státu nedlužíte na daních nebo na pojistném u České správy sociálního zabezpečení. Pokud ano, nenechávejte to prosím být. Nyní máte mimořádnou možnost, jak se zbavit narůstajícího penále. Stačí svůj původní dluh uhradit, a to najednou nebo pomocí splátkového kalendáře. Tato šance se už nebude opakovat,*“²²⁹ uvedl ministr práce a sociálních věcí

²²⁷ MIŠŮR, P. Pokračování tzv. milostivého léta – nově pro dlužníky v daňové oblasti a v oblasti sociálního pojištění. IUS FOCUS, 2023, č. 51.

²²⁸ Člověk v tísní. MILOSTIVÉ LÉTO 2023: Využijte příležitost vyřešit dluhy na daních či sociálním pojištění! 2023-06-23. Online. Dostupné z: <https://www.clouekvtisni.cz/milostive-let-2023-vyuzijte-prilezitost-vyresit-dluhy-na-danich-ci-socialnim-pojistenim-10441gp> [citováno 2024-03-04].

²²⁹ Ministerstvo práce a sociálních věcí. Milostivé léto III od 1. 7. do 30. 11. 2023. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/milostive-let-iii> [citováno 2024-03-04].

a předseda KDU-ČSL Marian Jurečka. K odpuštění mohou přistoupit jak fyzické osoby (nepodnikající i podnikající), tak i právnické osoby v případě České správy sociálního zabezpečení. Dlužníci mají možnost splatit původní dluh jednorázově nebo prostřednictvím zákonem stanoveného splátkového kalendáře, přičemž zpoždění splátky vede k zániku možnosti odpuštění příslušenství.²³⁰

Právní úpravu Milostivého léta III nalezneme v zákoně č. 181/2023, o mimořádném odpuštění penále z pojistného na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a exekučních nákladů, který v platném a účinném znění „umožnil plátcům pojistného (zaměstnavatel, OSVČ) uhradit dlužné pojistné, které bylo evidováno k 30. 9. 2022 a nebylo vymáháno prostřednictvím soudního exekutora. Po jeho uhrazení došlo k zániku penále z tohoto dlužného pojistného a k zániku exekučních nákladů, které byly stanoveny exekučním příkazem vydaným nejpozději 30. 9. 2022.“²³¹ Z důvodové zprávy k zákonu č. 181/2023 vyplývá, že cílem této iniciativy je poskytnout podporu jak současným, tak bývalým plátcům pojistného na sociálním zabezpečení prostřednictvím odstranění části jejich dluhů. Tímto způsobem se snaží o obnovu spravedlivých vztahů mezi těmito osobami a státem v oblasti sociálního zabezpečení, a zároveň bere v úvahu současnou ekonomickou krizi. Změna, kterou legislativa přináší, spočívá v odpouštění a anulování určitých dluhů souvisejících s pojistným na sociálním zabezpečení. Zmíněná legislativa je v souladu s ústavním řádem České republiky, včetně judikatury Ústavního soudu týkající se této problematiky.²³² „Umožňujeme dlužníkům pojistného na sociální zabezpečení, aby se zbavili svých dluhů vzniklých v souvislosti s penále a exekučními náklady. Jedná se o jedinečnou příležitost, jak jednou provždy vyřešit své nesplacené závazky,“²³³ komentuje ústřední ředitel České správy sociálního zabezpečení František Boháček.

²³⁰ Seznam zprávy. *Milostivé léto*. Online. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/tag/milostive-let-61825?timeline--pageItem=179009> [citováno 2024-03-04].

²³¹ Česká správa sociálního zabezpečení. *Milostivé léto v podmínkách ČSSZ*. 2023-06-30. Online. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/milostive-let-v-podminkach-cssz> [citováno 2024-03-04].

²³² Důvodová zpráva k zákonu č. 181/2023 Sb., o mimořádném odpuštění penále z pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a exekučních nákladů.

²³³ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Milostivé léto III zatím pomohlo 143 tisícům OSVČ a 32 tisícům zaměstnavatelům s dluhy na sociálním pojištění*. 2023-09-18. Online. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/4552532/TZ_Milostive_let_cisla_18092023.pdf/8da61552-b7b6-9b14-6071-bc21a78ac942 [citováno 2024-03-04].

Účinnosti ve stejný den, konkrétně 1. července 2023, nabyl ještě druhý stěžejní zákon pro Milostivé léto III, a to zákon č. 182/2023 Sb., o mimořádném odpuštění a zániku některých daňových dluhů. Ten umožnil mimořádný zánik určeného příslušenství daně prostřednictvím odpuštění. „*Daní pro účely zákona Milostivé léto 2023 není clo ani jeho příslušenství. Na clo a jeho příslušenství se zánik určeného příslušenství daně odpuštěním nevztahuje. Mimořádný zánik určeného příslušenství daně odpuštěním se nevztahuje také na rozhodný nedoplatek vymáhaný soudním exekutorem, nebo podle zákona upravujícího mezinárodní pomoc při vymáhání některých finančních pohledávek.*“²³⁴ Vzhledem k omezenému dopadu Milostivého léta na daňovou oblast, kde většina dluhů není vymáhána prostřednictvím soudních exekutorů, navrhuje tento zákon rozšíření principů Milostivého léta na daňové dluhy. Záměrem výše uvedeného zákona bylo poskytnout komplementární úpravu pro značné veřejnoprávní pohledávky, které Milostivé léto dosud nezahrnovalo. Rovněž zahrnuje zánik určitých bagatelních daňových dluhů, jejichž vymáhání je z administrativního hlediska neúčinné.²³⁵

V pořadí již třetí mimořádné odpuštění se neaplikuje na dluhy, penále a náklady spojené s exekucí, které jsou vymáhány soudním exekutorem, stejně jako na pojistné splatné po 30. září 2022. U samostatně výdělečně činných osob (OSVČ) se do kategorie neodpuštěného pojistného neřadí nezaplacené zálohy na důchodové pojištění a příspěvky na státní politiku zaměstnanosti za měsíce v roce 2022, ani nezaplacené pojistné na nemocenské pojištění. Využití Milostivého léta v roce 2023 můžeme uvést na modelovém příkladu, ve kterém znázorníme postup: „*Společnost s ručením omezeným, která podniká v autodopravě, na pojistném splatném před 1. 10. 2022 dluží 95 000,- Kč. Protože nestačila dluh uhradit, začalo nabíhat penále, které aktuálně činí 23 200,- Kč. Dokonce se dostala do exekuce a exekuční náklady jsou aktuálně ve výši 1 500,- Kč. Společnost podala prostřednictvím ePortálu ČSSZ oznámení, že dlužné pojistné nejpozději do 30. 11.*

²³⁴ Celní správa České republiky. *Milostivé léto 2023*. Online. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/aktuality/Stranky/Milostive-leto-2023.aspx> [citováno 2024-03-04].

²³⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2023 Sb., o mimořádném odpuštění a zániku některých daňových dluhů.

2023 uhradí. Po splacení dluhu na pojistném bude společnosti odpuštěno penále ve výši 23 200,- Kč i exekuční náklady ve výši 1 500,- Kč.²³⁶

5.3.1. Mezinárodní komparace

Z mezinárodního průzkumu prováděného prostřednictvím přímého oslovení členských států Evropské unie se ukázalo, že různé země implementují standardní opatření pro zjednodušení splnění daňových povinností, které jsou do značné míry podobné těm, které se uplatňují v České republice. Vyjma těchto běžných opatření některé státy zavedly i speciální nástroj daňové amnestie. Cílem tohoto nástroje je buď motivovat daňové subjekty k přiznání a zaplacení dosud nesplněných daňových závazků jako například ve Španělsku či Litvě nebo podnítit k úhradě stávajících daňových nedoplatků, což bylo zaznamenáno v Lotyšsku, na Slovensku, v Itálii, Chorvatsku i Rumunsku. Druhý z cílů v zásadě koresponduje s obsahem zákona o mimořádném odpuštění a zániku některých daňových dluhů.²³⁷

5.4. Milostivé léto IV.

Osoby dlužící na zdravotním pojištění budou mít možnost usnadněného splacení dluhu v případě, že je proti nim vedena daňová exekuce. „*Poslanecké sněmovně byl dne 20. 12. 2023 předložen k projednání návrh skupiny poslanců na vydání zákona o mimořádném odpuštění penále z pojistného na veřejné zdravotní pojištění.*“²³⁸ Připravuje se nová etapa Milostivého léta, která se zaměří na zdravotní pojišťovny a má se uskutečnit od 1. července do 31. listopadu letošního roku. Akce se zaměří na dluhy, u kterých bude exekuční řízení nařízeno nejdéle do konce roku 2023, a bude se vztahovat výhradně na fyzické osoby. „*Podmínkou je, že penále je vymáhané exekucí podle daňového řádu. Nová oddlužovací akce se tak bude v praxi týkat především Všeobecné zdravotní pojišťovny (VZP), která tento způsob exekuce používá. Další zdravotní pojišťovny využívají*

²³⁶ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Milostivé léto III od 1. 7. do 30. 11. 2023*. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/milostive-letu-iii> [citováno 2024-03-04].

²³⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2023 Sb., o mimořádném odpuštění a zániku některých daňových dluhů.

²³⁸ REDAKCE. Poslanecká sněmovna: Návrh zákona o mimořádném odpuštění penále z pojistného na veřejné zdravotní pojištění. Právní rozhledy, 2024, č. 4, s. II.

*standardní metodu soudní exekuce, na které se vztahovalo už předchozí Milostivé léto.*²³⁹

Pro účast ve čtvrtém Milostivém létě bude nutné, aby dlužníci informovali příslušnou zdravotní pojišťovnu. Splacení dluhu musí proběhnout jednorázově nejpozději do konce roku 2024. V případě, že celková výše dluhu přesáhne pět tisíc korun, bude možné požádat o rozdělení dluhu na měsíční splátky. Pro dluhy do 50 tisíc korun se počítá s dvanácti splátkami, pro vyšší dluhy pak až s 36 splátkami. Návrh musí ještě projít schválením Poslanecké sněmovny, Senátu a podpisem prezidenta. Pokud bude schválen, stane se již čtvrtým milostivým létem. Dlužníkům, kteří uhradí dlužnou sumu, budou odpuštěny penále a náklady spojené s exekucemi. „*Dá se očekávat, že o odpuštění penále požádají nižší tisíce dlužníků a celkový objem zaplaceného pojistného se bude pohybovat v desítkách milionů korun,*“ sdělili poslanec Patrik Nacher (ANO) a ministr zemědělství Marek Výborný (KDU-ČSL).²⁴⁰ Předpokládá se, že zákon o mimořádném odpuštění penále z pojistného na veřejné zdravotní pojištění vstoupí v účinnost 1. července 2024.²⁴¹

²³⁹ KUČERA, P. Peníze.cz. *Poslední Milostivé léto pomůže s dluhy u VZP. Ale ne všem.* 2024-01-18. Online. Dostupné z: <https://www.penize.cz/zdravotni-pojisteni/450814-posledni-milostive-letu-pomuze-s-dluhy-u-vzp-ale-ne-vsem> [citováno 2024-03-04].

²⁴⁰ CECHL, P. Novinky.cz. *Poslanci chystají milostivé léto na dluhy za zdravotní pojištění.* 2023-12-27. Online. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/finance-poslanci-chystaji-milostive-letu-na-dluhy-za-zdravotni-pojisteni-40455406> [citováno 2024-03-05].

²⁴¹ KOČAŘ, T., TICHÁ, S. Daňovky.cz. *Milostivé léto pro dlužníky na zdravotním pojištění.* 2024-02-05. Online. Dostupné z: <https://danovky.cz/cs/milostive-letu-pro-dluzniky-na-zdravotnim-pojisteni> [citováno 2024-03-06].

Závěr

V průběhu této diplomové práce jsem komplexně prozkoumal téma Milostivého léta. Tato práce nejenže osvětluje stěžejní termíny a procesy spojené s exekucním řízením, ale také provází historickým vývojem exekucního řízení od antického Říma až po současnou podobu. Přes analýzu důvodů pro zastavení exekuce jsem došel až k detailnímu rozboru jednotlivých vln Milostivého léta.

První kapitola stanovila fundamentální rámec pro celou práci. Definoval jsem podstatné termíny, kterými jsou exekuce, soudní exekutor, exekucní titul nebo účastníci exekucního řízení, což umožnilo lepší proniknutí do následujících částí práce.

Druhá kapitola provedla cestou historického vývoje exekucního řízení, od jeho počátků v antickém Římě přes středověkou podobu až po současnou právní úpravu v České republice. Historický exkurz a přehled odhalil, jak se vnímání dluhu i jeho vymáhání proměňovaly v průběhu staletí, což přispělo k hlubšímu porozumění současnému postavení Milostivého léta.

Ve třetí kapitole byly vedle zastavení výkonu rozhodnutí a návrhu na zastavení exekuce objasněny i obecné důvody, které mohou vést k procesnímu kroku zastavení exekucního řízení. Dále byly představeny situace, v nichž může dojít k zastavení kvůli bezvýsledným nebo bagatelním exekucím. Zde se naskýtá prostor pro legislativní zlepšení, přičemž zejména § 55 odst. 13 exekucního řádu by měl být předmětem důkladnější právní úpravy a případné revize z hlediska jeho ústavnosti a souladu s principy spravedlnosti a proporcionality.

Čtvrtá kapitola podrobně zkoumá samotný institut Milostivého léta, jeho aplikaci, dopady, úspěchy i neúspěchy. Rozebrány byly nejen pozitivní aspekty, jako je šance na nový začátek pro dlužníky, ale také potenciální negativa, včetně rizik pro věřitele a otázek spravedlnosti vůči soudnímu exekutorovi. Tato kapitola tak představuje hluboký průzkum reálného vlivu zejména prvního Milostivého léta na různé aktéry exekucního procesu.

V poslední kapitole diplomové práce nabízím podrobnou analýzu všech dosavadních vln amnestujícího institutu, zdůrazňujíc jejich přínosy, ale i úskalí. Pátá kapitola začíná od prvního Milostivého léta v roce 2021, přes druhé a třetí Milostivé léto se dostane až ke čtvrtému, které v letošním roce rozšíří možnosti odpouštění dluhů na zdravotním pojištění. Tato část práce ukázala rozdílnou míru využití mezi jednotlivými fázemi a poskytla srovnávací přehled jednotlivých Milostivých lét. Zároveň kapitola rozšiřuje obzory i do mezinárodní roviny.

V tomto směru jsem se skrze diplomovou práci snažil přispět k ucelenému pohledu na problematiku a otevřít cestu k dalšímu rozvoji v oblasti exekučního práva. Vzhledem k nabytým poznatkům a provedené analýze je zřejmé, že Milostivé léto představuje významný krok směrem k humanizaci exekučního práva. Nicméně, jak dokládá tato práce, pro jeho plné využití a optimalizaci je nezbytné legislativní a procesní vylepšení i rozšíření informačních kampaní.

Jsem přesvědčen, že klíčem k úspěchu je nalézt rovnováhu, respektive uplatňovat Milostivé léto promyšleně a s jasně stanovenými kritérii, přičemž inspirací pro hledání této stability mohou být právě i biblické kořeny, nabízející padesátiletý cyklus pro přizpůsobení a další implementaci. Zmíněné časové období symbolizuje nejen prostor pro důkladné zamyšlení a postupné zdokonalení Milostivého léta, ale také připomíná důležitost trpělivosti a dlouhodobého pohledu na řešení dluhové problematiky v naší společnosti.

Závěrem zbývá už jen podotknout, že z pohledu budoucích kroků či opatření je důležité zaměřit se i na primární důvody vzniku dluhů v rámci prevence, než se snažit řešit jejich důsledky až po letech akumulace ve fázi exekučního procesu. Analýza prvotních příčin a včasná intervence by mohly předcházet vzniku dluhů a jejich negativních dopadů na životy lidí.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

BÍLÝ, Jiří Libor. *Právní dějiny na území ČR: vysokoškolská učebnice*. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-429-3.

HUSSEINI, Faisal; BARTOŇ, Michal; KOKEŠ, Marian; KOPA, Martin; CAMRDA, Jakub. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-812-2.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. Praha: Linde Praha a.s., 1997. ISBN 80-7201-065-4.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-86861-46-5.

KASÍKOVÁ, M. a kol., *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 9788074008559.

KLABOUC, Jiří. *Staré české soudnictví: (jak se dříve soudívalo)*. Populární právnická knihovna. Praha: Orbis, 1967.

KORNEL ZE VŠEHRD, Viktorin a JIREČEK, Hermenegild. *O právích země české knihy devatery*. V Praze: Všehrd, 1874.

MOLÁK, Stanislav; KREJSTA, Jan; JAROŠ, Vojtěch; KOCINEC, Jaroslav; KÜHN, Zdeněk. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-575-7.

SMOLÍK, P. *Vývoj exekučního řízení v českých zemích a Československu od roku 1963*. In Sborník vydaný u příležitosti 10. výročí založení Exekutorské komory České republiky. 1. vyd. Praha: Exekutorská komora České republiky, 2011.

SVOBODA, Karel. *Exekuční řízení: civilní proces z pohledu účastníka*. Praktická knihovna (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-802-3.

SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9.

SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Beckova edice právní instituty. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-894-8.

SVOBODA, K., JÍCHA, L., KREJSTA, J., HOZMAN, D., ÚŠELOVÁ, V. KOCINEC, J. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 9788074008634.

ŠÍNOVÁ, Renáta a KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid. *Civilní proces*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-600-5.

ŠTIKA, M. *Exekuce v praxi*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. ISBN 9788073808358.

TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006, ISBN: 80-7179-789-9

WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2004. Vysokoškolské právní učebnice. ISBN 80-720-1464-1

WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl druhý: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-299-8.

WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Pojmové znaky civilního procesu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017., ISBN 978-80-7380-538-8.

Právní předpisy

Nařízení č. 180/1950 Sb., o exekuci na peněžité pohledávky a plat

Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky

Vyhláška, kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 79/1896, o řízení exekucním a zajišťovacím

Zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví

Zákon č. 142/1950 Sb. o konaní v občianskych právnych veciach (občiansky súdny poriadok)

Zákon č. 95/1963 Sb., o státním notářství a o řízení před státním notářství (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

Zákon č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád

Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů

Zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu)

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 396/2012 Sb. zákon, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Zákon č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zákon č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech zastavení exekuce a o změně dalších souvisejících zákonů

Zákon č. 181/2023 Sb., o mimořádném odpuštění penále z pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a exekučních nákladů

Zákon č. 182/2023 Sb., o mimořádném odpuštění a zániku některých daňových dluhů

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 27. 9. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3153/15

Nález Ústavního soudu ze dne 27. 4. 2021 sp. zn. I. ÚS 1486/70

Nález Ústavního soudu ze dne 4. 1. 2022, sp. zn. II. ÚS 2833/21

Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12.9.2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 11. 2020, sp. zn. 10 Ad 1/201947

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 25. 6. 2014, sp. zn. 1 As 31/201427

Stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 2. 1981, Sp. zn. Cpj 159/79.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 12. 2021, sp. zn. 23 Co 326/2021

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2022, sp. zn. 17 Cdo 285/2021

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 11.3. 2022, sp. zn. 17 Cdo 41/2022

Usnesení Krajského soud v Praze ze dne 2. 10. 2023, sp. zn 17 Co 225/2023

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.3. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1236/97

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2002, sp. zn. 1766/2001

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2004, sp. zn. 20 Cdo 689/2003

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2008, sp. z. 20 Cdo 5370/2007

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2706/2007

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2008 sp. zn. 20 Cdo 4106/2008

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 20 Cdo 1561/2012

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10.7.2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. 31 Cdo 1714/2013

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 6. 2020, sp. zn. 20 Cdo 886/2020

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2020, sp. zn. Cdo 1185/2020.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2021, sp. zn. 20 Cdo 3347/2020

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 7. 2021 sp. zn. 20 Cdo 464/2021

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2022, sp. zn. Cdo 798/2022

Zpráva Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 30. 12. 1983, sp. zn. Cpj 40/83

Odborné články

GLOGR, M. *Nový důvod zastavení exekuce ve světle konfuzní novely „po šesti letech“*. Komorní listy, 2022, č. 4

HAVLÍČEK K. *Za moderní exekuce*. Komorní listy: časopis soudních exekutorů. 13. ročník. IV/2021. Praha: Exekutorská komora České republiky, 2018. ISSN 1805-1081.

JUREČKOVÁ, L., *Uhrazené plnění dle č. IV bodu 25 zákona č. 286/2021 Sb. aneb k některým nejasnostem milostivého léta z pohledu exekučního práva*. Právní rozhledy 2021, č. 22. ISSN 1210-6410.

MIŠŮR, P. *Pokračování tzv. milostivého léta – nově pro dlužníky v daňové oblasti a v oblasti sociálního pojištění*. IUS FOCUS, 2023, č. 51

MOLÁK, S. *Tento způsob milostivého léta, zdá se mi poněkud nešťastným*. Komorní listy, 2021, č. 4.

RAJLICOVÁ, E. *Akce typu Milostivé léto ve Francii neznají*. Komorní listy, 2022, č. 2.

REDAKCE. *Poslanecká sněmovna: Návrh zákona o mimořádném odpuštění penále z pojistného na veřejné zdravotní pojištění*. Právní rozhledy, 2024, č. 4, s. II.

STŘELEČEK, T. *Bezvýsledná exekuce. Základní úvahy nad nadčasovým i aktuálním tématem*. Komorní listy, 2022, č. 4.

ŠTIKA, M. *Milostivé léto II – komentář k vybraným částem normy*. Komorní listy, 2022, č. 3

ŠTIKA, M. *Veřejnoprávní milostivé léto pohledem aplikační praxe*. Obchodněprávní revue, 2021, č. 4. ISSN 1803-6554.

Internetové zdroje

ASCHERMANNOVÁ, P., *Závažné problémy kolem exekucí dále trvají*. FÓRUM sociální politiky 2/2022. Online. Dostupné z: https://www.rilsa.cz/wp-content/uploads/2022/11/FSP_2022-02.pdf [citováno 2024-02-24].

BLAŽEK, A., *Opakováním Milostivého léta dáváme najevo jeho neúčinnost a vychováváme dlužníky k účelovému oddalování plnění dluhů*. FÓRUM sociální politiky 2/2022. Online. Dostupné z: https://www.rilsa.cz/wp-content/uploads/2022/11/FSP_2022-02.pdf [citováno 2024-02-24].

CECHL, P. *Novinky.cz. Poslanci chystají milostivé léto na dluhy za zdravotní pojištění*. 2023-12-27. [online] Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/finance-poslanci-chystaji-milostive-let-na-dluhy-za-zdravotni-pojisteni-40455406> [citováno 2024-03-05]

CECHL, P., *VZP a milostivé léto: problémy pokračují*. Novinky.cz. 2021-10-21. Online. Dostupné z: https://www.novinky.cz/clanek/ekonomika-vzp-a-milostive-let-problemy-pokracuji-40376187?_zn=aWQ1M0Q0Mzk2NDg1Nzc4NzM4MjE5MzU3JTdDdCUzRDE3MTA2MjA0MDIuNTE2JTdDdGUIM0QxNzEwNjIwNDAYLjUxNiU3Q2MIM0RFRUQ2MzE2RTMzQkE1MDVENzA1M0UzQjg5ODNBQkQ5MQ%3D%3D [citováno 2024-02-25].

Celní správa České republiky. *Milostivé léto 2023*. [online] Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/aktuality/Stranky/Milostive-leto-2023.aspx> [cit. 2024-03-04].

Česká správa sociálního zabezpečení. *Milostivé léto v podmínkách ČSSZ. 2023-06-30.* [online] Dostupné z: <https://www.cssz.cz/milostive-letu-v-podminkach-cssz> [citováno 2024-03-04].

Člověk v tísni. *MILOSTIVÉ LÉTO 2023: Využijte příležitost vyřešit dluhy na daních či sociálním pojištění!* 2023-06-23. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/milostive-letu-2023-vyuzijte-prilezitest-vyresit-dluhy-na-danich-ci-socialnim-pojisteni-10441gp> [citováno 2024-03-04]

ČTK., *Při milostivém létu se 42.000 exekucí zbavilo 15.000 lidí, uvedli exekutoři.* 2022-03-31. Online. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/pri-milostivem-letu-se-42000-exekuci-zbavilo-15000-lidi-vedli-exekutori/2185886> [citováno 2024-02-24].

EXEKUCEINFO.CZ. *Bagatelní a bezvýsledné exekuce: kompletní informace.* 2024-01-13. Online. Dostupné z: <https://www.exekuceinfo.cz/pruvodce/bagatelni-exekuce> [citováno 2024-02-20].

EXEKUCE.JUSTICE.CZ. *MILOSTIVÉ LÉTO II.* [online] Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/milostive-letu/> [citováno 2024-03-01]

Exekutorská komora České republiky. Dostupné z: <https://statistiky.ekcr.info/statistiky/celkove-exekuci.html> [citováno 2024-02-23].

Exekutorská komora ČR: *Druhé kolo milostivého léta využil jen zlomek dlužníků* [online]. 22.02.2023 Dostupné z: <https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/3019-ek-cr-druhe-kolomilostiveho-leta-vyuzil-jen-zlomek-dluzniku?w=> [citováno 2024-03-02]

Exekutorská komora České republiky. *O druhé milostivé léto byl podstatně menší zájem* [online]. 2022-11-30. Dostupné z: <https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/3000-ek-cr-o-druhe-milostive-letu-byl-podstatne-mensi-zajem?w=> [citováno 2024-03-02]

HÁBL, R., *Ozdravení společnosti, ekonomiky i odhalení systémových chyb.* FÓRUM sociální politiky 2/2022. Online. Dostupné z: https://www.rilsa.cz/wp-content/uploads/2022/11/FSP_2022-02.pdf [citováno 2024-02-25].

KAISEROVÁ, I., *Dluhy se mají splatit, ale někdo na to nemá.* FÓRUM sociální politiky 2/2022. Online. Dostupné z: https://www.rilsa.cz/wp-content/uploads/2022/11/FSP_2022-02.pdf [citováno 2024-02-24].

KOČAŘ, T., TICHÁ, S. *Daňovky.cz. Milostivé léto pro dlužníky na zdravotním pojištění.* 2024-02-05. [online] Dostupné z: <https://danovky.cz/cs/milostive-letu-pro-dluzniky-na-zdravotnim-pojisteni> [citováno 2024-03-06]

KŘEČEK, S., *Milostivé léto jako šance na nový začátek bez ohledu na způsob vymáhání dluhu.* FÓRUM sociální politiky 2/2022. Online. Dostupné z: https://www.rilsa.cz/wp-content/uploads/2022/11/FSP_2022-02.pdf [citováno 2024-02-25].

KUČERA, P. Peníze.cz. *Poslední Milostivé léto pomůže s dluhy u VZP. Ale ne všem.* 2024-01-18. [online] Dostupné z: <https://www.penize.cz/zdravotni-pojisteni/450814-posledni-milostive-letu-pomuze-s-dluhy-u-vzp-ale-ne-vsem> [citováno 2024-03-04].

Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Milostivé léto II od 1. 9. do 30. 11. 2022.* 14-9-2022. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/milostive-letu-ii> [citováno 2024-03-01]

Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Milostivé léto III zatím pomohlo 143 tisícům OSVČ a 32 tisícům zaměstnavatelům s dluhy na sociálním pojištění.* 2023-09-18. [online] Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/4552532/TZ_Milostive_letu_cisla_18092023.pdf/8da61552-b7b6-9b14-6071-bc21a78ac942 [citováno 2024-03-04].

Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Milostivé léto III od 1. 7. do 30. 11. 2023.* [online] Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/milostive-letu-iii> [citováno 2024-03-04].

NEKVASILOVÁ, A., *Milostivé léto křivdí pořádným plátcům.* Právní rádce. EKONOM. 2021-12-7. Online. Dostupné z: <https://pravniradce.ekonom.cz/c7-67007340-q2bor-c4045db94660a8d> [citováno 2024-02-23].

Seznam zprávy. *Milostivé léto.* [online] Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/tag/milostive-letu-61825?timeline--pageItem=179009> [citováno 2024-03-04].

SLANÝ, M., *Nedělejme z dlužnické amnestie systém.* FÓRUM sociální politiky 2/2022. Online. Dostupné z: https://www.rilsa.cz/wp-content/uploads/2022/11/FSP_2022-02.pdf [citováno 2024-02-24].

SOKAČOVÁ, L., *První Milostivé léto bylo nedostupné pro velmi chudé lidi.* FÓRUM sociální politiky 2/2022. Online. Dostupné z: https://www.rilsa.cz/wp-content/uploads/2022/11/FSP_2022-02.pdf [citováno 2024-02-24].

ŠTIKA, M., *Milostivé léto popírá preventivní funkci exekučního práva.* FÓRUM sociální politiky 2/2022. Online. Dostupné z: https://www.rilsa.cz/wp-content/uploads/2022/11/FSP_2022-02.pdf [citováno 2024-02-24].

ŠTIKA, M., *Náklady exekuce de lege lata a de lege ferenda.* Online. Plzeň, 2023, Disertační práce. Západočeská univerzita. Fakulta právnická. JUDr. Miloslava Wipplingerová Ph.D., LL.A. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/11025/54168> [citováno 2024-02-23].

ŠTIKA, M., *Jaké jsou předpoklady zastavování tzv. marných bagatelních exekucí?* Advokátní týdeník. 2022-02-07. Online. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2022/02/07/zastavovani-tzv-marnych-bagatelnich-exekuci-komentovane-aplikacni-predpoklady/> [citováno 2024-02-21].

ŠTIKA, M., *Zastavování tzv. bezvýsledných exekucí: Jak na to?* Advokátní deník. Online. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/08/28/zastavovani-tzv-bezvyslednych-exekuci-jak-na-to/> [citováno 2024-02-13].

VOBOŘIL, J. *Novinky v zastavování bezvýsledných exekucí*. Deník veřejné správy. 2023-02-22. Online. Dostupné z: <https://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6891196> [citováno 2024-02-20].

WOLFOVÁ, J., *Velká novela exekučního řádu minula svůj účel*. 2022-04-14. Online. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/305578/1/2> [citováno 2024-02-23].

ZNOJEMSKÝ, Jan. *Vývoj soudnictví*. Brno. 2009. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Diplomová práce. doc. JUDr. Karel Schelle, CSc. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/aozw1/Finalni_verze_diplomove_prace_B.pdf [citováno 2024-02-2].

Ostatní zdroje

Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 286/2021

Důvodová zpráva k zákonu č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů, č. 214/2022

Důvodová zpráva k zákonu č. 181/2023 Sb., o mimořádném odpuštění penále z pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a exekučních nákladů

Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2023 Sb., o mimořádném odpuštění a zániku některých daňových dluhů

Starý zákon, Leviticus

Cizojazyčné resumé

This thesis explores a topic that, at first glance, appears to be a contemporary legal institution. However, its roots extend back to the Old Testament, which decreed that every fifty years, a period of debt forgiveness, land return to its original owners, and the release of slaves should be proclaimed.

Today, The Summer of Grace represents a tool with the potential to transform the lives of individuals caught in the complex web of debts, which has made it the subject of my thesis. It offers the opportunity to free oneself from a portion of one's debts, leading to a fresh start unburdened by financial obligations. This work aims to conduct a comprehensive analysis of The Summer of Grace, from its biblical foundations to its implementation and impact in the current Czech legal system.

The first chapter provides a solid foundation for understanding the key terms and concepts associated with execution proceedings, which are essential for examining and understanding the topic of The Summer of Grace.

The second chapter traces the development of execution law from its beginnings in ancient Rome to its current form in the Czech Republic.

The third chapter addresses ways to halt executions. It discusses general reasons for stopping execution proceedings and introduces the controversial topics of fruitless and trivial executions.

The fourth chapter offers a detailed look at the amnesty institute, which is the subject of this thesis. It examines the application and real impact of the first Summer of Grace on debtors, creditors, judicial executors, and society as a whole.

The final chapter presents a comparative view of the various models and legal foundations of past and subsequent Summers of Grace. It also considers the international context and reflects on how the concept of The Summer of Grace has evolved and adapted.